

GORENJSKI GLAS

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA
GORENJSKO

Odprite strani

Miha Naglič

Prešeren in mi — med kranjstvom in svetovljanstvom

Lea Mencinger

Gorenjsko srečanje pisateljev in pesnikov

Črtomir Zorec

**Tu spi France Prešeren,
doktor nemiren — neveren**

stran 5

VELIKA SLOVENSKA MISEL

Minila je svečnica, brez snega, kaj šele ledenih sveč, in tudi topli februarški dnevi vzbujajo kaj malo upanja, da bo letos sploh še kaj snega. Sonce je zvabilo na kranjske ulice tudi mlade mamicе z malčki...

Foto: F. Perdan

Praznik

Bo vzdihnil marsikateri med nami — spet ta praznik, spet se bomo razgovorili o Prešernu, o kulturi. Šolarji se bodo nadeklamirali verzov. Kulturni praznik? — bo rekel v ponedeljek zjutraj delavec, ko bo pogljal stroj. Tako se bodo morda vprašali prenekateri med nami naveličanih zapovedanih svečanosti, osrednjih proslav in kar je podobnega, da je naši pričakovani kulturni zunanjsini zadosteno.

Po drugi strani pa spet ne gre mižati pred tem, da ima vendarle kulturni praznik pri Slovencih od nekdaj poseben, že mitičen pomen, imel ga je nekdaj, ima ga še posebno zdaj, ko se nam čas izteka proti pragu tretjega tisočletja. Toda napihnjenih besed kulturni praznik prav gotovo ne prenese, še posebno ne zdaj, ko je stvarni položaj kulture izpostavljen ledeno mrzlim sapam. Saj na zunaj ta kultura še kar ohranja nekaj

videza, še izhajajo knjige, še se sliši petje pevcev, še razstavljajo slikarji. Toda kako izmeriti, da je vendar zadnje čase te kulture manj, da v tem hladu ne more ustvarjati z vsem žarom?

Je zato kaj čudnega, če se vsakič znova obračamo k pesniku, da bi osvežili vse, kar je popolno, da bi srknili iz kupe neminljivosti, do katere se je povzpela njegova pesem, da bi se pomladili ob večnih resnicah velikega Vrbjana.

Zato je prav, da se na praznik vedno znova obračamo k pesniku, ne le zato, ker v njegovi poeziji vedno znova najdemo simbolično vsebino, ki zadeva v našo kolektivno slovensko usodo; pač pa tudi zato, ker vedno znova merimo vrednote tega sveta in življenja, segamo do nedosegljivih popolnosti — cilja in hotenj vsakega ustvarjanja.

L. M.

Svečani odkup Čopovine

Žirovnica — Po zadnjih podatkih iz osnovne šole Gorenjskega odreda v Zabreznici, je za odkup Čopove hiše v Žirovnici doslej zbranih več kot tri milijarde starih din. S prispevki, ki so jih krajanji dali doslej, se je ta vsota zaokrožila že na 3,5 milijarde starih din. V razmeroma kratkem času dobrih dveh mesecev je okoli 65.000 slovenskih osnovnošolcev in srednješolcev prispevalo simboličen znesek za obnovo in odkup hiše enega od slovenskih velmož, ki se na koncu Gorenjske lepo vključuje v že

pred leti oživljeno pot kulturne dediščine.

V ponedeljek, 8. februarja, ob 17. uri bodo v osnovni šoli v Zabreznici svečano podpisali odkup hiše, obenem pa se bodo s priznanji zahvalili več kot 200 osnovnim šolam, ki so se v tej vseslovenski akciji najbolj izkazale. V kulturnem programu sodelujejo člani šolskega kulturnega društva, Glasbena mladina Slovenija pa tudi prispeva program in sicer bo pela sopranistka Ileana Bratuž-Kacjanova, basist Jože Stabej in pianistka Tatjana Šporar-Bratuž.

L. M.

Absolutno državno prvenstvo alpincev v Kranjski gori

Kranjska gora, 5. februarja — Na smučišču v Podkorenu se bo danes v veleslalomu začelo absolutno državno prvenstvo v alpskih disciplinah. To bo mednarodno prvenstvo, saj bodo nastopili tudi Avstrijci, Italijani in tudi drugi. Naši olimpijci že v ne-

deljo odpotujejo iz Zagreba v Kanado. Na pot bodo poleteli z Lufthanso, saj je JAT našim dal kaj slabe pogoje za pot. S to tujo letalsko organizacijo bodo naši že v nedeljo v Calgaryju.

Sporod za danes — Ob 10. uri start veleslalom žensk, ob 13. uri drugi in ob 14. uri moški. V soboto bo še slalom z enakim urnikom.

D. H.

Načrti še niso dejanja

Nekatere občinske razvojne resolucije so bolj kot stvarnemu dogovoru podobne zbiru želja, nad katerim visi Damoklejev meč — negotovost, ali bo mogoče vse, kar je zapisano, tudi uresničiti. Vse preveč je v njih raznih »če«-jev, med katerimi je najpogostejši tisti — če bo denar, vse preveč splošnih resnic. V eni od gorenjskih občinskih resolucij lahko preberemo: »Pri gospodarjenju s kmetijskimi zemljišči moramo predvsem upoštevati, da je zemlja kot dobrina splošnega družbenega pomena pod posebnim in zakonskim varstvom.« Stavek je tak, da ga bo mogoče zapisati v občinski letni, srednjeročni in dolgoročni načrt tudi v bližnji in daljnji prihodnosti; izkušnje iz preteklosti pa, žal, kažejo, da smo tudi pod pretežno takšnih resolucijskih usmeritev pozidali Planino, naklesko in Sorško polje, zemljo med Radovljicami in Lesca-mi in druga najboljša kmetijska zemljišča. Ali naslednji resolucijski primer: »Naložbe v kmetijstvu bodo še naprej usmerjene v povečevanje proizvodnih zmogljivosti in izboljšanje tehnologije za naravno proizvodnjo.« Smo mar v našem »usmerjenem« kmetijstvu kdaj načrtovali drugačne naložbe? Mislim, da ne.

Veliko časa in energije porabimo za snovanje občinskih razvojnih resolucij za njihovo uresničevanje ponavadi že zmanjka moči, še bolj pa za temeljit pregled, kaj od tega, kaj je bilo zapisano in načrtovano, se je tudi uresničilo, kdo je kriv, da se ni in podobno. Radovljiški turizem si je za letos zadal nalogo, da bo bolje izbral obstoječe zmogljivosti, med drugim tudi počitniške domove. Ni kaj — spodbuden dogovor! Toda — ali se bomo prihodnje leto ob tem času vprašali, koliko je turističnim in drugim odgovornim delavcem uspelo »Odpreti« počitniške domove? O tem je bilo namreč zadnja leta še veliko govorjenja, nekajkrat se je celo tresla gora, a se do zdaj še ni rodila niti miš.

C. Zaplotnik

Drobna presenečenja kulturnega praznika

Na mizo kruh in sol, pa pest suhih hrušk

Kranj, 3. februarja — »Slovenske gostilne so bile včasih polne domačnosti, to pa predvsem zaradi iznajdljivih birtov. Še vedno so gostilne. Na žalsot pa je vse manj domačnosti. Ej, kako prav bi bilo, če bi se vrnili tisti dobri stari časi. In veste, ne bi bilo potrebno veliko. Mogoče drobna deseta, dober dan z nasmehom, nekaj jedrc orehov, pest suhih, hrušk, hlebec kruha s soljo ali pa kaj si ga vadi še, kaj bi ponudili gostu poleg naročenih stvari,« je le drobci iz pisma, ki ga je slovenskim gostincem ob kulturnem prazniku napisala predsednica Republiškega komiteja za turizem in gostinstvo Bogomila Mitič.

Res bi bilo prav, da bi takšne stvari, takšne drobnarije, našle prostor v naših gostilnah. Pa ne le gostilnah. Samo malce dobre volje in iznajdljivosti je potrebno, da si eno izmed drobnarij ali pa malce bogatejšo staro slovensko jed pripravimo tudi v domači hiši. Da naši otroci ne bi pozabili starih navad in prijetne domačnosti. Bližajoči kulturni praznik je prav gotovo ena izmed prvih priložnosti za to.

V. Stanovnik

Štiri desetletja družbene skrbi

Škofja Loka, 5. februarja — Te dni mineva štirideset let organizirane predšolske vzgoje na škofjeloškem območju. 12. februarja leta 1948 je datum, ko so uradno sprejeli prvih 62 malčkov v Dom igre in dela v prostorih osnovne šole Petra Kavčiča. Čeprav je bilo varstvo za predšolske otroke organizirano tudi pred vojno in prva povojna leta,

pa je razvoj industrije povečeval potrebo po boljši skrbi za najmlajše. V spomin na ta pomemben dogodek je Vzgojnovarstvena organizacija Škofja Loka, poleg ostalih spremljajočih prireditev, pripravila tudi slovesnost, ki bo danes, v petek, 5. februarja, v jedilnici Doma učencev Franjo Klotnik.

V. S.

Sneha je dovolj le v višjeležečih gorenjskih smučiščih, kjer je bila smuka kljub razmeroma tanki snežni odeji ugodna, vrste pa dolge, včasih kar predolge. Počitnice se končujejo, mnogi šolarji pa niti niso »okusili« sneženih opojnosti, preprosto zato ne, ker na bližnjih kucjih ni bilo snega in ker je smuka na večjih smučiščih predraga. — Foto: F. Perdan

Inšpektor dela pregledal turistične objekte

Dvigala nimajo uporabnih dovoljenj

Radovljica, 2. februarja — Radovljiške inšpekcijske službe (inšpekcija dela, sanitarna in tržna inšpekcija) so med letno turistično sezono pregledale nekatere Alpetourve, Kompasove, HTP-jeve in Golfuristove hotele, gostišča in depandanse v Bohinju, na Bledu in Pokljuki, razen teh pa še blejsko športno dvorano, kamp Zaka, igralnico Kazina, objekte na blejskem gradu in še nekatere druge. Inšpektor dela je ugotavljal, kako je poskrbljeno za varstvo pri delu — kakšno je stanje opreme in naprav, poslovnih prostorov, delavnic služb za vzdrževanje, dvigal, instalacij, energetskih naprav...

Pri pregledu se je pokazalo, da so oprema in naprave zlasti v starejših objektih (Toplice, Jelovica) precej dotrajane in da je tam tudi večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare. Dvigala za prevoz gostov, zapo-

sljenih in tovara v hotelih Park, Golf, Lovce, Toplice in Jelovica delujejo brez uporabnih dovoljenj. Poseben problem je HTP-jeva tovorna žičnica na Blejski grad. Naprava obratuje brez pregledanih zavor in jeklene vrvi, telefonska napeljava pa je nameščena improvizirano.

Vse predpise iz varstva pri delu je težko izvajati, predvsem pri tistih strojih in napravah, ki obratujejo že več desetletij in za katere ni nikakršne tehnične dokumentacije. To velja predvsem za stroje v pralnicah. Inšpektor je zaradi nevarnosti za življenje in zdravje zaposlenih delavk prepovedal uporabo dveh centrifugalnih strojev in sicer hotelih Toplice in Jelovica. V pralnicah in likalnicah so zaradi mešanja suhega in vlažnega zraka delovne rezmere precej slabe. Delovne organizacije bodo morale izvesti mikroklimatske meritve in na osnovi rezultatov izboljšati stanje.

C. Zaplotnik

Nagrade ob prazniku

Kranj — Jutri zvečer bodo v Prešernovem gledališču na tradicionalni svečanosti ob slovenskem kulturnem prazniku podelili Prešernove nagrade Gorenjske. Kulturne skupnosti gorenjskih občin so tokrat odločile, da zasluži to najvišje gorenjsko priznanje za kulturno ustvarjalnost v preteklem letu osem ustvarjalcev oziroma skupin. V kulturnem programu na prireditvi nastopa APZ France Prešeren pod vodstvom Tomaža Faganela ter plesna in igralska skupina ZKO Kranj.

Žalna slovesnost v Svečah

Radovljica — Ob 44-letnici smrti narodnega heroja Matije Verdника — Tomaža bo v nedeljo, 7. februarja, v Svečah na Korškem žalna slovesnost. Slovesnosti, ki bo dopoldne na pokopališču, se bo iz radovljiške občine udeležilo okrog 50 borcev in aktivistov. Posebni avtobusi bodo odpeljali z Bleda ob 8. uri, iz Lesc ob 8.10 in iz Radovljice ob 8.20. Cena prevoza je 4000 dinarjev, prednost pa imajo nekdanji koroski borci in aktivisti.

**VAŠ BUTIK
TURISTIČNIH
USLUG**

**KOMPAS
LETALIŠČE
BRNIK**
TEL.: 22-347

Vzroke iskati povsod

Škofja Loka — 28. januarja je bila v Škofji Loki razširjena seja Občinskega odbora ZB NOV Škofja Loka, na katero so povabili tudi vse nosilce spomenice 1941, delegate borčevske organizacije in še nekatere nosilce drugih funkcij. O gospodarjenju in političnem stanju v občini so slišali iz prve roke, saj so jih o vsem dogajanju v občini seznanili predsednika izvršnega sveta Ida Pičelin, sekretar občinskega komiteja ZK Franc Benedik in predsednik občinskega sindikalnega sveta Sandi Bartol. Borci so znova poudarili, da se je treba dosledno prizadevati za spremembo stanja in zahtevati odgovornost vsakega posameznika. Vzroke za nepravilnost, ki se dogajajo pri nas, pa je treba iskati povsod: ni za vse kriv le izvršni svet, tudi republike in občine niso izvzete. D. D.

Veleslalom za zlato smučko

Bohinj, 4. februarja — Žičnica Vogel in Dnevnik sta organizatorja tekmovanja v veleslalomu za zlato smučko, ki ga to soboto, 6. februarja (in ne januarja, kot smo pomotoma zapisali v prejšnji številki), pripravljata na Voglu. Tekmovanje se bo začelo ob 11. uri, prijave pa sprejemajo na spodnji postaji žičnice ali po telefonu (064 76 467, 76 468), na dan tekmovanja pa se lahko do devete ure prijavi na Orlovih glavah. Tekmovanje bo organizirano v sedmih kategorijah, štartnina pa bo dva tisoč dinarjev. V. S.

(Stran) poti republiške solidarnosti

Škofja Loka, 1. februarja — Neveden človek se večkrat sprašuje, zakaj neki imajo razvitejšie občine toliko proti tako imenovani republiški solidarnosti, proti sofinanciranju zagotovljenih programov šolstva, zdravstva, otroškega varstva v nerazvitih slovenskih občinah. Razviti svoje nerganje utemeljujejo s tem, češ da ima prenekateri »nerazviti« občina višji, torej tudi dražji, družbeni standard kot sami, ki plačujejo solidarnost. To dokazujejo tudi s številkami, vsa leta doslej zama.

Stvar postane tudi laiku bolj razumljiva in malce nenavadnem primeru škofjeloške izobraževalne skupnosti. Prostorski oziroma materialni položaj loškega osnovnega šolstva se po visokem standardu na Gorenjskem lahko primerja s t. r. radovljiško občino, povsod drugje so tako s prostori (dvoizmenski pouk), opremo, ne nazadnje tudi učiteljskimi plačili, precej na slabšem.

Ima pa loško šolstvo neko posebnost. Zaradi razpotežnosti in dokaj enakomernega razvoja občine sta poseljena domala vsak hrib in grapa. In tod žive tudi otroci, ki hodijo v šolo. Ne le, da so Ločani obdržali draga podružnične šole s ponekod le desetimi učenci ali še to ne, ampak dajejo ogromno denarja tudi za prevoze otrok v šolo in domov. Lani so prevozi stali izobraževalno skupnost dobrih 364 milijonov dinarjev, kar je približno dvakrat toliko kot podaljšano bivanje ali celodnevna šola.

Zaradi visokega izdatka za prevoze pa je loška izobraževalna skupnost po republiških merilih za solidarnost letos padla med »nerazvite« občine, ki solidarnost dobivajo. Res ne gre za pomembno vsoto, le za 80 milijonov dinarjev, a dobitek vendarle je. Če gledamo lokalno, je dobro, da se vsaj delček gorenjskega šolskega solidarnostnega dinarja vrne, če pa primerjamo šolski standard med »nerazvitimi« in »razvitimi« (gorenjskimi) občinami, potem res upravičeno lahko podvomimo v poštenost solidarnostnega sistema. H. Jelovčan

V Tržiču bodo zidali

Tržič, januarja — Te dni bo v Tržiču javno razgrnjen osnutek zazidalnega načrta POLANA NAD KRIŽAMI, kjer bo v naslednjih letih zrastle 120 stanovanjskih enot, trgovina, gostilna, otroško igrišče, posebna priložnost pa bo tudi gradnja lokalov za 6 obrtnikov.

Gre za zazidavo travnatnega in gozdnega področja, ki se dviga ob stari cesti v Gozd nad Križami. Stanovanjske hiše bodo tu postavljene v breg, podobno kot v Stagnah. Na osmih hektarjih, kolikor so jih namenili te gradnje, bo 89 komunalno urejenih parcel s po 400 do 500 m² zemljišča, zgrajenih pa bo okrog 120 stanovanjskih enot. V opuščenem kamnolomu pa bo prostor za 6 objektov, namenjenih obrtni dejavnosti. Vodovod za naselje bo potegnjen iz Črnege gozda, iz rezervoarja, ki je že zgrajen, vendar bo voda prečrpavana v nov, višje ležeči rezervoar. Kanalizacija naselja pa se bo vključila v okvir kanalizacijske mreže Križ. Ogrevanje je pred-

videno z individualnimi kurili in le s čistimi kurivi.

Naselje bo grajeno etapno, najprej najbolj zahodni del, kjer je na parcele že dostop z obstoječo lokalno ceste, v drugi fazi bo zgrajen vmesni pas, ko bo zgrajena tudi nova lokalna cesta, nazadnje pa bo grajen zgornji pas. 5 do 6 let bodo potrebovali za začetne faze gradnje, vsa gradnja pa bo končana veliko kasneje, v srednjeročnem načrtu 1995 — 2000.

Zazidalni načrt POLANA NAD KRIŽAMI gre zdaj v enomesečno razpravo. Trenutne cene za posamezne objekte predvidevajo od 12 do 16 starih milijard dinarjev.

D. Dolenc

GORENJSKI GLAS

Ob 35 — letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanoviteljice Gorenjskega glasa so občinske konference SZDL Jesenice, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, tiska Ljudska pravica Ljubljana

Predsednik časopisnega sveta: Boris Bavdek

Gorenjski glas urejamo in pišemo: Stefan Zargi (glavni urednik in direktor), Leopoldina Bogataj (odgovorna urednica), Marija Volčjak (gospodarstvo, Kranj), Andrej Žalar (gorenjski kraji in ljudje), Cveto Zaplotnik (kmetijstvo, kronika, Radovljica), Lea Mencinger (kultura), Darinka Sedej (razvedrilno, Jesenice), Helena Jelovčan (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofja Loka), Danica Dolenc (za dom in družino), Jože Košnjek (notranja politika, šport), Vilma Stanovnik (mladina, gospodarstvo), Dušan Humer (šport), Stojan Saje (Tržič), Danica Zavrl — Žlebir (socialna politika), Vine Bešter (mladina, kultura), Igor Pokorn (oblikovanje), Franc Perdan in Gorazd Šinik (fotografija). Časopis je polteden. Izhaja ob torkih in petkih.

Naročnine za 1. polletje 15.000 din.

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 — Tekoči račun pri SDK 51500 — 603 — 31999 — Telefoni: direktor in glavni urednik 28 — 463, novinarji in odgovorna urednica 21 — 860 in 21 — 835, ekonomska propaganda 23 — 987, računovodstvo, naročnine 28 — 463, mali oglasi 27 — 960.

Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421 — 1/72.

uredništvo tel. 21860

Sociala bo težko pripravila pipe

Tudi sociali, tako kot pač vsem družbenim dejavnostim, grozi, da bo morala leto 1988 preživeti s sredstvi, ki bodo za lastnimi zaostajala za 10 odstotkov. Ker pa vse več ljudi težko živi, bo pritisk na socialne pomoči večji, torej socialnih ventilov ne bo mogoče bolj zapreti. Izhod je v racionalizaciji.

Da se sociala to leto ne bi znašla na beraški palici, je bila v letnem programu prisiljena seči po večji selektivnosti pri dodeljevanju socialnovarstvenih pravic, varnejšem obračanju socialnega dinarja, funkcionalnem povezovanju vseh, ki imajo opravka s socialnim položajem družine, pa tudi doslednejšo kontrolo nad tem, kako izvajajo programe.

Največ socialnih pomoči razdelijo otrokom, torej tu kaže začeti tudi s selekcijo. Mladini, ki se šola, bi morali dati večjo prednost pri štipendiranju. Te naj bi postale tudi večji kadrovi dejavnosti, kar bi za mladega človeka pomenilo tudi zagotavljanje socialne varnosti (dela) tudi na dolgi rok. Ob grozečih kadrovskih višjih, se pravi tudi kandidatih za socialo, bo kazalo okrepiti sodelovanje med orga-

nizacijami združenega dela, kajti učinkovitejša preusmerjanje in prekvalifikacija delavcev lahko prepreči marsikak socialni problem in tako socialni prehrani skrb in denar. Zadnje čase buri duhove standard učencev in dijakov, zlasti skrb za ureditev njihove prehrane, ki je negotova tako zaradi organiziranosti kot virov financiranja. Usposabljanje in zaposlovanje invalidov bi morali zagotoviti tudi v zdajšnjih razmerah, seveda ob smotrnem izkoriščanju denarja, ki je temu namenjeno. Pomemben del socialnovarstvenih programov naj bi opravile tudi invalidske organizacije. Sredstva v ta namen bodo šla v prvi vrsti za programe, šele nato v naložbe za tovrstne objekte.

V programu za letos so v socialni presodili, da je treba pod drobnogled vzeti tudi dodatke k

pokojninam, zlasti dodatek za tujo pomoč in postrežbo, češ ali ima smisel, da se valorizira enako kot pokojnina. Tudi primerjave med istovrstnimi pravicami vseh kategorij invalidov dajo misliti. Preverili bodo, če so vse upravičene. Med letom bodo morali dosledno ugotavljati tudi, kakšne so socialne pomoči v primerjavi z osnovnim virom preživljanja. To velja tudi za razporejanje solidarnostnih sredstev. Stanovanjska solidarnost postaja vse potrebnejša, subvencije stanarin pa terjajo vse več denarja. Dosledno upoštevanje meril za njihovo dodeljevanje sodi med prve dolžnosti, ne bo pa tudi odveč preveriti, kako je z zasedenostjo stanovanj in spodbujati zamenjave, ki bodo vsakomur omogočale takšen stanovanjski standard, kot si ga lahko privoščijo. Poseben poudarek je v novem programu dan prostovoljnosti, dobrotelnosti in medsebojni pomoči, vrednotam, ki v krizi pridejo vedno prav.

D. Z. Žlebir

Kabelska in satelitska televizija

Februarja obiski v krajevnih skupnostih

Kranj, 4. februarja — Zanimanje za kabelsko in satelitsko televizijo v kranjski občini, za katero je lani tozod Oddajniki in zveze RTV Ljubljana naredila idejni projekt, je vedno večje. Na sestanku strokovne ekipe izvajalcev, arhitektke, predstavnikov občinskega odbora in RTV Ljubljana v sredo so ocenili, da bodo v kratkem končani dogovori o glavni sprejemni postaji, nakar bodo posebne ekipe obiskale krajevne skupnosti zaradi postavitve anten.

V vseh mestnih krajevnih skupnostih na območju Kranja, razen v krajevnih skupnostih Kranj Center i Huje — Planina, razširjajo oziroma se pripravljajo na izgradnjo kabelske in satelitske televizije na podlagi lani izdelanega idejnega projekta. Takšno informacijo je posredoval na sestanku član odbora za izgradnjo kabelske in satelitske televizije Janez Gradišar. Vprašanja pa kar dežujejo tudi iz ostalih krajevnih skupnosti v občini.

Na sestanku so ugotovili, da se dogovori za gradnjo glavne sprejemne postaje bližajo koncu in bodo posebne strokovne ekipe še ta mesec ob-

skale krajevne skupnosti zaradi postavitve anten. Kaže, da bo moč uskladiti vse zahteve in pogoje, da bi bila na Šmarjetni gori glavna sprejemna postaja. Če bo temu tako, bi bila kasneje (po potrebi) lahko tudi osrednja točka za kabelsko in satelitsko televizijo za tržišče in škofjeloško občino.

Sicer pa so na sestanku največ govorili o tehničnih možnostih za gradnjo sistema na mestnem in širšem območju. Ob tem je bilo tudi precej govora o možnostih za sodelovanje s PTT, predvsem kar zadeva gradnjo ali že zgrajeno kabelsko kanalizacijo. Kar zadeva mesto, so možnosti zaradi nezgrajene ali pa prezasedene kanalizacije majhne, na izvenmestnem območju ob novogradnji pa bi bile skupne rešitve kar zadeva kanalizacijo sprejemljive. Sicer pa v PTT, dokler niso razrešena nekatera osnovna vprašanja glede upravljanja in podobno, ne mislijo neposredno sodelovati pri uresničevanju posameznih projektov.

Na sestanku so se med drugim tudi dogovorili, da morajo vse krajevne skupnosti, ki bodo naročile projekte, le — te predložiti RTV Ljubljana za pridobitev soglasja.

A. Žalar

Žirovsko »sodišče« miri sprte sosed

Žiri, 1. februarja — V marsikateri krajevni skupnosti dvomijo v smotrnost samoupravnih sodišč, saj njihovi poravnalni sveti obstajajo predvsem na papirju. Žirovski pa se je v minulih letih potrdil kot nepogrešljiv člen v poravnani zlasti medosredskih razprtij.

Predsednikovanje sedemčlanskega žirovskega senata je odvetnik Danijel Vehar letos predal Milanu Mlinarju iz Etikete. Osnovna naloga poravnalnega sveta ni, da sodi, odloča o sporu, ampak da sprtima stranema pomaga k poravnavi. Na poravnalni svet se razžaljeni krajin obračajo bodisi neposredno, bodisi mu predaja zadeve redno sodišče kot poskus, da se spori rešijo na čim manj boleč način. Letos je žirovsko sodišče zasedalo šele enkrat, ko je obravnavalo primer razžalitev in kršenja miru v eni od družin. Lani je šestkrat posredovalo med sprtimi krajin, predlani, ko je bila bera rekordna, pa kar trinajstkrat.

In zaradi česa prihajajo Žirovci največkrat iskat zadoščenje na poravnalni svet? Zaradi majhkih in podobnih sosedskih sporov, fizičnega obračunavanja, razžalitev in obrekovanja. V večini primerov poravnalni svet uspe vsaj navidez pomiriti sprte strani, najbolj vročestrvni pa seveda iščejo pravico na rednih sodiščih.

H. Jelovčan

Pravna pomoč zdaj tudi v Tržiču

Tržič, januarja — Od 1. februarja naprej bodo delavci tržiških delovnih organizacij lahko iskali pravno pomoč v Tržiču. Občinski sindikalni svet Tržič je namreč pravno pomoč imel do zdaj organizirano pri Občinskem sindikalnem svetu Kranj, in so tržiški delavci morali po teh opravkih v Kranj. Zdaj jim bo na voljo pravnik v Tržiču, in sicer vsako sredo od 14. do 17. ure. D. D.

Težko zaposljivi ne pridejo do dela

Zaposlitev »odpisanih«

Zejo kruto zveni, kar smo zapisali v naslovu, vendar je odraz tega trenutka. Bojazn, da ni pravi čas govoriti o zaposlovanju tistih, ki veljajo za težko zaposljive, se je namreč v obdobju, ko so nekatere velike tovarne pred tem, da odpustijo več sto delavcev, izkazala kot utemeljena.

Centri za socialno delo na eni strani, delovne organizacije na drugi, vmes pa zavodi za zaposlovanje, namreč nikakor ne najdejo skupnega jezika, kako poskrbeti za delo invalidom, laže duševno prizadetim, problematičnim mladostnikom, bivšim zapornikom in zdravljanim alkoholikom. Medtem ko prvi poudarjajo, da je treba izkoristiti voljo, pripravljenost in delovno sposobnost, ki je tem ljudem še preostala, da bodo zmožni sami skrbeti zase, je na drugi strani vse manj delovnih mest cel za zdrave in neproblematične.

Tisti, ki jih je bil zasvojen alkohol, se bodo laže otresli njegove odvisnosti, če bodo imeli kasneje možnost zaposlitve. Ta bi tudi opravičila porabo ogromnih sredstev, ki jih terja zdravljenje. Zaposlovanje invalidov in laže duševno prizadetih ljudi, zlasti tistih, ki jih šolajo osnovne šole s prilagojenim programom, ima ekstenznen pomen. Odkar so (vsak v Kranju) opustili upanje na invalidsko delavnico, kjer bi se za te ljudi našlo delo, jih sprejemajo na delo tovarne, kjer je na voljo dovolj enostavnih del. Neradi pa zaposlijo tiste, ki so poleg duševne prizadetosti še telesno šibki in socialno slabše prilagodljivi. Tretjim, mladoletnim prestopnikom in nekdajšim zapornikom, pa je zaposlitev socializacijski dejavnik. A prav tem so v delovnih organizacijah še najmanj naklonjeni.

Bati se je tudi, da bo precej težje zaposljivih delavcev, ki zdaj sicer delajo v večjih tovarnah, med »tehnoškimi višji«, če bodo v tovarnah presodili, da jih laže pogrešajo kot druge delavce. Problem se bo s tem podvojil.

Zakonodaja, ki ureja to vprašanje, je sila ohlapna in neobvezujoča, brez ustrezne regulative za spodbujanje delovnih organizacij niti pri usposabljanju teh ljudi, kaj šele zaposlovanju. V vseh niti nimajo pregleda del, kje bi lahko delali težko zaposljivi, niti mesta v samoupravnih aktih. Tudi kakih olajšav niso deležne ali oprostite davcate, ki bi jih zmimo humano sti spodbujalo k temu, da bi zaposlile invalide ali ostale, ki težko najdejo delo. Zato je s te plati tudi razumeti kadrovske delavce, delovnih organizacij, ki so se že ničlikokrat pogovarjali s predstavniki socialne in zaposlovanja o tem problemu, pa nikoli kazali pretiranega navdušenja zanj. Težko zaposljivih se branijo, bojijo se, da bi jih bili v breme. Vendar mnogo primerov priča, da utegnejo biti zelo dobri delavci, ustrezno usposobljeni seveda. Drugi argument, ki govori v njihov prid, pa je zaslužek, s katerim bi lahko skrbeli sami zase in ne bi bili več kot socialni podpiranci na grbi že tako obremenjene socialne.

D. Z. Žlebir

Brez podpore PRK ZSMS

Na svoji zadnji seji 1. februarja, predsedstvo slovenske mladinske organizacije ni podprlo predloga republiške resolucije za letos.

Mladi so menili, da iz vsega zapisanega v predlogu resolucije ni nikjer točno razvidno, kako priti do boljšega gospodarjenja, kako ustvariti večji dohodek, kar hkrati pomeni, da se takšnega predloga ne more podpreti.

Ob ostalem so posebno poudarili, da bi moral republiški izvršni svet pripraviti analizo posledic ukrepov, ki jih je zvezni izvršni svet sprejel po hitrem postopku. Skrajni čas za agrarno reformo bo naslov problemske konference o kmetijstvu, ki bo 24. februarja, do takrat pa je čas prepuščen javni razpravi.

Pripravili so tudi svoje predloge v bližnjih volitvah. Tako so za predsednika predsedstva evidentirali Janeza Stanovnika in Iva Fabince, za predsednika DPZ v republiški skupščini Toneta Anderliča, Bogdana Urnarja pa so uvrstili na spisek osnutka kandidatne liste za neprofesionalnega člana predsedstva ZSMJ.

Predvidena razprava o delu zvezne mladinske konference pa je bila po dolgem prepričevanju prestavljena na prihodnjo sejo.

Vine Bešter

Halo, Beograd...

Da so telefonske zveze z našim glavnim mestom ob poznani razvosti domače PTT mreže velikokrat pretrgane, je poznano. Poznani pa je tudi, da druge zveze z Beogradom vse prevečkrat rade škripljejo. Tako vzrokov kot možnosti njihovih rešitev je seveda več.

Ena od linij naj bi dobila svojo novo čistost v bližnji prihodnosti. Mladinci so namreč sklenili na seji zvezne konference ZSMJ zopet spregovoriti o sebi. Različna gibanja, na čase povsem drugačni pogledi posameznih republiških in pokrajinskih enot ter delovna organiziranost zvezne konference naj bi tvorila osnovni okvir tokratnih pogovorov.

V bistvu gre za realizacijo tistega, kar so zapisali že dolgo tega pa nekako nikoli ni bilo pravega časa ne volje za izpeljavo.

Pri delu zvezne konference in njenih organov nasploh vse prevečkrat velja občutek, da za mnogo reči »zmanjka časa«. Spomnimo se samo zadnjega zveznega mladinskega kongresa in obilico usmeritev ter nalog, ki so si jih mladi takrat dali. Kaj konkretno od zapisanega in izgovorjenega je bilo do danes tudi resnično ustvarjeno?

Če pa poskušamo to prenesti še v povsem »bazično okolje« in se nadalje vprašati, koliko povprečni mladinec ve o delu ZSMJ in obratno, se nasprotja samo še povečajo.

Do javnosti že nekaj let s strani dela zvezne mladinske organizacije večinoma v prvem planu prihajajo samo aktivnosti v zvezi s štafeto in praznovanjem Dneva mladosti, vse tisto, kar pa bi dejansko potrebovala mlada generacija, kot ji radi rečemo, pa se večinoma porazgubi po pisarnah 22. nadstropja stavbe CK ZKJ, kjer domujejo najodgovornejši jugoslovanski mladinci. Vine Bešter

Komemoracija za Kamnitnikom

Škofja Loka, februarja — V torek, 9. februarja ob 16. uri bo pri spomeniku za Kamnitnikom žalna komemoracija v spomin na 50 ustreljenih talcev. Komemorativni sprejem bo krenil z Mestnega trga v Škofji Loki ob 15.30. Družbenopolitične organizacije vabijo svoje mladino in druge občane, da se komemoracije udeležijo v kar največjem številu.

Izvoz montažnih hiš je dohodkovno zanimiv

Jelovške hiše na ameriški obali

Škofja Loka, 2. februarja — "Za proizvodnjo in izvoz jelovških montažnih hiš so značilni vzponi in padci, boljši in slabši časi. Vzponi se navezujejo predvsem na večja enkratna dela ob potresu v Italiji in Jugoslaviji ter na "zlato obdobje" jugoslovanskih gradenj v Iraku. Ko so se po letu 1982 ta dela v tujini končala, so zmogljivosti postale premalo izrabljene. Če k temu dodamo še druge razloge, predvsem subjektivne, potem je bil slab dohodkovni položaj na tem področju neizbežen," ugotavlja Matjaž Čepin, direktor škofjelovške Jelovice.

● Za Jelovico bi bil, sodeč po tem, nov potres dobrodošel?

»Tega si ne želimo ne v človeškem ne v gospodarskem oziru. Jelovica je na račun potresov, ki so ji prinašali posel, plačala precejšen davek. Vse zmogljivosti je usmerila na potresna območja, druge trge pa je zanemarila. Ko je končala (enkratno) delo, ni vedela, kam bi z ljudmi, kako bi izrabljala zmogljivosti ... Zdaj je treba tuje trge spet osvojiti, toda to gre zelo počasi. Da se uveljavi in pridobi zaupanje pri tujem kupcu, so potrebna leta.«

● Trud se očitno izplača — vsaj primer posla s kupcem iz Združenih držav Amerike to potrjuje.

»Jelovica in Gradisov tozdr Lesnoindustrijski obrati Škofja Loka sta prek Slovenijalesa iz Ljubljane sklenila z ameriško firmo W.C.R. iz Rye, New York, posel za izvoz tridesetih montažnih hiš v skupni vrednosti nekaj več kot milijon dolarjev. Približno polovico posla bomo realizirali letos spomladi, ostalo pa takoj, ko bo ameriški kupec dobil vsa dovoljenja za gradnjo na urbaniziranem območju države New York.

Dveletno "tipanje" ameriškega trga se nam je torej izplačalo, v lanskem zadnjem četrtletju smo tja prodali prvih petnajst montažnih hiš, letos, kot sem že dejal, za zdaj trideset, računamo pa še na nove posle. Ameriški kupec se zanima tudi za jugoslovanski parket pa za naše keramične obloge, kuhinje in drugo opremo. To pomeni, da imamo v Jugoslaviji precej izdelkov, ki bi jih lahko izvažali, pa jih ne, ker jih tuji kupci ne poznajo, sami pa storimo premalo, da bi jih spoznali.«

Na Drulovki bo stalo okrog dvajset jelovških montažnih hiš. — Foto: F. Perdan

● Kakšna je konkurenca na ameriškem trgu?

»V ZDA gradijo po nekaterih podatkih 1,8 milijona stanovanj na leto, od tega veliko montažnih hiš. Trg je torej velik, prav tako konkurenca. Če bi Jugoslaviji, recimo, uspelo od toliknega posla odskrniti le stotinko (en odstotek), bo to pomenilo, da bi morali na leto postaviti oziroma zgraditi 18 tisoč hiš ali stanovanj. Tega vsi skupaj ne bi mogli narediti.«

● Montažne hiše prodajate razen v ZDA tudi v Zvezno republiko Nemčijo in v Avstrijo. Je izvoz dohodkovno zanimiv ali gre le za prodajo v sili?

»Analiza izvoznih cen izdelkov jugoslovanske lesne industrije je pokazala, da je izvoz montažnih hiš eden redkih poslov, ki je lahko donosen, kajpak ob predpostavki, da so hiše kakovostne — odbor narejene in natančno postavljene. V Jelovici dosegamo (skupaj z Gradisom)

pri izvozu montažnih hiš ugodne cene, vsaj takšne kot na domačem trgu. Čeprav so prevozni stroški zlasti pri prodaji v Zdu-

Ena od novosti v Jelovičnem proizvodnem programu so montažne predelne stene. Gre za sistem elementov, s katerimi je mogoče brez zidarskih del preurediti podstrešja v bivalne ali delovne prostore pregraditi prevelike sobe in podobno.

žene države Amerike precejšnji, se nam izvoz kljub temu splača.«

● Velja to tudi za ostale Jelovične izdelke?

»Jelovica bi lahko glede na zmogljivosti in velikost prodala na tuje od pet do deset milijonov dolarjev izdelkov oziroma petino proizvodnje, kajpak ob pogoju, da bi bil spodbuden in dohodkovno zanimiv tudi izvoz ostalih izdelkov. Za zdaj so svetle izje-

me le montažne hiše. Lani smo jih na tuje prodali okrog 40, letos računamo, da jih bomo 70. Naš cilj je, da bi jih skupaj z Gradisom dvesto na leto oziroma polovico naše proizvodnje. To še ne bo tako hitro, treba bo še precej dela, prilagajanja zahtevam tujih kupcev; potrebne pa bodo tudi nekatere spremembe v delovni organizaciji in naložbeni sredstva. Predvidevamo, da bomo letos izvozili tudi 60 tisoč vratnih kril, lahko pa bi jih še precej več. Prav pred kratkim smo zavrnili naročilo za dvajset tisoč vrat. Pri vsakem izvoznem poslu moramo namreč pretehtati, kako bo vplival na dohodek tovarne, koliko se bo "zažrl" v iztržek z domačega trga... Lani smo izvozili za nekaj manj kot tri milijone dolarjev izdelkov, približno tretjino vrednosti smo dosegli s prodajo montažnih hiš.«

● Eden od razlogov za prodor na tuje trge je tudi kriza na domačem. Kako to občutite v Jelovici?

»Jugoslovanski trg je premajhen in dohodkovno prešibek, da bi lahko prevzel večje količine montažnih hiš. Tudi stanovanjska politika in splošna gospodarska kriza vplivata na to, da je gradnja montažnih hiš manjša, kot bi si želeli. Še vedno je precej nezaupanja do tovrstne gradnje, tudi pri tistih, ki dajejo za to dovoljenja. Prodaja na domačem trgu nazaduje, čeprav dajemo pri nakupu 40 odstotkov posojila od vrednosti hiše. Največje domače gradbišče je na Drulovki, kjer bo stalo več kot dvajset naših montažnih hiš.«

C. Zaplotnik

Brezcarinske prodajalne — kakšne in za koga?

Dve leti je, odkar je naša zvezna administracija dovolila težko pričakovano odpiranje brezcarinskih prodajaln. Sprva so bile le ob mejnih prehodih, v hotelskih in turističnih naseljih, nato tudi v krajih, kamor zaide malo turistov. Skoraj petsto jih je po vsej Jugoslaviji, precej tudi v Sloveniji in na Gorenjskem. V nekaterih je moč kupiti le cigarete, pijačo, parfume in še kakšno drobnarijo, druge so založene tudi s konfekcijo, obutvijo, zlatino, igračkami, tehničnim materialom.

Seveda smo že takrat, ko smo začeli odpirati prve duty free shope, načrtovali, da bomo z njimi znatno izboljšali izpenzijsko ponudbo, v državno blagajno pa bodo začele pritekati sorazmerno lahko pridobljene devize. Nekaj deviz se je res nabralo, ponudba se je res malce izboljšala, toda oboje manj, kot smo želeli in pričakovali. Čeprav je izvoz prek brezcarinskih prodajaln vabljiv tudi za naše proizvajalce, jih predvsem moti, ker za prodano blago v teh trgovinah ne dobijo takšne ugodnosti kot sicer izvozniki. Zato raje izvažajo, brezcarinske prodajalne, ki pa bi lahko ponujale najboljše (in najdražje) izdelke naših tovarn, pa imajo mnogokrat na pol prazne police. Zato jih napolnijo s tujimi cigareti, pijačkami, belo tehniko, ali pa ostanejo kar prazne.

Razumemo, da si tuj turist tudi pri nas rad prižge cigareto, ki jo je vaju, razumemo, da si turistka želi kupiti lep nakit Zlatarne Celje ali Almirino jopico, manj razumljivo pa nam je, kdo od tujcev bo kupoval Lego kocke, Boschove svečke, Sonyjev gramofon ali Blaupunktov televizor (saj je povsod v tujini tega na pretek). Gotovo nam je vsem jasno, da te tehnične aparate (pa tudi Lego kocke in parfume) pokupimo sami Jugoslavlani, čeprav moramo s seboj za pretvezo pripeljati prijatelje, sorodnike ali naključne znance s tujimi potnimi listi. S tujimi potnimi listi, saj sami s svojimi devizami (devizni računi so zaenkrat čisto legalni) v duty free shopih ne smemo kupovati.

Zato je seveda razumljivo upanje ljubljanske Avtotehne, ki se pripravljala, da bo spomladi odprla specializirano prostocarinsko trgovino s tehničnim blagom, da bomo v teh trgovinah kmalu lahko kupovali tudi domači prebivalci. Bo to res otala samo želja, ali pa bomo le sprevideli, da so to najlažje zaslužene devize, ki jih država še kako potrebuje...

V. Stanovnik

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Kava dražja kar za 40 odstotkov

Oskrba s kavo bi morala biti te dni spet precej boljša, saj je ZIS sprejel sklep o njeni podražitvi. Po izračunu Zveznega zavoda za cene naj bi črni napitek podražili za 19 odstotkov, toda predelovalci in uvozniki so se odločili kar za 40 odstotno povišanje cene. Nove cene so tako presenetile zavod, še bolj pa seveda porabnike, ki bomo morali po novem odšteti med 16.750 in 16.950 dinarjev za kilogram nove (odvisno, kje jo predelujejo in pakirajo). V odboru za kavo Gospodarske zbornice Jugoslavije so povedali, da je nabavna cena kave 5390 dinarjev, če dodamo stroške za obresti in druge izdatke, je proizvodna cena pražene kave 8716 dinarjev, če temu dodamo še 85 odstotkov davka, je to še plus 7718 dinarjev. Ko prištejemo še stroške trgovine, pa je ta cena takšna, kot jo bomo morali, radi ali ne, sprejeti kupci.

Jedrske odpadke globoko pod večni led

Kot predlaga fizik in astronom Heinz Haber, naj bi v bodoče jedrske odpadke spravljali na Antarktiko, ki naj bi bila po njegovih ugotovitvah najboljše in najvarnejše odlagališče. Kot vemo, povsod mrzlično iščejo rešitev za varno odlaganje radioaktivnih odpadkov, vendar pa primerne odlagališča, ki bi bilo res varno, še ni. Haber predlaga, naj bi s sodobno tehniko skozi ledeno ploskev izvrtali jaške, v skali pod ledom pa uredili ustrezna odlagališča za jedrske odpadke. Čeprav predlog zgleda smiseln, pa bo ob sedanji svetovni politiki, ki pametnih skupnih projektov največkrat ne uresničuje, možnosti gotovo zelo majhne.

V. S.

V DELOVNI HALJI

Mojca Jaušovec

Po škornje od blizu in daleč

Škofja Loka, 2. februarja — Kar težko rečemo trgovina majhnemu prostorčku, v katerem je prodajalna s čevlji Borovo v Škofji Loki. Toda, ko pogledamo za pult, na police, je na njih velika izbira različnih čevljev, posebno pa trgovina slovi po tem, da lahko vedno kupimo prave gumijaste škornje od najmanjših do največjih števil. Pa še nekaj je, zaradi česar kupci radi prihajajo v Borovo. Prijazne trgovke jim vedno rade svetujejo in postrežejo. Ena izmed njih je tudi Mojca Jaušovec, ki v trgovini prodaja sedem let.

»Ko sem se zaposlila v tej trgovini, mi je bilo najbolj všeč, ker smo se trgovke med seboj tako dobro razumele, poslovanje je bilo vedno pripravljeno ustreči našim željam in potrebam, kupci pa so k nam radi prihajali. Cene čevljev, škornjev, pa tudi nogavic, so v naši trgovini nižje kot na primer pri Peku in Alpini, zato imamo vedno veliko strank. Za nas trgovke je kar malo nerodno, ker je trgovina tako majhna in do kraja založena, vendar upamo, da bomo po prenovi stavbe dobile več prostora. Tudi vemo, da imajo trgovke v sosednjih trgovinah kar precej boljšo plačo, vendar mislim, da je razumevanje v kolektivu več vredno kot nekaj starih milijonov, čeprav se že vrsto let tolažimo, da bodo tudi nam zasijali boljši časi.«

Tovarna Borovo je precej oddaljena od vaše trgovine, od Slovenije. Kako se delavci srečujejo med seboj?

»Vsako leto imamo občni zbor, k nam hodijo kontrolorji, srečujemo se v Kranju, Kamniku, Ljubljani. Mislim, da je to dosti, saj je naša naloga predvsem čimveč prodati, kar pa ni težko, saj Borovo mnogokrat pripravlja razprodaje in takrat imamo res veliko dela.«

V. Stanovnik
Foto: F. Perdan

ureja MARIJA VOLJČJAK

Banka ni zadovoljna z učinkom naložb

Odličnjakov ni

Kranj, 26. januarja — Investitorji pa odgovarjajo, da je v tako skrhanih in nezdruženih gospodarskem sistemu težko zagotoviti popoln učinek naložb, in da smo lahko zadovoljni, da se sploh še kdo odloča za naložbe.

Na Gorenjskem za zdaj tudi nimamo primera skrajno zgrešene naložbe, kar v drugih delih države brez posebnega naprejanja lahko najdemo. Za izgovor o slabem in hitro spreminjajočem gospodarskem sistemu se ne smemo pretirano skrivati, saj se za izpeljavo vlaganja vedno ne znamo organizirati in gre v posameznih primerih tudi za napake posameznika ali skupine. Predvsem zaradi tega je kreditni odbor gorenjske banke v tork sklenil (o tem bo danes razpravljala tudi bančni izvršilni odbor), da je v takih primerih treba ukrepati in povišati ceno denarja. Za 2 ali tri odstotke dražje posojilo v končni fazi bore malo pomeni in kaže ukrepe zaostri, vendar pa ne do take mere, da bi gospodarstveniki za vlaganja zgubili voljo in korajžo. Oblikovati kaže elemente, ki bodo že pri odo-

bravanju naložbe spodbujali k učinkovitosti. Primeri, da gremo v naložbo z borimi desetiimi odstotki svojega denarja, so samomorilski, pa se pri nas žal dogajajo. Tudi širše razmere, na katere se vlagatelji sklicujejo in tudi vplivajo na uspeh naložb, slabosti ne smejo prikriti.

Naložbenih odličnjakov ni, menita strokovna služba banke in kreditni odbor. Napovedi so bile optimistične, proizvodni, finančni, varčevalni in izvozni učinki pa večinoma zaostajajo. To je ocena za 24 naložb, ki so bile končane vključno leta 1986, gre pa za naložbe Alpeles, Tehnika, Gorenjke Lesce, Hotela Toplice Bled, Exotermia Kranj, Save, železarne, Jelovice, Peka, Alpetoura, Hotela Jelovice, Kibernetike, Planike, Zlita, Lipa, Elana, KŽK, BPT in Peka.

J. Košnjek

Kranjski Janez in beograjski Jovo

Obrračunski zakon je vnesel nekatere spremembe v financiranje družbenih dejavnosti. Znižali so se prispevki iz dohodka, na drugi strani pa so se v Sloveniji za povprečno deset odstotkov povečali prispevki iz kosmatih osebnih dohodkov. Poleg prispevkov za osnovno šolstvo, socialno varstvo, kulturo in telesno kulturo gre namreč zdaj iz kosmatih plač tudi pretežni del denarja za zdravstvo ter invalidsko in pokojninsko zavarovanje.

Po dogovoru med republikami se nekateri prispevki plačujejo po sedežu organizacijske enote (invalidsko in pokojninsko zavarovanje, zdravstveno varstvo, otroški dodatek in porodniški dopust), v kateri je delavec zaposlen, drugi (osnovno šolstvo, neposredno otroško varstvo, socialno varstvo, kultura, telesna kultura) pa po prebivališču delavca oziroma njegove družine.

Z novo zakonodajo so se menjali pretežno prispevki po sedežnem principu organizacijske enote, manj po bivališču delavca oziroma njegove družine. To pomeni, da bi po novem za enako delo in enak kosmat osebni dohodek milijon dinarjev dobil kranjski Janez, ki dela in živi v kranjski občini, 588.300 dinarjev, beograjski Jovo pa 745.730 dinarjev oziroma skoraj 27 odstotkov več. Kranjski Janez mora od svoje polne plače dati za družbene dejavnosti 41,17 odstotka, beograjski Jovo le 25,427 odstotka.

Kjer imajo organizacijske enote zunaj matičnega podjetja, kot na primer v kranjskem Merkurju, ki ima predstavništva v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Skopju, bi torej delavca za enako delo na različnih koncih države dobila zelo različno plačo. V Merkurju so se zato odločili ravnati po priporočilu republikanske sekretariata za finance: po sedežni organizacijske enote določajo enako neto vrednost točke in jo nato preračunajo v bruto. Torej njihov kranjski Janez in beograjski Jovo dobita skoraj enako plačo. Razlika je samo v nižji ali višji prispevni stopnji po bivališču delavca oziroma njegove družine, ki se suče od dveh do treh odstotkov; na Jesenicah, na primer, znaša 9,48 odstotka, v Kranju 10,95, Ljubljani 12,24, Zagrebu 10,83, Beogradu 12,43, Skopju 14,95. Prav, da so razlike, saj je raven otroškega varstva, osnovnega šolstva, kulture, telesne kulture v občini z višjo prispevno stopnjo gotovo višja, torej tudi dražja.

Nasprotno pa so občutne razlike v stopnjah po sedežnem principu organizacijske enote: v Kranju 30,14 odstotka, Ljubljani 29,93, Beogradu 12,92.

H. Jelovčan

Alples prebija »magično« mejo: več kot polovica proizvodnje v izvoz

Domačo prodajo kroje potrošniška posojila

Škofja Loka, 3. februarja — Izguba izpred leta dni je zdaj za Alplesove delavce na eni strani le še trpek spomin, na drugi pa opomin, da je tudi ob najbolj bogati žetvi treba gledati naprej. Misliti na razvoj. Za minulo poslovno leto so značilne številne kvalitativne spremembe, ki se zrcalijo tudi v napovedanem pozitivnem zaključnem računu.

Največ pozornosti so lesarji iz Zelenikov lani namenili programskim spremembam, saj so menjali skoraj polovico proizvodnega programa. Za domači trg so sicer obdržali sistemsko pohištvo, vendar pa so ga na novo oblikovali, uporabili nove materiale in novo tehnologijo. Zlasti so ponovno na zadnji dosežek, dom oreh. Za programske spremembe so porabili pol milijarde dinarjev.

Občuten korak naprej pa jim je uspelo tudi pri izvoznih programih, saj se s ploskega pohištva pre-

usmerili na bolj zanimive izdelke, predvsem najrazličnejše vrste jedilnih miz, kjer so uveljavili kombinacijo ploskve z masivo. Tako so iz najcenejšega cenovnega razreda preskočili v srednjega. Zlasti v drugem polletju so tudi zaradi manjše kupne moči domačih ljudi delali večinoma za izvoz v Združene države Amerike, Veliko Britanijo, skandinavske in druge zahodnoevropske države. Dolarski izvoz so v primerjavi z letom 1986 povečali za tretjino.

Z zlitjem tozdov v enovito delovno organizacijo so v Alplesu po-

večali učinkovitost poslovanja in znižali stroške. Pač pa so imeli precej težav z likvidnostjo, še posebno, ker jih Ljubljanska banka ne spremlja pri potrošniških kreditih, kar je v drugih republikah običaj. Glede na to, da se jugoslovanske poslovne banke usklajajo v svoji poslovni politiki, bi v Alplesu želeli, da bi se tudi v kreditni, kljub doslej omejenim bančnim plasmajem, saj sicer njihovo pohoštvo kupcem ne bo več tako zaničljivo. Sami so lani dali za potrošniška posojila poldrugo milijardo dinarjev, ki bi se najbrž bolje obnesli v naložbah.

Kako bo letos, je težko reči, zato so se v Alplesu namesto celoletnega raje odločili za bolj kratkoročne, čvrste plane. Protinflacijski ukrepi, ki so jim, mimogrede, ob izteku leta zmanjšali akumulacijo in odzli 300 milijonov dinarjev

dohodka, se odražajo tudi v zahtevah dobaviteljev po višjih (sivih) cenah za surovine in materiale.

Manjša kupna moč na domačem trgu Alples sili v še večji izvoz. Prvič v zgodovini tovarne se dogaja, da več kot polovica proizvodnih zmogljivosti dela za izvoz. Velika prednost Alplesa je, da se lahko dokaj hitro preusmeri z domačega na zahodni trg, vprašanje pa je, kakšen bo dohodek glede na tečaj dolarja. Direktorja Staneta Čadeža upravičeno skrbi utopija zvezne vlade, češ da inflacije ni.

Loški izvršni svet od prve izgube naprej spremlja poslovanje Alples. Včeraj je dal delavcem priznanje za uspešno uresničevanje sanacijskih ukrepov ter jih podprl v prizadevanjih, da bi jim Ljubljanska banka pomagala s krediti za prodajo pohištva.

H. Jelovčan

Okrepčevalnica in penzion — Poleg avtobusne postaje v Kranjski gori bodo končno Kranjskogorci dobili spodobno okrepčevalnico, ki jo v penzionu gradi zasebnik. Kranjskogorci so se dolgo pritoževali, da je avtobusna postaja preveč oddaljena, da nimajo primerne strehe nad avtobusnim postajališčem, da ni sanitarij. Nova okrepčevalnica bo potnikom, ki morajo čakati na avtobus, nedvomno dobrodošla. Foto: D. Sedej

Pripomba na kriterije

Kranj — Zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine je na zadnji seji konec januarja obravnaval osnutek kriterijev za delitev sredstev občinskega proračuna za osnovno dejavnost krajevnih skupnosti za letoš. O tem zdaj v občini v krajevnih skupnostih poteka javna razprava. Že pred sejo zbora krajevnih skupnosti pa je bilo na posvetu predsednikov krajevnih skupnosti na predložene kriterije več pripomb. Mednje nedvomno sodita dve takšni, ki ju bo morala komisija za razdeljevanje sredstev preučiti in morda tudi predlagati, da se vključita med spremembe.

Prva pripomba se nanaša na razporeditev sredstev glede števila prebivalcev v krajevni skupnosti. Ocena je, da je v kriterijih med 2500 prebivalci do 6000 prevelika razlika in da bi nekako morali upoštevati tudi začasno prijavljene prebivalce v krajevnih skupnostih. Član izvršnega sveta za področje krajevnih skupnosti Jože Zorman meni, da je pripomba najbrž utemeljena in da jo bo komisija tudi obravnavala in če bo mnenje, da je potreben popravek, ga bo tudi upoštevala. Vendar pa je po drugi strani tudi res, da zaradi tega ne bo več denarja za delovanje krajevnih skupnosti v proračunu. Kar pa zadeva začasno prijavljene v krajevnih skupnostih, bi bilo najprej treba razrešiti osnovno dilemo, kako je s prebivalci, ki imajo stalno prebivališče drugje in zato v krajski občini ne združujejo sredstev za skupno in splošno porabo.

Druga pripomba pa je bila na vrednotenje zahtevnosti posameznih programov oziroma akcij v krajevnih skupnostih. Po sedanjih kriterijih je število točk enako za akcijo, ki je vredna pet milijonov ali pa 5 milijard. Kar zadeva to vprašanje, so mnenja deljena. Strokovni sodelavec za krajevne skupnosti Janez Gradišar pravi, da niso redki primeri, ko imajo v posameznih krajevnih skupnostih z eno (po vrednosti) manjšo akcijo včasih prav toliko ali pa še več dela kot drugje pri veliko večji ali več akcijah. Vendar pa bo komisija tudi to pripombo obravnavala in če bo treba, tudi predlagala izvršnemu svetu in zboru krajevnih skupnosti spremembo.

A. Žalar

DOPISNIKI SPOROČAJO

Vesele počitnice

Čeprav ni snega, šolarji lepo in predvsem veselo preživljajo počitnice v krajevni skupnosti Podnart. V Domu kulture imajo vsak dan tenis, sestajajo se v dramski sekciji, minulo soboto pa so po daljšem premoru pripravili tudi kinopredstavo. S kinopredstavami bodo tudi nadaljevali, dokler bo obisk, piše Ciril Rozman.

Skupščina turistične zveze

Branko Blenkuš pa tudi piše, da bo v torek, 9. februarja, v hotelu Larix v Kranjski gori redna letna skupščina občinske turistične zveze Jesenice. Delegati iz turističnih društev Rateče, Kranjska gora, Mojstrana, Jesenice in Žirovnica bodo ocenili delo v minulemu letu. Na dnevnem redu pa bo nedvomno tudi razprava o razširitvi smučišč od Podkorena proti Planici, prireditve na dvorani v Kranjski gori, hotelske zmogljivosti v Planici, Mojstrani, na Jesenicah, ureditev prireditvenega prostora v Završnici in možnosti za urejanje glavne ceste po Gornjesavski dolini.

Planinski pohod na Kriško goro

Planinsko društvo Križe je v nedeljo pripravilo prvi zimski planinski pohod na Kriško goro. Start je bil v Križah in na Golniku, pot pa je potem vse vodila skozi partizansko vasio Gozd ter potem naprej na 1582 metrov visoko Kriško goro. Vsak udeleženec pohoda je na vrhu dobil kontrolno izkaznico in bronasto priponko, piše Drago Papler.

Letne skupščine KO ZZB NOV

Občinski odbor ZZB NOV Radovljica je na sestanku skupaj s predsedniki in tajniki krajevnih organizacij v občini razpravljali o lanskih gospodarskih gibanjih v občini in izgledih za letoš. Menili so, da bi bilo potrebno pospeševati malo gospodarstvo v občini in strmeti k uravnavanju splošne in skupne porabe ter zmanjševanju birokracije. Dogovorili so se tudi, da bo letne skupščine v krajevnih organizacijah ZZB NOV v občini od 15. februarja do 15. aprila, skupščina občinske organizacije pa bo sredi maja.

Urejena cesta k žičnicam

Zaradi lažjega dostopa do parkirišča na Ravnah pod Koblom so konec leta asfaltirali še preostale dele ceste. Zdaj pa so povečali še parkirišče na Ravnah. Ko je Kobl pred nedavnim obiskal cestni inšpektor, je ugotovil, da je cesta dobro urejena, le v predzadnjem ovinku pred Ravnami bi morali čimprej postaviti na robu ceste varovalno ograjo. Po tem pa bo ta lepa speljana cesta tudi pozimi resnično varna.

ureja ANDREJ ŽALAR

Iz razumevanja nezadovoljstvo, ki prerašča v ogorčenje in strah

Bo rešitev našel šele sproženi plaz?

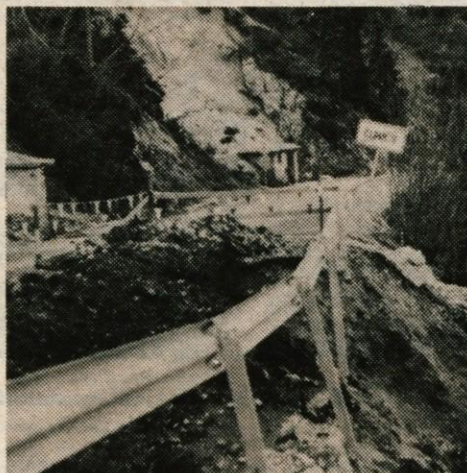
Jošt-Čepulje, 4. februarja — 154 ljudi živi v vaseh oziroma naseljih Čepulje, Planica, Lavtarski vrh, Javornik in Pševu v krajevni skupnosti Jošt v kranjski občini. Blizu 20 otrok je vsak dan vezanih na prevoz s kombijem v šolo v Stražišče, precej več starejših pa se vozi na delo v Kranj. 18 je starejših od 70 let in zato vsak trenutek potrebnih zdravniške pomoči. Na celotnem območju je kar precej prek 100 glav živine in vsak dan vozijo mleko v dolino. Nad celotnim območjem pa že od praznikov naprej konec novembra lani kot Damoklov meč visi negotovost, ki je iz začetnega razumevanja počasi začela preraščati v nezadovoljstvo, zdaj pa vse bolj v ogorčenje in strah.

Začelo se je, ko je na odseku med Javornikom in Čepuljami pri lovski koči na z asfaltno prevleko obnovljenem 500-metrskem delu ceste, poldrugi mesec po končanih delih, najprej zdrsnila bankina. Delavci cestnega podjetja Kranj so kraj označili z vrvičico med dvema količkoma. Naslednji dan je v dolžini 10 metrov polovico ceste že zgrmel tri metre globoko in dan potem še četrtina širine. Čepulje, Planica, Lavtarski vrh so bili v trenutku odrezani.

»Prišli so geologi, predstavniki Cestnega podjetja, bil je sestanek na občini,« pripoveduje Janez Novak, predsednik sveta krajevnih skupnosti Jošt. »Po tem smo se v krajevni skupnosti sami lotili dela in zakopali toliko v brežino, da smo v treh dneh cesto odprli za enosmerni promet. Od časa do časa so prihajale posamezne komisije in posamezni delavci, vendar kaj več od ugotovitve, med katerimi je bilo slišati tudi takšne, da ni denarja, ni bilo narejenega. Stanje pa se je slabšalo. Zato je bilo 11. januarja dogovorjeno, da po cesti lahko vozijo le vozila do 3,5 tone.«

Tega dogovora pa po 11. januarju nihče ni spoštoval, še najmanj (in v večini) pa Gozdno gospodarstvo, ki je s težkimi kamioni prevažalo les in vozilo tudi po zasilem cestišču. To je po vsej verjetnosti tudi 23. januarja pretrgalo vodovodno cev v neposredni bližini udora pri lovski koči, kjer je tudi zajetje in do 28. januarja so bile potem Čepulje tudi brez vode.

»Tako kot prvič, ko so delavci Cestnega podjetja postavili le označbe, smo se tudi popravila vodovoda v krajevni skupnosti morali lotiti sami. Ker se skoraj dva meseca ni nič premaknilo, razen ogledov, sestankov... se je ljudi po začetnem razumevanju začelo lotevati malodušje, nezadovoljstvo. Mar streljaj od mesta, po tolikih letih ob prispelju in deležu, ki tudi danes ni majhen, res nismo toliko vredni, da bi tisti, ki je za to usposobljen vsaj toliko naredil kot v tem trenutku lahko?« sem in še vedno kot predsednik krajevnih skupnosti poslušam očitke,« pravi Janez Novak.

Še bolj kot udor pri lovski koči (na sliki) je nevaren odsek pred Pševom, kjer plaz grozi, da bo odrezal kraje...

Udor pri lovski koči pred Čepuljami se je za zdaj, kot kaže, umiril (vse pa kaže, da je nastal pravzaprav zaradi malomarnosti izvajalca, ker je pozabil odpreti jašek za meteorno vodo). Vendar na odseku med Čepuljami in Javornikom grozita za zdaj še dva manjša udara.

Huje in predvsem (še bolj) resno pa je med Stražiščem in Pševom, kjer se je pred nedavnim ugreznilo cestišče v dolžini 50 metrov. Kljub zasilni sanaciji zemljišče na tem delu še vedno drsi in lahko se zgodi, da bo plaz vsak hip zgrmel, odnesel cesto, pobočje, drevje... in zgrmel v globel, kjer bo zaprl vodo.

Domačini, ki smo jih pred dnevi obiskali, ki pa ne želijo biti imenovani, pravijo, da je zanje vzrok za to elementarno nesrečo jasen. »Odkar nimamo na tej cesti več cestarja (dobri dve leti), ki je redno čistil propustje (koritnice) čez cesto (od Pševa do sedanjega udora oziroma plazu jiko je pet), je bilo vse v redu. Vendar smo sicer imeli težave s to cesto, in prav zato toliko bolj skrbeli

zanjo, saj je teren ves na vodi. Odkar pa Cestno podjetje skopije ob cesti le jarek (koritnic pa ne očisti), zravna cesto z grederjem in nasuje pesek, se stanje vidno slabša.«

Ivan Rakovec

njihovim nadzornim delavcem, da dovolijo takšno neodgovorno početje,« je povedal Ivan Rakovec z Javornika, ki v krajevni skupnosti skrbi pozimi za pluzenje ceste. »Bojim se snega. Dva meseca ga ni bilo, a niso nič naredili. Cesta pred Pševom vidno drsi in če bo zapadel sneg in bo zgrmel plaz, bomo v trenutku odrezani. Nevaren za promet pa je ta odsek že zdaj...«

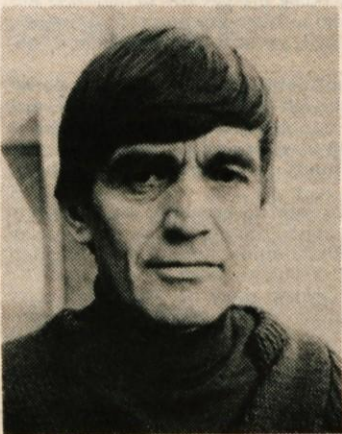
Kar neverjetno se nam je zdelo, da upravljalce te lokalne ceste — Cestno podjetje Kranj do zdaj ne bi nič naredil. »Kaj več od sedanje površinske sanacije pred Pševom res nismo naredili,« je povedal Janez Gradišar s Cestnega podjetja Kranj. »Za sanacijo pa bo po končanih meritvah oziroma raziskavah potreben projekt. Denar za tovrstne sanacije pa se danes zbira v republikah (za elementar). Tega denarja pa ni oziroma ga je premalo in zato se, po današnji (sreda) informaciji iz Skupnosti za ceste Slovenije stvari glede te ceste še niso premaknile...«

● Druga plat krute resnice pa je, da se teren (vidno) premika in da bo sproženi plaz lahko vsak hip odrezal kraje in ljudi. Takrat pa bomo čez noč, in ne prvič, našli za škodo še veliko več denarja. Sta torej edina rešitev trenutno za kraje pod Joštom ogorčenje in strah...?!

A. Žalar

Skladišče ali kultura?

Mladi iz Križ so prek svojega predsednika na seji OK ZSMS Tržič izpostavili problematiko uporabe krajevnih večnamenskih dvorane, ki jo od 1983 uporablja Kmetijska zadruga.

Franc Sajovic, direktor KZ Tržič

Aleš Štefe, predsednik OO ZSMS Križe: »Pred dvema leti smo prvič odprli problem, da bi radi v krajevni skupnosti poizveliški športno-rekreacijsko in kulturno življenje za katerega menimo, da je zamrlo. Možnost za to vidimo v ponovni usposobljenosti večnamenske dvorane za tovrstne aktivnosti. Gre za dvorano, v kateri ima sedaj svoje skladišče in garažo za težkega viličarja Kmetijska zadruga, dvorano, ki je bila nekdaj namenjena in tudi zgrajena za čisto drug namen.

Želim izvedeti za mnenje krajanov, tako, da je v teku anketa preko katere naj bi se domačini

odločili o svojem interesu v zvezi z nadaljno namembnostjo dvorane.

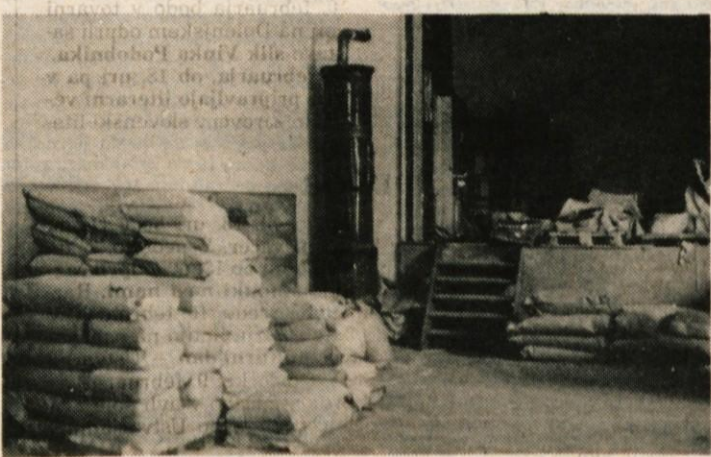
Kljub pripravljenosti za udarniško delo se zavedamo, da bo problem zagotoviti ustrezna finančna sredstva za adaptacijo prostorov.«

Franc Sajovic, direktor KZ Tržič: »Dvorano smo 1983 prevzeli in na naše stroške popravili. Ves čas krajevni skupnosti redno plačujemo najemnino, redne stroške vzdrževanja in vse ostale pristojbine, nasploh lahko rečem, da smo s KS v dobrih odnosih.

Mladi so imeli pred tremi leti v prostorih dvorane silvestrovanje pa so vse demolarili, pred dvema leti podrli peč, a če bo KS zahtevala dvorano v svojo uporabo mi ne bomo imeli nič proti. Mislim, da se je ves zdajšnji problem začel zaradi tega, ker mladim nismo dali dvorane za letošnje silvestrovanje. To pa nismo storili zato, ker je sklep za družbenega sveta, da mladim zaradi slabega obnašanja v preteklosti dvorane ne damo. Pravzaprav sam ne vidim problema, sicer pa v OŠ Kokrškega odreda tudi obstaja večnamenski prostor.«

Zaenkrat so si v Križah očitno navskriž, kako pa se bo vse skupaj odvijalo bomo zabeležili tudi na straneh Gorenjskega glasa.

Vine Bešter
Foto: G. Šinik

Sporna dvorana, trenutno v uporabi kot skladišče

V Bohinju odslej poroke v domu Joža Ažmana

Ažman prvi v »Ažmanu«

Bohinjska Bistrica, 29. januarja — Radovljiška občina je ena redkih v Sloveniji, ki ima tri mesta, kjer si (mladi) pari lahko dahnejo »da«. Zakonske zveze sklepajo v Šivčevi hiši v Radovljici, v gradu Grimšče pri Bledu in v Bohinjski Bistrici. Za prvo in drugo »ženitveno oziroma možitveno« mesto lahko rečemo, da dajeta vzdušje, primerno slovenskemu življenjskemu trenutku, za tretje ne bi mogli trditi.

V Bohinjski Bistrici so namreč spremenili v poročno dvorano kar eno od sob v ne posebno lepi stavbi, kjer so krajevni urad, sedež krajevnih skupnosti in še nekaterih drugih organizacij in služb. To je bil tudi razlog, da so se Bohinjci in Bohinjke poročali tudi na Bledu ali v Radovljici, in da so se lani doma le štirje, predlani šest, leto prej pet...

Poročna dvorana je bila Bohinjecem že nekaj časa trn v peti. Razmišljali so, da bi za te namene preuredili »maršalovo sobo« v domu Joža Ažmana, vendar se je izkazalo, da bi bilo to predrago. Nazadnje so se odločili za avlo, v katero so že namestili pohištvo iz stare poročne dvorane, na stekleno steno pa so zaradi »firbece« obesili zavese. Novo poročno dvorano v »Ažmanu« bo odprl soimenjak — Matjaž Ažman iz Ljubljane, ki se je za življenjsko družico izbral Metko Stregar, zaposleno v bohinjskem hotelu Pod Voglom. Poroka bo v soboto od dveh popoldne.

Bohinjci se bodo torej ženili lepše, pa nē le Bohinjci — vsi, ki si bodo za kraj slovenskega dogodka izbrali Bohinj. V Bohinjski Bistrici ne skrivajo želja, da bi se v »Ažmanu« poročali tudi ljudje od drugod, tako kot se na Bledu. V Grimščah je lani sklenilo zakonsko zvezo 210 parov — 44 odstotkov jih je bilo iz radovljiške občine, vsi ostali iz drugih gorenjskih in slovenskih občin pa tudi iz drugih republik in celo iz drugih držav.

C. Zaplotnik

PISALI STE NAM

Pravi ljudje na pravem mestu

»V ponedeljek, 25. januarja, ob 17.30 sem šel iskat novo cev za tuš (staro) prenovljeno samopostrežno trgovino Merkur Kranj na vrhu Jelenovega klanca v Kranju. Prvič sem bil v trgovini, odkar je bila obnovljena. Ko sem vprašal blagajničarko, kje naj poiščem izdelek, mi je prijazno in z nasmehom pojasnila, da vodovodnih delov nimajo več v tej prodajalni. Svetovala mi je, naj grem v njihovo novo trgovino za Globusom.

To je zelo lepa samopostrežna trgovina in tudi dobro založena z različnimi vodovodnimi deli. Tudi v tej trgovini me je dežurni prodajalec zelo prijazno sprejel in mi potem tudi pomagal pri iskanju ter mi nazadnje svetoval, katero cev naj vzamem, ker je bi-

la izbira velika. In tako kot na vrhu Jelenovega klanca sem potem tudi tu pri blagajni naletel na vljudnost in prijazen nasmehek blagajničarke.

Zahvaljujem se vsem v obeh prodajalnah Merkurja v Kranju za prijazno in solidno postrežbo. Vladimir Vagaja, Janeza Puharja 4, Kranj

Pritožba na plodna tla

»4. decembra sem se na tla strani v Gorenjskem glasu pritoževal zaradi javne razsvetljave na Cesti 1. maja pri skladišču za druge Sloga v Kranju. Mislim, da je zdaj tudi prav, da napišem, da je Elektro Kranj drog za javno razsvetljavo postavilo in da zdaj na tem odseku ponoči gorijo luči. Hitro so ukrepali.«

Ivan Petrič, Čirče 14, Kranj

Josip Vidmar, posebej za Gorenjski glas:

VELIKA SLOVENSKA MISEL

Še vedno močno velja Župančičeva misel, da resničnega genija spoznaš tudi po tem, da svojega naroda nikoli ne zapusti. Že misel in delo pesnika Franceta Prešerna bi to lahko zanesljivo zatrdili.

Prvega februarja 1945 ste kot predsednik SNOS – a ob Borisu Kidriču podpisali odlok o proglasitvi dneva Prešernove smrti za kulturni praznik slovenskega naroda. Kaj je bilo glavno vodilo tega dejanja?

Bistveno, kar nas je pri tem gnalo, je bila želja po prebuditvi naše narodne zavesti, želja pokazati, da imamo Slovenci v svoji kulturi neko dragoceno, ki jo je potrebno spoštovati, gojiti in varovati. Za to nam je šlo. Kot veste, je veliko naših partizanskih enot nosilo imena pesnikov, pisateljev, kar je dodatno vplivalo na prebujanje zavesti.

Takrat smo imeli v Črnomlju gledališče, znanstveno društvo... nasploh smo težili, da bi čimveč kulture spravili že v partizane in hkrati to pokazali tudi svetu. Veste, prihajali so Američani, Angleži, Rusi, kjer smo morali gledati tudi na to, da smo jih prepričevali o svoji eksisten- kajti dejstvo je, da Slovenci nikakor nismo skrbeli za to, da bi svet izvedel o nas kaj resnega.

Sam odlok o proglasitvi dneva Prešernove smrti za slovenski kulturni praznik smo imeli dolgo časa v načrtu. Največ smo na tem delali Boris Kidrič, dr. Marjan Breclj in jaz, kot pa veste, smo vse skupaj pripravili po ruskem vzorcu. Smrtni dan Puški- na imajo Rusi kulturni praznik, mi pa smo potem to prilagodili za Prešerna in Slovence. Zakaj smrtni dan? Zato, ker je ob smr- ti delo zaključeno...

Na poti slovenske delegacije v Jajce ste se ustavili tudi v hrvaškem Otočcu pri ZAVNOHU, kjer je Vladimir Nazor držeč v roki žepno izdajo Prešernovih pesmi rekel: »Brez te knjižice bi ne bilo Slovencev.«

No, mislim vsekakor, da bi slovenski narod ravno tako eksistiral, ker je to že veliko prej in bi seveda tudi potem, ampak bi bil drugačen. Ne bi bil takšen, kakršen je danes, kajli Prešeren je vendarle zelo veliko vplival na slovensko zavest. Njegove misli v pesmih imajo izreden pomen.

Ker ste omenili tudi Jajce, moram reči, da smo šli Sloven-

ci v jugoslovansko skupnost instinktivno in k njej tudi stalno težili. Samo ta jugoslovanska skupnost je drugačna, kot smo mi in imamo pri tem z njo določene razumljive težave.

Sicer sam ne bi čisto nič spreminjal jugoslovanske ideje. Ta naj ostane, samo mi moramo sebe razviti do te pameti, kot jo imajo na primer Švicarji. Pogledajte, trije v zgodovini zelo sovražni narodi med seboj, Francozi, Nemci in Italijani, pa danes žive v izredno dobro urejeni federativni ali konfederativni državi ter se med seboj lepo prenašajo, ampak zato je potrebna zrelost, te pa pri nas še ni.

O slovenskem narodu je bilo sorazmerno dosti rečenega, predvsem v posameznih obdobjih, veliko tudi skozi Prešerna. Kakšen je vaš pogled na znano Župančičevo misel, da je v Prešernovi besedi centralna ideja slovenstva?

Sam mislim, da je ta bistvena ideja slovenstva še v tem, kar je pesnik rekel v tistem pismu Vrazu, ki ga je pisal sicer v nemščini, v katerem pravi »sicer sem pa tega mnenja, da je potrebno

vsako stvar, ki se zaplodi, pustiti do zadnjega, da se razvije, kakršna pač je. Vse to do takrat, ko bo prišel gospod, komentiran s Totam (grško – vse), ki bo lahko dobro ločil od slabega.«

Mislim, da je v tej njegovi sigurnosti, zahtevi in hkrati priznavnosti vsega kar raste, kar živi, da je v tem veliko sporočilo tudi naši zavesti, da bodimo tudi mi takšni. Slovenci, ki moramo po njegovem mnenju priznavati vse, kar je res pozitivnega.

Žive naj vsi narodi, ki hrepenijo dočakat dan, je verz, ki je doživel vrsto interpretacij. Kakšno je vaše gledanje na njegovo sporočilno vrednost?

Vse to je pravzaprav v politični svet prenešana prej omenjena misel. Žive naj vsi narodi ali pa, žive naj vse stvari, ki so pozitivne in ki imajo priznavnost življenja in njegovega smisla.

Za današnjo rabo tega ne bi veljalo čisto nič spreminjati. Sam sem za to, pa kaj, ko drugi narodi tega velikokrat nočejo. Proti nam so, ker so majhni, neznamiti... ampak tukaj smo!

Za zaključek bi vas povprašali še po vašem gledanju na aktualni družbeni trenutek, ko pravimo, da gre za krizo na mnogih področjih življenja in dela?

Potegnil bi paralelo s preteklostjo, s katero sva pogovor tudi začela. Človek se razvija ob boleznih in ob nesrečah. Ena od teh nas ravno prizadeva, seveda po naši lastni krivdi. Vsa stvar nas lahko tudi močno spametuje, k čemur pa moramo v bistvu tudi težiti.

Mislim, da bi morali Slovenci zaradi vsega povedanega čimbolje poznati in razumeti Franceta Prešerna, njegove ideje, kar pa bi močno svetloval tudi vsem ostalim jugoslovanskim narodom in narodnostim.

Vine Bešter

PRIREDITVE OB KULTURNEM PRAZNIKU

Ob slovenskem kulturnem prazniku se bo v dnevih pred 8. februarjem po vsej Gorenjski zvrstilo izjemno število kulturnih prireditev. Marsikje pa so se odločili, da bodo ves mesec posvetili predstavitvi kulturne dejavnosti, tako na primer v Kranju, Trzinu, Škofji Loki, Zireh in drugod. Vrsta prireditev je tradicionalnih, udeležuje se jih množica ljudi, kot na primer pevski nastopi na pesnikovem grobu v Prešernovem gaju in pred Prešernovo hišo ter pred pesnikovim spomenikom, tradicionalno je vsakoletno srečanje Prešernovih častilcev v rojstni Vrbi; brez dvoma pa bo za vsakogar nekaj tudi na vseh ostalih prireditvah, ki jih nekaj objavljamo v temle razporedu.

KRANJ

Jutri, v soboto, ob 19.30 bodo v Prešernovem gledališču svečano podelili Prešernove nagrade Gorenjske. V kulturnem programu bodo nastopili Akademski pevski zbor France Prešeren Kranj ter plesna in igralska skupina ZKO Kranj, ki bo predstavila Prešernovo Lenoro v režiji Alenke Bole – Vrabec.

Jutri, v soboto, ob 19. uri pripravljajo KUD Podbrezje proslavo v Kulturnem domu Podbrezje.

V nedeljo, 7. februarja, ob 16. uri v osnovni šoli v Predvoru odpirajo razstavo. Ob 17. uri v osnovni šoli v Besnici organizirajo prireditev Lutke in mi, na kateri sodeluje Lutkovna skupina Besnica.

V ponedeljek, 8. februarja, ob 17.45 je svečanost pred spomenikom Franceta Prešerna in Simona Jenka v Prešernovem gaju. Sodelujejo APZ France Prešeren. Ob 18.15 poje podoknice pred Prešernovo hišo Mešani pevski zbor Iskra Kranj. Ob 18.30 pa pred Prešernovim spomenikom poje Obrtniški pevski zbor Kranj. S pevsкими nastopi se vključujejo v praznovanje tudi v Sp. Dupljah – ob 19. uri, v Zadrugi ob 19.30 in ob 20. uri v Zg. Dupljah. Sodelujejo KUD Triglav Duplje.

VRBA

V ponedeljek, 8. februarja, ob 19. uri bo v Prešernovi rojstni hiši spominska proslava. Kulturni program so pripravili igralci gledališča Tone Čufar z Jesenic.

ŠKOFJA LOKA

V nedeljo, 7. februarja ob 19. uri bo v dvorani Loškega odra celovečerni koncert Pihalnega orkestra Škofja Loka s solistko, sopranistko Vero Mlejnik.

V ponedeljek, 8. februarja, ob 18. uri bodo v kapeli Pušalskega gradu predstavili grafično – pesniško mapo.

V petek, 12. februarja, ob 18. uri v kapeli Pušalskega gradu nastopa harmonikarska skupina KUD Vide Pregarc iz občine Ljubljana – Moste.

TRŽIČ

Jutri, v soboto, ob 10.30 in ob 11.30 v tržiški kinodvorani nastopa Lutkovno gledališče iz Ljubljane z lutkovno predstavo Jajce.

V ponedeljek, 8. februarja, si bodo učenci tržiških osnovnih šol ogledali film Ljubezen nam je vsem v pogodu.

V ponedeljek, ob 19.30 pa bo v kinodvorani Tržič slovenska prireditev s projekcijo slovenskega filma Vesna režiserja Františka Čapa. V programu sodeluje Moški pevski zbor BPT pod vodstvom Francija Šarabona, Marina Bohinc bo recitala pesmi, o prazniku pa bo govoril Tone Pretnar. Gost večera bo Franek Trefalt.

V torek, 9. februarja, ob 18. uri bo v Kurnikovi hiši literarni večer, na katerem bodo predstavili pesniško zbirko Česawa Milosza Somrak in svit v prevodu Toneta Pretnarja.

Osrednja občinska kulturna prireditev bo v petek, 12. februarja, ob 19. uri na osnovni šoli heroja Bračiča v Bistrici, na kateri bodo podelili tudi Kurnikove nagrade.

KROPA

Jutri, v soboto, ob 17. uri prireja KUD Stane Žagar Kropa v Sindikalnem domu v Kropi literarno glasbeni večer. Pesnik Tine Benedičič bo predstavil svoje pesmi, pel bo domači pevski zbor.

PODNART

Jutri, v soboto, ob 19.30 prireja Moški pevski zbor iz Radomelj pod vodstvom Katarine Arčon – Žavbi in domači pevski zbor koncert slovenskih narodnih in umetnih pesmi. V Domu kulture v Podnartu bodo ob prazniku odprli tudi slikarsko razstavo Metke Vovk ter zborovo pevsko sobo.

POLJANE

V nedeljo, 7. februarja ob 15. uri bodo v Kulturnem domu Poljane vrteli slovenski

film Učna leta izumitelja polža. Ob 17. uri bodo odprli razstavo Petra Jovanoviča v osnovni šoli Rudolf Robnik v Poljanah. Ob 18. uri pa bo srečanje s pevci, godci in liki iz Tavčarjevih del na vasi ter odhod do Tavčarjeve rojstne hiše – h Kosmu.

DOMŽALE

V Zdravstvenem domu Domžale, kjer razstavlja akad. slikar Dušan Premrl iz Tržiča, pripravljajo danes, v petek, ob 17. uri pogovor z umetnikom. V kulturnem programu nastopa Mešani pevski zbor dr. Tineta Zajca ZD Domžale pod vodstvom Katarine Arčon – Žavbi.

ŽIRI

Jutri, v soboto, ob 19. uri bodo v mali dvorani Svobode prikazovali diaprozije, ki so jih pripravili člani Fotosekcije PD Žiri. Ob 20. uri pa bodo v kinodvorani Svobode predvajali novi slovenski film Ljubezni Branke Kolak v režiji Borisa Jurjaševiča.

V ponedeljek, 8. februarja, ob 18. uri, bo na osnovni šoli Padlih prvoborcev v Žireh koncert, na katerem nastopajo Miloš Mlejnik – violončelo, Erwin Kropfitch – klavir, Vera Mlejnik – sopran.

V sredo, 10. februarja bodo v tovarni Metalna, Krmelj na Dolenjskem odprli samostojno razstavo slik Vinka Podobnika.

V petek, 12. februarja, ob 18. uri pa v Osnovni šoli Žiri pripravljajo literarni večer na temo Žiri in Zirovec v slovenski literaturi.

PREDDVOR

Jutri, v soboto, ob 18. uri bo v Domu krajanov kulturni večer. V nedeljo, 7. februarja, bodo v domu ob 16. uri odprli razstavo Umetniki samouki med nami. Razstava bo odprta do srede, 10. februarja. V ponedeljek, 8. februarja imajo na osnovni šoli M. Valjavca kulturni dan – Ustvarjamo z umetniki. Od torka, 9. februarja, do petka, 12. februarja pa bo v avli šole razstava del učencev na temo Ustvarjamo z umetniki.

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ – V Prešernovi hiši je odprta razstava Prešernovi nagajenci 1974–1976. V Mali galeriji Mestne hiše razstavlja slikar Polde Mihelič. V Stebriščni dvorani Mestne hiše so na ogled dela likovnih umetnikov, ki jih je za muzejsko zbirko namenila Kulturna skupnost Kranj. V galeriji Mestne hiše pa je odprta razstava Sodobna likovna prizadevanja v Pomurju.

V Carniumu, Mladinskem kulturnem centru, Delavski dom, vhod 6, vrtijo danes ob 10. uri film Robin Hood. Ob 19. uri in 21. uri vrtijo video film Na smrt prestrašen (najnovejši James Bond). Jutri, v soboto, vrtijo ob 19. in 21. uri video film Salvador, režija Oliver Stone).

JESENICE – V galeriji Kosove graščine danes, v petek, ob 19. uri odpirajo razstavo slik akad. slikarja Mihe Dalla Valleja. Ob otvoritvi nastopa z glasbenim programom tudi kvartet mladih z Bleda.

V razstavnem salonu Dolik danes, v petek, ob 18. uri odpirajo razstavo slik Jesenice – Zelezarna 1987. Na otvoritvi nastopa vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Zirovnica in recitatorji GTC jesenice.

RADOVLJICA – V Šivčevi hiši danes, v petek, ob 18. uri odpirajo razstavo slik akad. slikarja in grafika Lojzeta Logarja.

ŠKOFJA LOKA – Danes, v petek, ob 19.30 gostuje na Loškem odru amatersko gledališče Vrba iz Vrba pri Zalcu s predstavo Butalci – gledališko predstavitev znamenitega teksta F. Milčinskega.

V galeriji ZKO – Knjižnica razstavlja slikar Pavle Sedelj. V ponedeljek, 8. februarja, ob 18. uri bo v Pušalski kapeli kulturni večer. Jutri, v torek, ob 17. uri v knjižnici Ivana Tavčarja vodi uro pravljic Tinka Štukl. V sredo, ob 17. uri bo v knjižnici kulturni večer za otroke z naslovom Knjižnica (poučno družabna igra). Ob 18. uri pa bo ob diaprozitivih Dušan Dudič predaval o Sumatri in Singapuru.

Zbirke Loškega muzeja so odprte ob sobotah in nedeljah med 9. in 17. uro. V galeriji je odprta razstava otroških trgank VVZ Škofja Loka.

BUKOVICA – Jutri, v soboto, ob 19.30 bo dramska skupina KUD Boštjan Jezeršek v dvorani na Bukovici uprizorila igro v treh dejanjih Cvetje hvaležno odklanjamo.

SOVODENJ – Pionirska dramska skupina KUD Boštjan Jezeršek bo v domači dvorani uprizorila igrico Kdo je napravil Vidku srajčko. Sodeluje tudi tamburaški orkester Biserice iz Reteč.

JESENICE – Jutri, v soboto, ob 19. uri nastopata v župnijski cerkvi mezzosopranistka Sabira Hajdarevič in organist Milko Bizjak. V programu koncerta sakralne glasbe so dela Bacha, Händla, Blucka, Caccinija, Walthera in Schuberta ter črnske duhovne pesmi.

ADERGAS – Dramska skupina KUD Veleosovo bo v dvorani društva v Adergasu jutri, v soboto, ob 19. uri uprizorilo Mollierovo komedijo Pri- ložnostni zdravnik. Predstavo bodo ponovili v nedeljo, 7. februarja, ob 15. uri.

VEČER POLN VEDRINE

Radovljica – V ponedeljek, 8. februarja, ob 19.30. bo na osnovni šoli A. T. Linhart koncert ob slovenskem kulturnem prazniku. Prireditelji so za večer izbrali moto: sme nekaj nas, ker smo Prešernove, biti Prešernovih. Pesnikove "nasmehljane" pesmi bodo recitali člani Linhartovega odra, glasbeni del pa pripravljata Komorni moški zbor A. T. Linhart in kvartet harmonik. Igralska skupina šolskega kulturnega društva pa bo pripravila Prašičkov koncert Svetlane Makarovič.

Franc Kopač

PROTEST PROTI BOLEČINI

Škofja Loka – Zavzeto smo prisluhnili pesmim Franca Kopača, ki so popestrile prireditev ob novi razstavi v škofjeloški knjižnici. Tako človeške so bile, tako vsakdanje, pa vendar nekaj posebnega.

Franc ni človek, ki bi veliko govoril, so rekli tisti, ki ga poznajo. Toda, ko sem ga povprašala o njegovih pesmih, o njegovem ustvarjanju, sem videla, da rad govori. Rad govori o tistem, kar ga jezi, kar mu daje vedno nov navdih za pisanje.

»Težko bi rekel, kdaj in kaj me je pripravo do pisanja pesmi. Morda neka nuja, da povem, kaj čutim, da protestiram proti nesmiselnosti v življenju, proti bolečini. Že kot mlad sem veliko bral, največji vtis pa so nam naredili pevci, kot so Bob Dylan, Neil Young, Bruce Springstin in še nekateri drugi. Zelo me prizadenejo nesmiselni dogodki v svetu, kot so vojna, lakota, bolečine ljudi. Mislim, da bi človek lahko živel tudi drugače in to tudi skušam povedati v svojih pesmih.«

Priznanje pesniku je, če izda svojo zbirko, če ljudje radi berejo pesmi. Franc Kopač je svoje pesmi zbral pod naslovom in hvalljeno nosi v sebi. Sedaj že pripravlja drugo zbirko.

»Največ mi pomeni, da ljudem nekaj povem. Da pride k meni prijatelj in pravi, da je ob mojih pesmih nekaj čutil, da so mu bile všeč, zato tudi pripravljamo novo zbirko pesmi, kajti smisel pesnikovanja je, da pesmi pokažeš ljudem, ne pa, da jih desetkrat zakleneš v najgloblji predal.«

V. Stanovnik
Foto: F. Perdan

JAZZ KONCERT

Kranj – Kranjsko jazzovsko društvo ob pomoči ZKO Kranj pripravlja v nedeljo, 7. februarja, ob 21. uri koncert v Delavskem domu. Poleg Toneta Janše (saksofon) bodo nastopili še Ratko Divjak (bobni), Dejan Pečenko (klavir) ter gosta Adelhard Raidinger iz Avstrije (bas) in posebni gost Lee Harper iz ZDA (trobenta).

V. B.

PESNIKI IN PISATELJI ZAČETNIKI

Radovljica – Danes, v petek, pripravljajo Zveza kulturnih organizacij Radovljica srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov Gorenjske. Recital z izbranimi prispevki bo ob 20. uri v spodnji restavraciji hotela Grajski dvor. Prireditev se bo za udeležence začela že nekoliko prej. Tako bo ob 16. uri pogovor z ustvarjalci o poslanih prispevkih, udeleženci si bodo ogledali tudi otvoritev slikarske razstave v Šivčevi hiši. Po recitalu, za katerega so izbrali prispevke sedmih avtorjev, brali jih bodo člani Linhartovega odra, sodelujeta pa tudi flautistka Maja Gogala in igralec Miran Kenda, bo sledil še pogovor s sodelujočimi.

VSTOPNICE ZA TEDEN SLOVENSKE Drame

Kranj – V Prešernovem gledališču bodo vstopnice za Teden slovenske drame, ki bo od 24. februarja pa do 4. marca, prodajali od 8. februarja do 19. februarja vsak dan razen sobote in nedelje in sicer med 8. in 12. uro ter med 14. in 16. uro.

RAZSTAVA VINKA TUŠKA

Kranj – V galeriji 316 kranjske Mladinske knjige so včeraj odprli novo razstavo. Svoje akrile, grafike in slike na steklu bo mesec dni razstavljal akademski slikar Vinko Tušek. Mladinska knjiga tako nadaljuje pred novim letom začeto kulturno akcijo, v kateri želijo mesečno predstavljati priznane kranjske umetnike.

V. B.

ureja LEA MENCINGER

ODMEVI

Zaradi vse večjega števila pisem in odmevov prosimo vse, ki nam pišejo, naj ne bodo predolgi. Prispevki naj ne bi bili daljši od dveh tipkanih strani (60 vrstic). Predolge bomo prisiljeni skrajševati.

Uredništvo

POPADLJIVO IN ZAJEDLJIVO IZKRIVLJANJE

Odmev na Zagoričnikovo neokusno sramotjenje (Zveza: Gorenjske 15. in 29.1.1988)

Prijetno je vsaj včasih in koga pohvaliti na osnovi kvalitetnega produkta ali izvedbe, kar se je zgodilo meni v članku z naslovom "Čudovit koncert kranjske pihalne godbe - a z grenkim priokusom". Res bi to lahko opravičilo, a me je zaneslo toplo navdušenje. Že z naslovom sem brez ovinkov povedal bistvo razmišljanja in tisto o "grenkem" tudi utemeljil. Vendar pa je moje najskrajnejše pohvale (kar seveda ni dosti pomembno) Zagoričnik prekrstil v nekakšno "pocurkanost" in "fasado" in podobno z namenom, da bi vse skupaj, torej novoletni koncert kranjskega pihalnega orkestra, "spolitiziral" in programsko zasnovano posilil "z ideološko čistostjo" in tako naprej. Iz mojih besed je izdeloval številne samovoljne, neokusne in sramotilne speljanki, mi podtaknil nekaj grdobij in mi sprenevedavo ter s precejšnjo mero nesramnosti na vrh prilepil še nekaj negativnih etiket. Kar s plinskimi granatami nadme, kot da sem res koga žalil. Kaj takega in s tako kulturniško "božjo jezo" lahko napiše le človek, ki belo vidi kot črno - in nasprotno. V mojem pisanju je videl le ono, kar je ustrezalo njegovi naravi.

Zato tudi pušča v nemar, da sem zapisal tudi naslednje, kar moram ponoviti:

"Tako se moram dopolniti, da ne gre prav za nobeno sporno ali kako drugače vprašljivo skladbo ...

Potem smo še in še uživali - in čakalo ... In ko je bil nazadnje napovedan in tudi - seveda odlično - izveden Radetzkega marš - sem onemel. Še huje me je stisnilo med igranjem tega marša, ko so godbeniki za hip prenehali igrati in nam voščili "Srečno 1988!" Smo se res preselili na Dunaj?"

Nato sem v članku dokumentiral, utemeljil, zakaj sem bil ob slovenski čestitki podložen z avstrijskim maršem tako prizadet. Da bi bolje razumeli Zagor-

čnikovo vehementno zaganjanje v moje pisanje, moram ponoviti še konec:

"V vsakem programu je tudi smisel. Zato mi je ob tej grenki kapljici hudo ... In še zlasti sedaj, ko domovini in Korošcem (onstran Karavank) ni lahko. Škoda - ko je bilo treba le malo drugače sestaviti vrsti red (podčrtal sedaj). A ono o visoki kvaliteti izvedbe ostane."

Zapisal pa sem tudi: "Je bil to spodrselj, naključje, površnost ali kaj?"

S tem in takim pisanjem sem po Zagoričnikovem vse "spolitiziral".

Zaradi Zagoričnikovega blatenja (vsega ne morem ponavljati) moram tu zapisati še naslednje:

- zgodovina in narodna zavest ni politizacija in ideologizacija, čeravno je to dostikrat povezano; ali pa je samo kultura in zgodovina ni pomembna;

- podtikanje "ideologiziranja in politizacije", teh, zlasti v današnjih časih, mojemu in podobnim pisanjem, je zelo poceni provokativno - kulturniška demagogija; zadevo je spolitiziral on;

- niti malo se mi ni sanjalo, da tudi jaz ne smem izražati svojih misli in občutkov, četudi jih utemeljim in četudi vse prav tako, kot je Zagoričnik na vsakem koraku zavzemajo za svobodo misli in dejanj predvsem v umetnosti. In to za popolno svobodo!

- da sem s svojimi "velikimi besedami" hotel ljudem izvesti kako "solzico ganjenosti", je v mojem pisanju "razkrinkal" moj svobodomiseln razkinkovalec;

- res sem čisto navaden ljubiteljski glasbenik, a Zagoričnik mi je neokusno prilepil "pretanjen okus in samodokazano glasbenega nestrokovnjaka", da ga prosim za dodatne poučne ure o glasbi. Bom poslušen in samokritičnejši učenec, kot sem bil doslej. Sem pač grešil;

- uničevalnemu kritiku je prišla zelo prav moja teritorialna delitev krajev, kjer živimo, kar je on še dopolnil. Vendar pri tem ni šel do kraja. Ni bil dosleden! Ko je že tako svojsko tolmačil moje besede, bi človek pričakoval, da bo poleg občin dodal še krajevne skupnosti - in tudi ulice. Umazane ulice - od koder se je tudi oglašil: z žargonom ulic, kjer je zmerjanje nekaj vsakdanjega, kjer te po svoji želji lahko obrizga kdorkoli! V imenu vse-spološne svobode!

Toda pri vsem tem zavijanju Zagoričnik ni hotel ali pa ni

zmogel razumeti, kaj je domovinska zavest in zgodovina, kaj pa ideologija, politizacija in poslanstvo kulture. Tudi zabavne! O tem se ni izjasnil, kot da tega ni prebral. Zapisal pa je, da je moje pisanje "lahko samo hud anahronizem, kakršnega v našem času ... ne bomo trpeli ali ga ponovno obujali."

Potegnjem za jezik bom uporabil "anahronizem" v pričujočem primeru. Recimo: anahronizem ne bi bil, če bi med igranjem Radetzkevega marša čestitali v nemščini (četudi Slovenci), ali pa, če bi med domačo melodijo čestitali v slovenščini! To ne bi bilo le skladno, ne anahronistično, temveč tudi lepše, boljše, okusnejše ...

Preveč se mi je tole zavleklo, kajti Zagoričnikovo pisanje ne zasluži tega, a tu ste bralci - in tudi godbeniki. Zato za konec:

- Kdor ne pozna in ne upošteva preteklosti, ne more razumeti sedanjosti pa če še tako razglaša, da je svobodnjaški demokracist in avantgardist!

Gospod, žal mi je, da sem grešil! Odpusti mi moje grehe in ne vpeljuj me več v skušnjave! Nikar več, kajti zadosti mi je besedičenja!

Ivan Jan

Gorenjski glas, 8.1.1988 SE O NOVOLETNEM KONCERTU KRAJSKEGA PIHALNEGA ORKESTRA

V januarju je bilo v vašem listu objavljen članek tov. Jana o kranjski pihalni godbi. Res so zaigrali lepo, za kar jih je tudi tov. Jan pohvalil.

Ne strinjam pa se s programom. Posebno, ker je bil kot prvi zaigran valček Johanna Straussa. Saj to je bil novoletni koncert in ne "Lojtrca domačih", ali proslava. Novoletni koncert mora biti že bolj razkošen in slavnosten. Glasba pa ne pozna meja. Straussovi valčki so tako priljubljeni in nam nehoti približajo spomine na lepe dni, nekakšno nostalgijo. Tudi Radetzky marš tov. Janu ni bilo po volji. Upam trditi, da godbi ni šlo za feldmarsala, ampak zaradi glasbe in verjetno so zato tudi kot prvo skladbo zaigrali valček.

Nikar tako stroge kritike, ne vzemite jim poguma za nadaljevanje delo, ker se preveč trudijo. Mestu samemu hočejo nekaj nuditi in se še borijo za obstoj, bili so pa že na robu propada. Ali tov. Jan ve, kako težko so sploh ohranili godbo. Vedno obiščem njihove novoletne koncerte in še nikoli se ni zgodilo, da bi se jim kdo od kulturnikov zahvalil ali jih nagradil s šopkom cvetja. Vidite, to je žalostno in marsikoga je lahko sram.

Obiskovalci sami zberejo za šopek, da se vsaj na ta način zahvalijo in pokažejo, da si še želijo takšnih koncertov.

PREJELI SMO

ALI NA BLEDU RAZMIŠLJAJO O BOGATEJŠI MONOGRAFIJI?

Ko razmišljajo na Bledu o svoji propagandi, o izvirnejših propagandnih akcijah in kaj naj bi ponudili gostom, ko so že tu, bi že morali razmisliti o monografiji Bleda z okolico. V zadnjih letih lahko čitamo in zasledujemo v našem tisku kako številna mesta, tudi zanimivi manjši kraji ali cela območja, izdajajo monografije. Te so seveda bolj ali manj obsežne, bogate, vsebinsko strokovne. V njih, v slikah in pisani besedi, prikazujejo svojo zgodovino, razvoj in kulturno dediščino - precej je pisanega tudi o NOV, pač vse kar imajo zanimivega prikazujejo svojem domačinu, pa tudi gostom, če gre za turistične kraje.

Ogledimo si Ljubljano. Izdala je že časovno bogato monografijo - res gre tu za naše glavno mesto - pa Ljubljano v razglednicah in sedaj še nadse bogato in zelo iskano knjigo Slovenija v razglednicah. Poglejmo si Bohinj, ki se lahko pobaha z izredno zanimivim in bogato knjigo. Ne prezirimo pa naših obmorskih krajev z njihovimi izredno bogatimi prikazi njih zgodovine. Res so ene lepše in bogatejše od drugih.

Bled je sicer pred leti pripravil nekaj podobnega - vendar precej skromno za naše največje alpsko letovišče. S svojo okolico bi le zaslužil nekaj bolj zanimivega, privlačnejšega. Bled vendar nima tako malo prikazati, opisati. Tu je grad, otok, jezero s svojo panoramo in kulisami Julijskih Alp in Karavank, pa zanimivosti o turizmu nekoč in danes, rekreacijske objekte in številne prireditve, ki so se in se še bodo odvijale, tako poleti kot pozimi. Koliko pomembnih dogodkov se je že zvrstilo na Bledu. Tu pa so še Vintgar, Šobec, Lesce z ALC in še marsikaj zanimivega ter priblačenega bi našli v sliki in besedi.

In še to. Bled želi postati tudi kongresno središče. Ali ni bolj primernega darila, spomina za številne tuje in domače udeležence, da bi se tako spominjali na ta kraj, kjer so prebili nekaj dni. Pa tudi za najbolj bogat suvenir - spomin služi takšna monografija, saj je v današnjih dneh še najcenejše darilo. To lahko odtehta vse drugo, kar lahko ponudimo.

Sedaj pripravljajo na Bledu svetovno prvenstvo v veslanju, zatem pa se nam obetajo še vrhunska tekmovalja v Lescah, Kranjski gori in Planici. Za te

prilike je nujno, da si na Bledu priskrbejo kaj takšnega.

Seveda pa zahteva takšna knjiga svojo kvaliteto. Izbrati je potrebno primerna besedila, opremo, pa slikovni material, ki naj bi bil sodobnejši, bogatejši saj tudi tu razvoj šel svojo pot. Že vnaprej lahko trdimo, da bodo ugovori, češ kje dobiti denar za nekaj tako kvalitetnega. Tudi za to se je potrebno potruditi. Vendar je, kot kaže današnja praksa, tudi vse mogoče, če je le volja. Monografije pa se tudi dobro prodajajo, če je ponudba primerna. Vsaj tako kaže praksa v Ljubljani! Bled, decembra 1987

Božo Benedik

ZDRAVLJENJE Z BIOENERGIJO (V okrilju mejnih znanosti)

Jesenice - V spodnjih prostorih Kazine sta na počastila z obiskom Leonida in Mladene Zeljko iz Turinjskih toplic, (40 km severno od Zagreba). Zakonca Zeljko zdravita ljudi s pomočjo svojih izrednih čustvenih zaznav in z energijo, ki jo lahko razdelimo na: človeško (svojo lastno), zemeljsko in kozmično. Temu vsaj tako razlagajo parapsihologi.

Terapevt Mladen Zeljko je prvi dan najprej na kratko razložil kakšen mora biti pristop in način zdravljenja z energijo. Sam jo imenuje vrhunska. Osnovni moto je, da se mora najprej vsak sam pogledati v svojo notranjost, v bit, k sru. Šele potem, ko odkriješ sebe, se lahko obrneš k drugemu, vendar z osnovnim načelom - principom NE ŠKODOVATI ampak POMAGATI! Po nekaj uvodnih besedah je obrazložil pomen RADIESTEZIJE. S pomočjo radiestezije ugotavljamo vsa negativna in pozitivna sevanja, ki neugodno ali ugodno vplivajo na človeka, povzročajo pa manjša ali večja obolenja ali celo smrt. Pri nas imamo v Mariboru že takšno društvo.

V razvitih deželah radiestezisti ugotavljajo nahajališča pitne vode, redkih kovin (z voltim nihalom in bajalico), ugodne lege za bivanje, spanje pa določajo z nihalom in L. antenami. Ugotavljajo tudi položaja za izgradnjo pomembnih stanovanjskih in drugih objektov: bolnišnic, šol in drugih institucij. Z radiestezijo se da ugotavljati tudi stopnjo človekove energije (od 0-100 %), valovno dolžino v cm, primernost položaja ležišča, delavnega mesta (geomatično področje, nevtralnost, še sprejemljivo, škodljivo, življenjsko nevarno), to ugotavljamo z nihalom, bajalico ali L. anteno. Obolenost organskih sistemov ugotavljamo z biotenzorjem tako, da iščemo prekinjeno auro,

pri tem je roka detektor, biotenzor za kazalni instrument. S poročili in rozete (polkrožne točke) je možno izbrati ustrezno hranilno pripravo hrane, zališča, zdravila, ugotavljati je možno najustreznejšo terapijo zdravljenja.

Pri skupinski terapiji, kje zakonca Zeljko delovala s kom vseh naštetih energij, s reakcije prisotnih zelo različnih skupin od 60-70 ljudi so nek običajni spremembo temperature, drugi so zaznali rahle bracije, tretji pa nič. Pravi kot je napovedal terapevt. Zakonca Zeljko iz Kranja pa je izjavila, da so pri njej izginili lečine v nogah, ki jih je še prej zelo občutila.

Ob koncu skupinske terapije energoterapevt Mladen Zeljko monstrial uporabo radiestezije pripomočkov nihal, bajalico antene in biotenzorja. Vsi imenti so vidno nihal, ozirajoč gibal v določene smeri, kakršni bil vpliv energije nanje. Vse vrste po zakonitostih, ki jih d znanost še ne more dokazati - to mejne znanosti! Zanimivci tem je, da s takimi - parapsihiki - metodami odkrivajo tudi ozdravilo take obolenja, jim tudi najodobnejša medicinska najmodernejši aparati (rentgen, ultrazvok...) ni kos. Vzrok najbrž v tem, da tiči izvor v današnjih boleznih v psihosomskih obolenjih, kjer je navadno prizadeto tako periferno kot trdnost živčevje. Prav na tej stopnji poteka zdravljenje z biotenzorjem, ki sta delo la vzajemno, je občutil sleherni med nas. To smo ugotovili tudi izjavah, ki so sledile ena za drugo na vprašanje terapevta: "Kaj počutimo?" in "Kaj smo doživeli?"

Tudi sam sem v resnici čutil kakšno prijetno toplino, po se sem lahko tudi v nekem nultu sem zaznal šibko valovno nihanje skozi vse telo. To resnejše je trajalo morda sekunde.

Podobno so doživljali tudi udeleženci tečajja. Vsem pa bemo prav lahko in hitro stekle zika. Vsa ta stanja res tudi lahko opisljiva.

Ob posamezni - individualni terapiji, je neki otrok, ki ga je maloprejš še držala v naročju, dil. Poputli so mu krči in dol je odšel brez mamine pomoči. malo sem bil tudi presenečen, mi je terapevt Mladen Zeljko na razdalji pol metra rekel, imam zvišan krvni pritisk. Isti namreč pred tednom dni ugotovili v naši obratni ambulanti, ampak pomočjo instrumentalno!

Naj bo tako ali drugače, DIATI, je s tem predavanjem prostrlo novo razsežnost: da smo upogled v parapsihologijo, mejno znanost, ki je vseokrog na pragu svojega razvoja!

Ob tej priložnosti je predstavljal DIATI obema zakoncema, pevčema Leonidi in Mladenu Zeljku, poklonila knjigo Jeklo in dje, z željo, da nas še kdaj obišče. Jesenice, oktobra 1987

Tomaž I.

Ivan Jan

STRDENNOVI

Za prvi podlistek smo izbrali zgodbo Ivana Jana Strdenovi, ki opisuje življenje partizanske družine iz Selške doline na začetku druge svetovne vojne. Knjiga bo izšla v založbi Partizanske knjige v Ljubljani. Objavili bomo nekaj odlomkov.

Seme razmišljanja je bilo vrženo, a Milanove besede so razumevali kasneje. Postopoma in ob različnih dogajanjih.

Kljub utrujenosti pa je Milan presenečenega Rafka še ta večer skrivaj odvedel k čebelnjaku. V luninem siju mu je pokazal nekaj bomb, zavitke municije in puško.

"Po tem si vpraševal preje, kaj? Vidiš, to, veliko tega bomo kmalu potrebovali. Marsikdo je storil podobno in skrivaj! Za začetek je dosti. Skrivajlišče sem ti pokazal, ker si zanesljiv in če se meni zgodi kaj nepredvidenega. Tudi očetu zaenkrat še nič ne bom povedal o tem, še manj materi. Da ne bosta preveč v skrbeh. Torej za to orožje veva zdaj samo midva, zato varuj tajnost! Nikomur besedice o tem!"

To je bil kar majhen govor, a ga je Rafko vsrkaval kot strd. Zresnjen, a zarečega obraza je pritril velikemu in hrabremu bratu! Ne le to: ponos ga je razganjal ob takem zaupanju, ob vsem vzornirljivem in novem, predvsem pa uporniškem, ob vsem, kar je Milan govoril in delal. Zdaj, takoj je hotel tudi zvedeti, kaj pomeni, da je ta "konec v resnici šele začetek pravega boja?"

A Milan je bil poslej redkobeseden. Rekel je le: "Saj vidiš, na drugo počakaj!"

Zdaj je Rafko že vedel, da ne sme več siliti v brata, ki pa mu je obljubil, da mu bo sčasoma razložil še marsikaj. Sicer pa je to zadostoval. Ob odločnem Milanu, ki je vsem v veliki meri povrnil

že tako omajano samozavest, se je tudi on počutil bolj korajžnega. Vendar pa je zašepetal v noč:

"Da, da. A ako bo to šlo? Nemci so vsepovsod in jih v vsej Evropi ni ustavil še nihče?"

To je bilo res. Toda: ali je to vpliv Viktorjevega vetra groženja, ali pa opozorilni vpliv učitelja Javorja? Milan je vedel, da se na učiteljeve lahko zanesa, da bo naslednje dni navezali stike tudi z njimi. Rekel pa je:

"To drži, a če jih ni še nihče, jih bomo poskusili mi! Nekdo jih bo pač moral začeti, če ne bodo pomandrali vseh svet!"

Zdaj je Rafko strgal več, kot je mogel prebaviti in dojeti.

To noč ni dosti spal. Preveč je moral misliti na Milanovo orožje, še bolj pa na njegovo pojasnjevanje in prerokovanja. Premišljeval je tudi o nemškem sorodniku Viktorju in ni mogel dojeti, kako človek njihove krvi more občudovati tujega osvajalca? Pri tem ga ni skrbelo zase, bolj je bil radoveden, kako se bo ob odkritju tega, kar je prinesel Milan, obnašala mama? Prej ali slej se bo to prav gotovo zgodilo. A mama se je stresla, če je kdo samo spomnil na vojno ali orožje. Vedel je, da je med prvo vojno morala veliko pretrpeti, da je tedaj izgubila dva brata, da so bili nepopisno lačni in štiri leta neprestano zaskrbljeni. Laže mu je bilo ob mislih na očeta. Oče je že večkrat govoril, da bo prej ali slej nad nas prišlo veliko hudega. Preveč je sovraštva in preveč orožja! Za mlajše brate in sestro pa je že tako vedel, da o vsem tem ne smejo nič vedeti. Tu je Viktor in vaška radovednost sploh. Milan je že vedel, zakaj ga je opozarjal pred nevarnostjo in na tajnost. Zato bo pred vsemi molčal, kot bi imel polna usta vode. Dokler mu seveda Milan ne reče kaj drugega.

Na začudenje vseh se Milan zdaj ni vrnil v Ljubljano. Doma je pomagal in poprijel za vsako delo. Vendar pa je pogosto zginjal od doma govorec, da mora v Ljubljano ali kam drugam, da se še vedno ukvarja s trgovino. Tudi v Kranju, v Škofjo Loko in v Poljansko dolino je šel večkrat, ljudem se pa ni preveč kazal.

Ko se nekega večera Rafko ni mogel ustaviti radovednosti, je v čebelnjaku odvil orožje, da bi si ga bolje ogledal. Videl je, da je lepo namazano, da nič ne rjavi. Opazil pa je tudi, da sta zdaj tam že dve puški in več zavitkov municije. Prav ko je to dragoceno spet spravljaj nazaj, ga je presenetil

Milan. Rafku je bilo sila nerodno, a mu je priznal, da je bil samo radoveden. Tedaj ga je Milan še enkrat opomnil rekoč, da bi ga tako kot on lahko presenetil tudi kdo drug. Nemara celo Viktor!

In zdaj nista ostala le pri tem. Milan je Rafku razložil, da je njihova naloga, a le naloga najzanesljivejših, da kar naprej zbirajo orožje, strelivo, bombe in vse, kar bo kmalu koristno za bojevanje. Odtlej sta nekajkrat skupno odhajala v dolino in celo kupila kako orožje, če ga kdo ni hotel dati zastoj in prostovoljno. Nekega dne pa sta čisto na koncu doline odkrila več zabojev streliva. Tri lese ne komplekse s 15.000 naboji. Ponoči sta jih skrivaj pripeljala nad čebelnjak in lepo zavite zakopala pod osamljeno smreko.

Na eni teh poti je Milana blizu Škofje Loke srečal sorodnik Viktor. Ni bilo drugače, da sta spregovorila. In glej čudo: Viktor ni prav nič skrivaj svojega navdušenja za Hitlerja in "novi red!"

"Zdaj bo vse drugače, ko smo dobili nove in dobre gospodarje," je rekel. "Saj je bil tudi že skrajni čas, ali ne?"

Milan se tu ni hotel pregovarjati z Viktorjem, ki je bil le kakih pet let starejši od njega, vendar mu je rekel, da se bo kmalu oglašil pri njem. Pomenila da se bosta kaj več.

"Le pridi, le! Saj vem, da se ti navdušuješ za Stalina. In ker imata Hitler in Stalin še dve leti nenapadno pogodbo, ni nobene posebne razlike! Mar ne?"

"Tako pa spet ne, Viktor! Pridem, zagotovo pridem!"

Ker se razmišljalo, in ker so ga Viktorjeve besede razdražile tako, da se je komaj premoval, je s kolesom naglo odpeljal. Vendar pa je za seboj razločno slišal Viktorja, ki je vrgel za njim: "Za dobro! Heil Hitler!"

Milan je komaj verjel svojim ušesom.

"Tako daleč je torej z njim! Še jutri obiščem tega gada!"

Izpraševanje Viktorjeve vesti

Vsa okolica je vedela, da se je Strdenov sorodnik Viktor javno navduševal za Hitlerja. Ob vsej zmedenosti, ki jo je 1939 leta med drugim vnesla tudi pogodba med Sovjetsko zvezo in nacistično Nemčijo, je sem in tja kak dvomljivec celo pomi-

slil, da se tudi Strdenovi potihem vnamajo za Hitlerja.

Viktor je ob pokojnega očeta dobil lepo učenje lesno obrt in trgovino z lesom. Ne more se reči da ni bil priden in podjeten, toda vse preveč je goval z nemškimi firmami. V Nemčiji je ostajal di po več tednov in tam nabavljaj tudi različne kmečke stroje. Vedno bolj mu je bil všeč Hitler, red, zaposlenost v Nemčiji, njihova čistoča, njil va težnja po napredku. Ni pa videl tankov in drugega nemškega orožja, s katerim si je Hitler drejal državo za državo. Ni videl nasilja, ki so zganjali SA - jevci. Videl pa je, kot številni drugi med katerimi je bil Strdenov Milan najpronicnejši, da je kraljeva Jugoslavija res gnila, kot govorili. Celu vrsto slabosti je znal naštet ob te In ko je kralj z vso vlado vred pobegnil, je bil Viktor vse bolj prepričan, da samo tak red, kot ga vpeljal Hitler, lahko rešuje tudi življenje Slovencev in Jugoslovancev. Posebno še, ker so mu tar Nemčiji omogočali dobro trgovanje in s tem nje ranje denarja. Nič zato, če so bile to nemške m ke!

Nekaj mesecev pred zlomom kraljeve Jugosvije je bil spet deset dni v Gradcu. Sicer je bil v Avstriji, a Gradec je bil bolj nacistični kot Berlin, ali vsaj toliko. Drugi večer se je okoli nje zbral nekaj vaščanov, predvsem takih, ki so r popivali zastoj. Viktor, ki je hotel govoriti o Hitlerju, o tem, da bo nemara tudi pri nas kmalu d gače, je rad plačeval za pijačo. Naenkrat je razburljiv razgovorom iz žepa privlekel fotografijo s Hitlerjevim portretom.

"Vidite, ta mož bo tudi pri nas naredil red! koli več ne bo tako, kot je bilo pod kraljem. Vse bo boljše, vsi bomo imeli delo in dober zaslužek. Nekateri so kljub popiti pijači ugovarjali, kateri so molčali, večina pa je dvomila. Dvomil vse!"

"Tujec nam še nikoli ni prinesel nič dobrega so mu še upali ugovarjati.

A to je še bolj podkurilo Hitlerjevega agitatorja. Ni in ni nehal hvalliti "novega Hitlerjevega da". Nazadnje so se pošteno sprli. Ko Viktor mogel najti pravih pritrjevalcev, kvečjemu ne dvomljivcev, je rekel:

se nadalj

TV SPORED

PETEK

5. februar

8.40 Biskviti	19.01 Knjiga
9.00 Kam, kje, kako med počitnicami	19.30 TV dnevnik
9.05 Dotik metuljev, poljudnoznanstveni film	19.55 Naš utrip
9.35 Risanka	20.10 Propagandna oddaja
9.45 Ex libris: Rezbarstvo	20.15 Sobotni večer - križ kraž
10.00 Studio je vaš	20.45 Zrebanje 3 x 3
10.00 Lassie - nov začetek, ameriški film	21.00 Vrnitev v Paradiž, 15. del avstralske nadaljevanke
10.35 Ključkeve dogodivščine: Ključec kot pestunja, 24. del	22.45 TV dnevnik
10.50 Grizli Adams, 1. del ameriške serije	23.00 DP v smučanju - veleslalom (M), posnetek iz Ošvena
10.55 Sever in jug, 19. del zmagoslavja zahodne civilizacije, 5. del dokumentarne serije	23.10 Drugo ime za ljubezen, avstralski film
11.00 TV dnevnik	00.50 Video strani
11.25 DP v alpskem smučanju - veleslalom (Z), posnetek iz Ošvena	
11.35 Gospod Abel, francoski film	
11.50 Video strani	
Oddajniki II. TV mreže	
10.00 TV dnevnik	13.50 Kako biti skupaj
10.30 Otroška oddaja	14.20 Gospodar prstanov, ameriški mladinski film
10.40 Znanost	16.30 Kapelski kresovi, dramska serija
10.50 Risanka	17.40 »Bas fantazija«, predstava za otroke
11.00 Številke in črke, kviz	18.40 Dallas, ameriška nadaljevanke
11.00 Domači ansambli: ansambel Rž	19.30 TV dnevnik
11.30 TV dnevnik	20.15 Glasbeni večer: R. Wagner: Tristana in Izolda, 3. dejanje opere
11.40 Številke in črke, kviz	21.35 Poročila
11.50 Domači ansambli: ansambel Rž	21.50 Vinodolski zakonik, oddaja iz kulture
12.00 TV dnevnik	22.20 Športna sobota
12.10 Domači ansambli: ansambel Rž	22.50 Kronika festa
12.30 TV dnevnik	
12.40 Številke in črke, kviz	
12.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
13.00 TV dnevnik	
13.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
13.30 TV dnevnik	
13.40 Številke in črke, kviz	
13.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
14.00 TV dnevnik	
14.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
14.30 TV dnevnik	
14.40 Številke in črke, kviz	
14.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
15.00 TV dnevnik	
15.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
15.30 TV dnevnik	
15.40 Številke in črke, kviz	
15.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
16.00 TV dnevnik	
16.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
16.30 TV dnevnik	
16.40 Številke in črke, kviz	
16.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
17.00 TV dnevnik	
17.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
17.30 TV dnevnik	
17.40 Številke in črke, kviz	
17.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
18.00 TV dnevnik	
18.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
18.30 TV dnevnik	
18.40 Številke in črke, kviz	
18.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
19.00 TV dnevnik	
19.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
19.30 TV dnevnik	
19.40 Številke in črke, kviz	
19.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
20.00 TV dnevnik	
20.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
20.30 TV dnevnik	
20.40 Številke in črke, kviz	
20.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
21.00 TV dnevnik	
21.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
21.30 TV dnevnik	
21.40 Številke in črke, kviz	
21.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
22.00 TV dnevnik	
22.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
22.30 TV dnevnik	
22.40 Številke in črke, kviz	
22.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
23.00 TV dnevnik	
23.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
23.30 TV dnevnik	
23.40 Številke in črke, kviz	
23.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
24.00 TV dnevnik	
24.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
24.30 TV dnevnik	
24.40 Številke in črke, kviz	
24.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
25.00 TV dnevnik	
25.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
25.30 TV dnevnik	
25.40 Številke in črke, kviz	
25.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
26.00 TV dnevnik	
26.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
26.30 TV dnevnik	
26.40 Številke in črke, kviz	
26.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
27.00 TV dnevnik	
27.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
27.30 TV dnevnik	
27.40 Številke in črke, kviz	
27.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
28.00 TV dnevnik	
28.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
28.30 TV dnevnik	
28.40 Številke in črke, kviz	
28.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
29.00 TV dnevnik	
29.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
29.30 TV dnevnik	
29.40 Številke in črke, kviz	
29.50 Domači ansambli: ansambel Rž	
30.00 TV dnevnik	
30.10 Domači ansambli: ansambel Rž	
30.30 TV dnevnik	
30.40 Številke in črke, kviz	
30.50 Domači ansambli: ansambel Rž	

TV Zagreb I. program	
9.00 TV v šoli	10.00 TV dnevnik
10.30 Poročila	11.25 Bis, ponovitev nočnega programa
12.55 Nogomet - Velež turnir - Partizan: Velež	14.55 Sprasujemo skupaj, dokumentarna oddaja
15.30 Narodna glasba	16.00 Sedem TV dni
16.00 Poročila	16.45 Poročila
16.50 TV koledar	17.00 Reka: jug. pokal v košarki - Jugoplastika: Partizan
18.30 Prirčno vaši, dokumentarna oddaja	19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik	20.00 Concertino
20.15 Ulica ribjih konzerv, ameriški film	21.45 TV dnevnik
22.00 Nočni program	00.00 Poročila

NEDELJA

7. februar

9.05 Video strani	13.00 Video strani
9.20 Živ žav	13.15 Šopek domaćih
10.15 Grizli Adams, ponovitev 1. dela ameriške serije	13.35 Billyja Wilderja v počastitev, ameriški dokumentarni film
10.40 Vrnitev v Paradiž, ponovitev 15. dela avstralske nadaljevanke	14.45 Sabrina, ameriški film
11.30 Kmetijski nasveti	16.35 Peter's pop show
12.00 Kmetijski nasveti	17.30 Vuk Karadžić, 14. del nadaljevanke TV Beograd
13.00 Video strani	18.45 Risanka
13.15 Šopek domaćih	18.55 Video strani
13.35 Billyja Wilderja v počastitev, ameriški dokumentarni film	19.01 TV mernik
14.45 Sabrina, ameriški film	19.30 TV dnevnik
16.35 Peter's pop show	20.00 Prešernova proslava, prenos
17.30 Vuk Karadžić, 14. del nadaljevanke TV Beograd	21.20 Zdravo - Zrebanje
18.45 Risanka	22.50 Video strani
18.55 Video strani	
19.01 TV mernik	
19.30 TV dnevnik	
20.00 Prešernova proslava, prenos	
21.20 Zdravo - Zrebanje	
22.50 Video strani	
Oddajniki II. TV mreže	
8.55 Poročila	9.00 Danes za jutri in Aleksa Dundić, sovjetski film
12.15 Video tilt, oddaja resne glasbe	

NOVO Y KINO

Peklenko taborišče je ameriški vojni - avanturistični film v najbolj nenavadni varianti. Skupina komandosov, med katerimi je tudi dekle, gre na specialne vaje za "beg iz ujetništva". S padali jih spustijo v bližino baze na Filipinih, kjer se odvijajo vaje. Pozno so spoznali, da je komandant baze obsedenec, in da je vajo spremenil v pravo krvavo borbo za obstanek in prične se resnični beg iz ujetništva.

Taborišče Niš je domači film, vojna drama. Konec 1941. leta je Gestapo v bližini Niša formiral prvo koncentracijsko taborišče v Jugoslaviji. Okolje filmske zgodbe je tragična usoda družine Zarić in soba št. 12, ki jo imenujejo tudi soba smrti. Prav iz te sobe zaporniki 12. februarja 1942 naredijo preboj. Od 145 taboriščnikov se jih je rešilo 105. Naš film prikazuje prvi množični beg iz enega od številnih taborišč širom Evrope.

Zaljubljena Melody pa je erotični film in prihaja iz Zahodne Nemčije. To je zgodba o dekletu Melody, ki prehodi pol sveta, da bi na oceanski plaži našla svojo pravo veliko ljubezen.

PONEDELJEK

8. februar

10.00 Zrcalo tedna	17.00 Zrcalo tedna
10.15 Naš utrip	17.15 Naš utrip
10.30 Idealisti, slovenski film	17.30 Radovedni Taček: Letalo
16.45 Video strani, Mozaik, ponovitev	17.45 Soba 405, otroška nadaljevanke TV Beograd, 6. del
17.00 Zrcalo tedna	18.15 Čas, ki živi: Pleharji iz Zagorja
17.15 Naš utrip	18.45 Risanka
17.30 Radovedni Taček: Letalo	19.01 Obzorik
17.45 Soba 405, otroška nadaljevanke TV Beograd, 6. del	19.30 TV dnevnik
18.15 Čas, ki živi: Pleharji iz Zagorja	20.05 Mistrilova hči, 6. del ameriške nadaljevanke
18.45 Risanka	21.05 Omizje - »Bo, če se domeni«
19.01 Obzorik	23.05 Video strani
19.30 TV dnevnik	
20.05 Mistrilova hči, 6. del ameriške nadaljevanke	
21.05 Omizje - »Bo, če se domeni«	
23.05 Video strani	
Oddajniki II. TV mreže	
17.10 TV dnevnik	17.30 Mima, Maja, Bane in lutke, otroška oddaja
17.30 Mima, Maja, Bane in lutke, otroška oddaja	17.45 Zmaj Jovina v Novem Sadu, otroška oddaja
17.45 Zmaj Jovina v Novem Sadu, otroška oddaja	18.00 Beograjski TV program
18.00 Beograjski TV program	19.00 Indirekt, oddaja o športu
19.00 Indirekt, oddaja o športu	19.30 TV dnevnik
19.30 TV dnevnik	20.00 Slovenija, dokumentarni film
20.00 Slovenija, dokumentarni film	20.40 D. Škeri: Peter Klepec, balet
20.40 D. Škeri: Peter Klepec, balet	21.45 Portret Riharda Jakopiča
21.45 Portret Riharda Jakopiča	
TV Zagreb I. program	
8.25 Poročila	8.30 Mima, Maja, Bane in lutke, otroška oddaja
8.45 Zmaj Jovina v Novem Sadu, otroška oddaja	

RADIO

PETEK, 5. februarja:

Prvi program
4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - 8.35 Mladina poje - 9.05 Glasbena matineja - 10.05 Rezervirano za... - 11.05 Od Webra do Richarda Straussa - 12.10 Pod domačo marelo - 12.30 Kmetijski nasveti - 12.40 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti - 13.20 Osmrtine, obvestila in zabavna glasba - 13.30 Od melodije do melodije - 14.35-15.25 Popolndanski mozaik - 15.30 Dogodki in odmevi - 15.55 Zabavna glasba - 16.00 Vrtljak želja in EP - 17.00 Studio ob 17.00 - 18.00 Minute z ansamblom Trim - 18.15 Gremo v kino - 19.00 Radijski dnevnik - 19.25 Obvestila in zabavna glasba - 19.35 Lahko noč, otroci - 19.45 Pojemo in godemo - 20.00 Mladi mostovi - 20.30-23.00 Slovenec po svetu - 23.05 Literarni

KINO

KRANJ CENTER

5. februarja: amer. novozel. barv. akcij. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, nem. barv. erot. film VROČE NOČI JOSEFINE MUTZENBACHER ob 18. in 20. uri (Film za otroke prepovedan!) **6. februarja:** amer. barv. fant. pust. film SUPERMAN III. ob 10. uri, prem. amer. barv. akcij. film THRASHIN ob 16. uri, nem. barv. erot. film VROČE NOČI JOSEFINE MUTZENBACHER ob 18. in 20. uri (Film za otroke prepovedan!) **7. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **8. februarja:** amer. novozel. barv. akcij. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **9. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **10. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **11. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **12. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **13. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **14. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **15. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **16. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **17. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **18. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **19. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **20. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **21. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **22. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **23. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **24. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **25. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **26. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **27. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **28. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **29. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **30. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **1. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **2. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **3. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **4. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **5. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **6. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **7. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **8. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **9. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **10. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **11. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **12. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **13. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **14. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **15. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **16. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **17. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **18. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **19. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **20. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **21. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **22. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **23. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA MELODY ob 20. uri (Film ni primeren za otroke!) **24. februarja:** amer. barv. film DIRKA S SMRTJO ob 10. in 16. uri, amer. barv. akcij. film MADRIDSKA ZVEZA ob 18. uri, prem. amer. barv. erot. film ZALJUBLJENA

46 let mineva od ene najtežjih partizanskih poti — Igmanskega marša

Noči, mrzle kot sovražnikovo srce

»Vsi so bili nenavadni navadni ljudje,« je za borce Prve proletarske brigade zapisal njen prvi komandant Koča Popović. »Nenavadni kot revolucija, a preprosti kot ljudstvo, ki jih je poslalo v prve boje vrste. V odločilnem času za našo oboroženo vstajo in za vso našo zgodovino so bili kot revoluciji ter ogromnim in hkrati svetlim nalogam, ki jih je revolucija postavljala pred naše pokolenje. V tem usodnem času so znali strniti vse, kar je bilo najlepšega v njih kot ljudi in komunistih, v nesluteno življenjsko silo, znali so prerasti sami sebe in se vzpeti tako visoko. To jih je zaznamovalo za vselej in izmerilo njihovo človeško vrednost.«

Ni jim vseeno, kako je danes z Jugoslavijo, z našo enotnostjo, z našim gospodarstvom. Na lastne oči so se hoteli prepričati, kako je z nami, Slovenci. Smo res takšni, kot o nas pišejo listi po Srbiji? Prišli so oni, ki so takrat v svojih vrstah imeli tudi Slovence, ljudi, ki jih je sovražnik prve odgnal z doma, med srbskimi brati pa so našli pot tudi med borci Prve proletarske brigade: z njimi so bili Pibernik, Šavli, Kante, Tušek, Dolinsček, Zarek, Mužik, Roš, Telban, Trček, Jere, Salamon, Zaucer. Vsaj njihov Albin Pipernik, njihov najmlajši jim bo pošteno, po proletarsko pojasnil, kako je to med Slovenci. Zde se prvi poklicani, da razčistijo te stvari. Prehudo je bilo vse skupaj, pretežak, prekrav je bil ta boj, da bi vse pustili iti, kakor pač gre. Če pomislijo na vse boje, na vse ofenzive, na vse ranjence in padle. Če pomislijo samo na Igman... Spominjajo se ga tudi tude v Dražgošah, ko ocenjujejo položaje naših borcev takrat. Korajžni so bili slovenski borci in dobre položaje so našli za svoj tridnevni boj. Potem pa se jim je godilo podobno kot njim na Igmanu. Tudi dražgoški borci so imeli svoj igmanski marš po Jelovici, skoraj istočasno kot oni...

Ni bilo zadnje novo leto v partizanih

Med borci Prve proletarske, ki je sredi decembra obiskala Slovenijo in Gorenjsko, je bil tudi Jovan Vujošević — Lola, Črnogorec, polkovnik JLA v pokloju. V času četrte in pete ofenzive je bil politkomisar čete 2. Črnogorskega bataljona, kasneje pa politkomisar bataljona Garibaldi, ki je bil formiran v Splitu po kapitulaciji Italije in vključen v Prvo proletarsko brigado. Na hitro preleteli vso pot, ki jo je prehodila Prva proletarska brigada.

»Se danes se ne ve točno, ali je bila Prva proletarska brigada v mestecu Rudo ustanovljena 22. in 23. decembra 1941, toda eno pa je točno: takoj naslednji dan po ustanovitvi, smo že bili svoj prvi peklenski boj z italijansko alpsko divizijo in s četniki. Dobro so bili vkopani na grebenih, mi smo jurišali navkreber in doživeli popolno zmago. Samo 7 mrtvih smo imeli. V naši koloni smo vodili več kot 120 italijanskih ujetnikov.«

Nekaj dni smo taborili na Rogatici. Novo leto smo pričakali na Podromaniji. Prepričani smo bili, da je to prvo in zadnje novo leto v partizanih.

Prva proletarska brigada je od ustanovitve pa do 1. junija 1945 imela 1968 padlih, 4436 ranjenih in 1073 pogrešanih borcev.

Tistega dne, ko je bila Prva proletarska brigada formirana, je štela 1199 borcev, med njimi je bilo 740 Srbov, 378 Črnogorcev, 28 Slovencev, 19 Hrvatov, 4 Makedonci in 32 drugih. 651 od njih je bilo komunistov in skojevcev.

Čeljusti so zmrznile, prsti otrpnili

In potem je prišel Igman. Borci z ranjenci so se sredi januarja pred novo sovražnikovo ofenzivo morali premakniti proti Foči, kjer je bilo tedaj osvobodeno ozemlje. Šahbegovići, Hras, Rakova Noga, Vukinjača, Crni vrh. Ze na tej poti so borci ozlebi. V Crnem vrhu so v neki vasi ranjence in borce le spravili pod streho, konji pa so ostali na prostem in ozlebi: enajst jih je poginilo. Že na tej poti je veliko borcev ozlebo, toda najhujše jih je šele čakalo.

27. januarja 1942, torek je bil, so brž, ko se je zmrznilo, nadaljevali pot. Njihov cilj je bil Igman. Toda prej bo treba še čez golo Sarajevsko polje, kjer je proga, kjer patrolirajo nemški vojaki, četniki imajo postavljene

Jovan Vujošević — Lola; »Teško je reči, kdaj je bilo Prvi proletarski brigadi najhujše. Igman je bil strašen: v nekaj dneh nam je mraz vzel iz stroja 200 borcev. Zagotovo pa ni bilo bolj dramatičnega in vzburljivega boja v drugi svetovni vojni, kot je bilo prav 32 dni od 15. maja do 15. junija 1943 na Sutjeski.«

Foto: D. Dolenc

svoje straže. Bilo je jasno, mesečina, mraz strahoten. Ravno tedaj, ko so prečkali železniško progo, je pripeljal vlak, za njim še eden. Bilo je komaj kakih trideset metrov od proge. Skušali so odklopiti puške, toda repetirani ni bilo mogoče, vse je zamrznilo. Če kaj pride, bo le boj na nož... Toda imeli so srečo. Niso jih opazili. Noben strel ni počil. Še naprej je bil to noč njihov največji sovražnik mraz. Kot bi se vse zaklelo proti njim: kolona je morala čez zaledenel potok. Borci, ranjenci na konjih so stopali po ledu. V trenutku, ko je stopal čez potok konj, otovorjen s sanitetnim materialom in instrumenti za operacije, je led po-

Igmanski marš je od borcev Prve proletarske brigade zahteval velike žrtve. V poročilu, ki ga je 15. februarja 1942 v Foči napisal dr. Dejan Popović piše:

»Sprejeli smo vsega sto pideset ozlebljih tovarišev. Med njimi je bilo 41 hujših primerov. Med hujše primere sodijo ozlebi, ki bodo izgubili najmanj 1 prst.

Sest tovarišev, med njimi tri tovarišice, bo izgubilo vseh 10 prstov, na nogah, en tovariš bo izgubil 9 prstov, eden 7, trije po 6 prstov, en tovariš 5, en tovariš 4 prste... Devet tovarišev bo izgubilo po pet prstov na desni nogi, dva tovariša po en prst. Trinajst tovarišev bo na levi nogi izgubilo po pet prstov, en tovariš štiri prste, eden 3, dva tovariša bosta izgubila po en prst. Skupaj 224 prstov. Razen tega bodo tovariši izgubili 32 prstov do polovice.

Do gnitja prstov prihaja po navadi po sušenju tkiva. Meja odmrla dela je običajno v korenu prstov ali pa 1 do 2 cm nad korenem. V osmih primerih sega do 3 cm nad korenem, kar pomeni, da bodo ti tovariši zgubili tudi del stopala.

Zmrznjenih podplatov je bilo 27, takih, z odmiranjem globljega tkiva pa 6.

Lažje ozlebljih pet je bilo 64, takih z nekrozo pa 11.

Doslej sta umrli dva in sicer ena tovarišica (Julka Pibernik z Jesenic) zaradi hude zastrupitve organizma, ter en tovariš zaradi tetanusa. Po vsej verjetnosti se je zastrupil s slamo.

Imamo en zelo težak, brezupen primer.

Bolezen bo trajala pri hujše ozlebljih 2 do 3 mesece, pri srednjih 1 do 1,5 meseca, pri lahkih pa 1 mesec.

Zmrznjenih prstov na rokah imamo vsega 17. Od tega jih je 8 le delno. Noben prst na roki ne bo zgubljen.

čil in konj se je z vsem tovorom znašel v vodi. Nekaj borcev se je poglaval na njem, a potok je pogoltnil konja z vsem tovorom vred. Ko so se borci vzpeli iz struge, jim je obleka v trenutku zmrznila na telesu. Redki so potok prešli suhi. Vsaj čevlji so se jim namočili in zmrzovali na nogah, stopala so primrznila k podplatov. Kdor je imel s seboj suhe nogavice, je bil rešen. Toda tako srečni so bili le redki.

Mraz je bil vse hujši, noge in roke so ledenele. Kolona se je vila proti Blažuju in potem na Igman. Strma pobočja, vzpenjali so se po igmanskim hudournikih. Sarajevo je s svojimi lučmi migotalo daleč spodaj pod njimi. Konji in ljudje so se vzpenjali, padali pod tovorom. Čeljusti so jim zmrznile, prsti so otrpnili, se lepili na železo pušk. Konji so padali, borci so se sklanjali k njim, snemali z njih orožje, si ga razdeljevali, dvigali konje... Vedno znova pa se je kdo oglašal s prividi. Pred seboj je videl hišo,

dimnik, luč v oknu, toplo sobo za njim... Domišljija jim je vsa živa čarala pred oči topel kmečki hlev, slamo, počitek... Nekateri so omagali, drugi so jih bodrili, vlačili, nosili...

Zjutraj so bili na Malem polju na Igmanu, pri kočih, kjer je bil štab Igmanske partizanske čete. Le za nekaj borcev je bilo prostora, drugi so morali naprej. Tisti, ki so ostali, so se takoj lotili nog. Če so se hoteli sezuti, so morali gojzerje razrezati. Drgnili so si premrzle prste, noge. Ure in ure so pretekale, da je skoznje spet zaplala kri... Nekaterim pa nikoli več ni zaplala... Za njimi je bilo 26 ur neprekinjenega marša.

29. januarja so bolnike z Malega polja poslali v Presenico, v brigadno bolnišnico. Okrog sto je bilo huje ozlebljih. Mnogo so bili v nevarnosti, da izgube prste, nekateri celo stopala. Vsi brez izjeme so imeli otekle noge, roke, pokrite z mehurji. Bolečine so bile sprva neznosne. Šele v Foči se je vanje potem zarezal kirurški nož...

Nikomur nismo obljubljali, da se bo vrnil živ

»Naša brigada je bila resnično elitna vojaška formacija,« razmišlja danes Jovan Vujošević — Lola. »Imela je predstavnike ne le vseh jugoslovanskih narodov, temveč tudi vseh evropskih narodov. Skoznjo je vel duh solidarnosti, enotnosti, internacionalne. Bili smo sposobni vsak trenutek v vsakem kotičku naše domovine voditi ofenzivo, hitre marše, niso nas zadržali ne lakota ne težki tovari ne mraz. Nismo poznali krize, brezizhodnih situacij. Povsod, kjer smo hodili, smo uživali ugled, povsod smo za seboj puščali pozitivno misel, svetle sledove našega boja. Disciplina

SVET BREZ BLEŠČIC

Moja deklica ne bo nikoli odrasla

Minki bo kmalu 40 let. Na oko je zrela ženska, le otroške oči izpričujejo, da je njena duševnost na ravni majhnega otroka. Z materjo, ki si je zdavnaj naložila sedmi križ, živita sama v hiši, ki jo je že davno tega načel zob časa.

Socialna delavka, ki jo je nekoč prineslo mimo hiše, je materi predlagala, naj pošlje Minko v delavnico pod posebnimi pogoji, kjer bo v družbi »vrstnikov«. Odrasli duševno prizadeti, ki jih sprejmejo v varstvo in na deo, se tam nauče marsikaj koristnega, kar jim v življenju prav pride. Pridobijo si delovnih navad, naučijo se znati v vsakdanjem življenju, spoznajo denar. Brez nevarnosti, da bi se izgubili, pridejo na delo in spet nazaj domov. Materi je bilo pogodu, misleč, da si bo lahko za hip oddahnila, ko bo njena deklica ob dopoldnevih v varstvu drugih ljudi. Dobro je kazalo. Z neizmernim ponosom je Minka prinesla domov prvi »zaslužek«, bolj simbolično nagrado za delo v delavnici, a nekaj je le bilo. Toda ves čas se je bala drugih, prepričana, da ji hočejo nekaj hudega. Težko se je podrejela celo tisti prizanesljivi disciplini, ki jo od varovancev terja utrip delavnice pod posebnimi pogoji. Mati, ki je »otroku« vsako željo prebrala iz oči,

je zato Minko vzela iz delavnice in ga v varnostni zunanega sveta skrila med štiri stene.

Življenje gre spet po starem. Ženska skromno, od pokojnine po rajnem možu, domostila, ki pripada Minki kot odduševnemu invalidu. Matere ne skrbi, bosta prebili iz meseca v mesec, z izvesto vostjo in potrpljenjem nekako gre. Tudi se je sprijaznila, da je življenje docela pla Minki, in da so se njene želje pač umirile. Pa tega ne čuti kot breme. Nasprotno, Minko daje ostareli ženski moči, s krčevito upira boleznim in starosti. Kot bi ji še dolgo zdrava in čila, da bi ji svojo deklico, ki ne bi nikoli odrasla, nikoli znala samostojno zaživeti. Kaj matere ne bo več? Niti misliti ni, da bi vzeli k sebi sorodniki. Misel, da bo otrok v zavod, materi ne da spati. Ka bo tam živela, daleč od okolja, ki ji je brez svojega človeka, med ljudmi, ki se ji? Ko je le ne bi tako priklepala nase, da je zdaj otrok nesposoben življenja z mi ljudmi!

D. Z.

Drobiž trga žepe in vleče hlače dol

Za kilogram kruha tri kilograme dinarskih kovancev

Kranj, 29. januarja — Ko smo v petek v Živilini trgovini Storžič na Kokrici opazovali, koliko kupcev pusti drobiž na blagajniškem pultu ali reče blagajničarki, naj račun primerno zaokroži, smo prišli do zanimivega rezultata: od petnajstih jih je devet pobralo vse, do zadnjega dinarja, sesterica pa je kovanec za dinar, dva, pet in celo deset dinarjev »podarila« trgovini, češ saj nam nič ne pomenijo, drobiž nam le žepe trga, polni denarnice in vleče hlače dol. Sklepamo, da ni tako le na Kokrici, temveč tudi v drugih trgovinah pa v mesnicah, bifejih, na avtobusnih in v vseh ustanovah, kjer imajo opravka z denarjem in ljudmi. Tudi v bankah.

Ko so časopisi pred kratkim objavili novico, da bo Narodna banka Jugoslavije vzela iz obtoka manjvredne kovanice, so ljudje pregledali žepe, priedale, denarnice in hranilnice in začeli z drobižem prihajati pred naša bančna okenca,« je dejal Feri Horvat, vodja sektorja za posle s prebivalstvom v Ljubljanski banki — Temeljni banki Gorenjske. Ker banka nima stroja za štetje tako raznovrstnega drobiža (stari in novi kovanci), je treba šteti na roke. Večinoma to storijo že varčevalci sami, težko pa to opravijo starejši ljudje, občani, ki slabo vidijo, mame, mame z otrokom v naročju. V takšnih in podobnih primerih prevzame drobiž naše delavke, to povečuje vrste v bankah in kajpak povzroča nejevoljo pri ostalih, ki čakajo na bančne storitve. V bankah že razmišljamo, da bi v občinskih središčih, v Kranju, Škofji Loki, Trzinu, Radovljici in na Jesenicah, odprli posebna okenca, kjer bi praznili šolske hranilnice in hranilnice predšolskih otrok, šteli drobiž in podobno. Na Gorenj-

skem je namreč kar 44 šolskih hranilnic, ki ves privarčevani denar prenesejo na banke. Gre za večje denarje, predvsem za kovanec in bankovce manjših vrednosti.

Da bi se izognili prenašanju velikih količin denarja, so v Ljubljanski banki uvedli certifikat ček. Z njim je mogoče v Sloveniji plačevati kupljeno blago, razne storitve, davčne, carinske in druge obveznosti ter v katerikoli enoti Ljubljanske banke v Jugoslaviji dvigniti gotovino.

Št etje pa ni le zamudno, temveč je to tudi umazan posel. O smo se lahko sami prepričali: uslužbenec, ki je prešteval drobiž in bankovce iz otroških hranilnikov, je moral po končanem delu najprej na umivanje ro k. Ljudje smo pač packi, z denarjem ravnamo grdo, v roke ga dobi na desetine in na stotine (umazanih) rok...

Ste se morebiti kdaj vprašali,

IZ ZGODOVINE NOB (8)

Ivan Ja

Ustanovitev in začetki življenja Kokrške čete

Med načrtovanjem okrepljene zimske vstaje je gorenjsko vodstvo računalo na poživljeno partizansko delovanje tudi v okolici Kravca. Zato naj bi tudi tam ustanovili partizansko četo. To nalogo sta dobila Stane Bečan, član okrožnega komiteja KP Kranj in celica KP v Senčurju. V ta namen so se pri sekretarju Pipanu — Lenartu v Senčurju sestali komunisti prve decembrske dni 1941. Drugemu sestanku, ki je bil 9. decembra 1941, posvečenem ustanovitvi preproste čete, je poleg domačih komunistov — kajti na drugo v teh nevarnih zimskih časih niso mogli računati — in Stane Bečana prisostvoval tudi Lojze Kebe — Stefan iz pokrajinskega vodstva. Z njegovo pomočjo so četo tudi osnovali in postavili najprej poveljstvo. Za komandirja je bil postavljen že imenovan Stane Bečan, za politkomisarja pa Pavel Svetelj. Ta dva sta dobila nalogo, da četo sestavljata naprej, kar je bilo težav v teh krajih in času sila zelo in tvegano.

Četa naj bi delovala po obsežni in zelo nevarni kranski ravnini, pod Storžičem in vse tja do obronkov Kravca. Na tem območju ni bilo tovarn in tovarniškega delavstva, zato je bilo dviganje upora med dvomečim kmečkim prebivalstvom dosti težje, kot v industrijskih krajih.

Zato je bila četa, ki je dobila ime Kokrška (nekateri trdijo, da Kravška, kar pa bistva ne menja), ob rojstvu le majhna skupina, ki se je zbrala blizu Senčurja. Utoborila se je na Možjanci, kjer se je zadrževala do 6. januarja 1941. V času od prve četne skupine, ki je štela le 4 borce, pa do 3. februarja je četa kljub zimi in okupatorjevemu nasilju (tedaj so pogosto streljali talce in zapirali izdane aktiviste) postopoma narasla na 32 mož. Največ novincev naenkrat je prišlo 3. januarja, in sicer 10. Bili so iz Vogelj.

To je bila v tem obdobju vse od Begunja pa do Kamnika edina partizanska enota, le višje pod Stolom je bila še Jeseniška četa. Z Možjance je četa sredi vse hujše zime opravila dve akciji. Eno v Vogljah, eno pa v dolini Kokre. V stikih je bila z aktivisti v Senčurju, v Dvorjah, (Janez Ropret), v Velesovem (Franc Savojec), na Praprotni polici (Janez Ribnikar), posebno pa z mlinarjem Tinotom Kokaljem ob Kokri na Visokem in tudi v Cerkljah (učitelj Jule Lapajne). Na Možjanci pa ji je bil v posebno oporo Miha Jagodice — Stern. Nemci so četo pod Kravcem kmalu začutili, jo neprestano zasledovali ter jo tudi odkrili. A lovec Janez Martinjak z Ambroža je ponoči priganil v četo in jo obvestil, da jo bodo Nemci 3. februarja zju-

traj napadli. Zaradi Mavkega nočnega obvestila, takoj premaknili, in sicer Stefanji gori. Policisti udarili v prazno, zaradi tri dni aretiranih več osrednjačev. Med njimi neza Martinjaka.

Vendar pa so zasledovalci pod Kravcem odkrili zanske sledi, ki so vodile prek Kokre in v Bašelj. Ulačni in prezeblji borci so večeru umaknili prenočnice, nato ujet in ustreljen bil tudi Srečko Dermast, so policisti z Zupancem zgnali.

V takih trdih in hudih okoliščinah se je četa navzdol na Visoko k Kokalju, ki je takoj poslej. Sem je prišla še borci iz Cankarjevega nase, kmalu pa se je četa lila.

Zimska vstaja pod Kokrore ni bila množična, le edino prav, temveč je bila postopoma. Vanjo so čekali borci, ki so to izjemami — tudi ostali.

Prihodnjič: Jeseniška

Kdo zna
noč temno razjasnit, ki tare duha?
Kdo ve
kragulja odgnati, ki kljuje srce
od zore do mraka, od mraka do dne!

Urednikova beseda

Druga številka Odprtih strani je posvečena slovenskemu kulturnemu prazniku. Uvodnik je napisal prof. Miha Naglič iz Žirov, na drugi strani objavljamo misel s srečanja gorenjskih pesnikov in pisateljev, ki ga je pripravila novinarka Lea Mencinger, na tretji lahko preberete anekdote o Prešernu, kot jih je zbral in zapisal naš dolgoletni sodelavec in prešernoslovec Črtomir Zorec. Zadnjo pa smo odprli zapisom o knjižnih novostih, odmevov in zapisu o še enem velikem Gorenjcu — Blažu Kumerdeju.

Tretja številka Odprtih strani bo odprta gospodarskim temam. Izšla bo 19. februarja.

Leopoldina Bogataj

MIHA NAGLIČ

Prešeren in mi — med kranjstvom in svetovljanstvom

Čemu v naslovu zajeti razpon? Mar ni pretirano širok? Saj je bil Prešeren vendar Slovenec, prvi pesnik slovenstva sploh!

Ze res, toda tudi slovenstvo ima svojo usodo. Nepretrgoma se spreminja, v Prešernovem času je bilo gotovo zelo drugačno, globoko v svojem bistvu pa isto kot danes. Naša kranjska dežela je bila še ožja, svet pa še širši. In pot od domoljuba do svetovljana je bila veliko daljša in nevarnejša, bodisi v popotnem bodisi v duhovnem oziru. Prešeren jo je prehodil. S svojega gorenjskega doma je bil "speljan" v svet, k izvorom takratne omike, se od njih vrnil v domovino in v njej zasejal seme, ki je tako bogato obrodilo, da se vsakršno avtentično slovenstvo še danes oplaja ob njem.

Prešeren je zasijal na našem nebu kot zvezda vodnica že takrat, ko slovenstvo še ni bilo pravo kulturnopolitično gibanje, ko se je šele porajalo iz nasprotja med avstroslavizmom enih in ilirizmom drugih. Iz njegovega dela so se navdihovali protagonisti slovenstva v časih, ko so se v iskanju možnosti nacionalnega zedinjenja in notranje avtonomije prebijali med čerami unitarističnega jugoslovanstva in proletarskega internacionalizma. In danes, ko smo v svoji republiki in v "skupnem slovenskem kulturnem prostoru" dosegli večjo stopnjo nacionalnega zedinjenja kot kdajkoli poprej, a moramo na novo utemeljiti svoj položaj v jugoslovanski skupnosti in v svetu, se vprašamo: Nam lahko Prešeren tudi v tem težavnem in nepredvidljivem položaju še kaj pove?

Med slovenstvom ...

Najprej želimo spomniti na tisto, kar je tako lepo izrazil Ivan Prijatelj z besedami: "V genialnem pojavu Prešernovem je bila doseglja slovenska duševnost svoj zenit. Kakor tečajnik, vitek, nebotičen obelisk stoji njegov duševni lik še danes pred nami. Iz osrčja slovenske zemlje raste v najvišje tedanje

svetovno ozračje — še do danes nespoznan..."¹ V obelisk, katerega vrh se izgublja v vrtočavih višinah duha, je okamenelo Prešernovo delo in kot tako nam še danes kaže pot. Nemalo jih je, ki pesniku iz kranjske domačnosti v to visoko svetovno ozračje ne morejo ali ne želijo slediti. Od tog pogost očitke, da je bil kozmopolit, svetovljan; kako bi tudi ne bil, ko pa je imel z vrha svojega obeliska tako širok razgled po svetu. Vendar na Kranjskem taki "posvetnjakariji" nikoli niso bili posebno cenjeni. Da je tako, se vidi že v jeziku. Slovar slovenskega knjižnega jezika navaja ob besedi "kozmpolit" naslednjo rabo: "odtujil se je domovini in svojemu narodu ter postal nekakšen kozmopolit". Za "kozmpolitizem" pa pravi, da je "nazor, po katerem človek ne pripada posameznemu narodu, državi, ampak svetu kot celoti". Nasprotje kozmopolitizma je "patriotizem": "ljubezen do domovine, naroda, države; rodoljubje, domoljubje". Kaj je bil potemtakem Prešeren? Patriot ali kozmopolit? "Zadovoljni Kranjec" ali "državljan sveta"? — Oboje! Njegova veličina je ravno v tem razponu, v katerega napetosti se vzdržuje čvrsta in plodna vez med domom in svetom.

Seveda pa nam ta ugotovitev še ne daje pravice, da storimo tisto, kar je pri nas običajno: da Prešerna, izborno razpetega med kranjstvom in svetovljanstvom, zložimo v žepni format in razglasimo za rodoljubnega stihotvorca in nacionalnega aktivista. Prešeren je bil namreč po svojem "duševnem profilu" ravno nasprotno: individualist, frajgajst in pesnik, ki ves čas sili ven iz preozkega okvira svoje kranjske province. Sociokulturna podoba le — te pa je bila tisti čas približno taka: v

mestih je prevladovalo nemško govoreče meščanstvo, na deželi pa preprosto slovensko kmečko ljudstvo, iz katerega so se nekateri posamezniki po lestvi socialnega vzpona prebijali v meščanski svet poslovnosti, politike in kulture. Vendar jih je bilo med tako povzdignjenimi in izobraženimi Kranjci malo, ki bi bili slovensko zavedni, še posebno ne v političnem oziru. O kakšni načrtni in organizirani slovenski politični aktivnosti v prvi polovici XIX. stoletja pač še ne moremo govoriti. Bilo pa je že tedaj nekaj takih, ki so skrbeli za kultiviranje jezika slovenskega ljudstva: na eni strani janzenistično orientirana duhovščina, na drugi v svetovne horizonte zazrti posamezniki. In med slednjimi sta se pojavila dva, ki sta imela — kot že nekoč Trubar — ponovno vzpostaviti posredovanje med domom in svetom ter zapeljati kranjsko barko v svetovne kulturne tokove. To sta bila Gorenjca Matija Čop in France Prešeren.

Slovensko domovanje oblije tedaj "sijajni val naše klasične Čopove — Prešernove romantike, oprte na svetovne horizonte in zasidrane v romantični umovalni filozofiji nemški." ³ Znotraj romantike kot take sta prevladovali dve struji. Ena se je iz trpeče duše izlivala v ocean svetoboljša, druga se je napajala pri ljudskih virih in povzdigovala ljudsko omiko. Obe je obvladovala temeljna disharmonija med življenjem in idealom; prvo v zasebni sferi, drugo v nacionalni. Prešeren je pripadal obeh; intimno predvsem prvi, občasno pa se je angažiral tudi v prizadevanjih druge.

"Prešeren govori navidezno bolj v svojem imenu, nego v imenu naroda, ki še ni čakal pripravljen pred vrati časa, ampak je imel priti šele po njegovi smrti. Pri tem pa temelji Prešeren tako globoko v svojem plemenu, da bi tudi takrat, kadar govori

sam zase, govori in misli obenem za svoj narod." ⁴

... in jugoslovanstvom

Prešeren torej izhaja iz svoje kranjske oziroma slovenske "plemenske" biti ter se pod vplivom antičnih in romantičnih idealov razvije v izrazito individualnega ustvarjalca. Take so tudi njegove pesmi: enkratne in same sebi namenjene. Če jih kot take še kdo prebira, doživlja in v njih živi — tam bolje! Zakaj šele po tem si lahko dovolj pravico, da odkriva v njih odseve takratnih družbenih dogajanj in jim pripisuje razne skrite tendence.

Ena glavnih kulturnopolitičnih tendenc predmarčnih let pri nas je bil t.i. ilirizem (idejni predhodnik kasnejšega "jugoslovanstva" in današnjega "integralnega jugoslovanstva"), stranski produkt Kollarjevega literarnega panslavizma. Temu sicer še ni šlo za enotno državo vseh južnih Slovanov, pač pa že tedaj za jezikovni unitarizem, ki je hotel južnoslovanskim narodom že v samem začetku njihove nacionalne prebuje vsiliti enoten — hrvaškosrbski — knjižni jezik.

Prvak teh prizadevanj je bil Ljudevit Gaj, njegov slovenski oproda pa Stanko Vraz. Prešeren se je temu zoperstavil z besedami: "Tendence naših carmina in druge literarne delavnosti je samo ta, da bi gojili naš materin jezik. Če imate vi drugačen smoter, ga boste težko dosegli. Zdrži vseh Slovanov v en knjižni jezik bo ostala najbrž pobožna želja."

"Zdi se, kakor da bi dr. Gaj in drugi slovanski literatje resno mislili, naj bi se slovenski in ilirski — srbski jezik spojila v enega, ali pa celo, naj bi slovensko narečje kot knjižni jezik prenehalo in se za naprej pisalo samo še srbsko. Jaz sem o neizvedljivosti te ideje subjektivno prepričan, vendar se doslej nisem na noben način bojeval zoper njo, tudi mi sicer ni nihče znan na kranjskem, ki bi bil delal proti temu početju."

"Mi 'Gornji Ilirci' smo še zelo mladi, kar zadeva knjižni jezik, zato je prav, da počakamo rezultat tujih skušenj."

"Sicer pa želim ne samo panslavizmu, temveč tudi panilirizmu najboljši uspevanje; vendar mislim, da je treba vse, kar je vzkliko, pustiti rasti pri miru do dneva žetve, zato da bo Gospoda (to Pan) na sodni dan mogel ločiti dobro od slabega" ⁵

Tako se je že Prešeren zoperstavil namenom nekaterih rojakov, da bi žrtvovali našo slovensko kulturo in jezik kot njeno hrbtenico vseilirski enotnosti v prid. Anticipiral je stališče, ki ga je kasneje definirala Cankar in se ga držimo še danes; da je jugoslovanstvo politično, nikakor pa ne more biti kulturno vprašanje! Jugoslovanstvo naj se izraža v državnih zadevah, ki so skupne vsem našim narodom: obramba, zunanja politika, skupni trg... Sicer pa naj se vsak razvija avtonomno in suvereno. In na tak način, da ne zaidemo vsi skupaj v osamo, temveč ostanemo zmožni za enakopravno vključevanje v vedno nove in neizogibne mednarodne povezave. Pri teh zdaj ne gre več za to, da bi se morali tisti, ki vanje vstopajo, odpovedati svojim posebnostim. Poenotenje, unifikacija sveta se dogaja samo od sebe — vsaj načelno ne — prisiljen, da bi se odrekel svoji notranjepolitični avtonomiji, svojemu jeziku in kulturnim posebnostim, svojji drugačnosti in partiotizmu. Nasprotno: vse našeto se vedno ljubosumneje čuva in neguje in ravno te razlike so tiste, ki dajejo sodobnemu svetu svoj čar. Na eni strani "unitarizem" coca — cole, na drugi bogastvo razlik, ki raste in čaka na žetev.

Tako kot Prešeren ni podlegel panilirističnim utvaram, tako tudi mi ne smemo poklekiniti pred današnjimi unitarističnimi vrači, ki v svojih preživelih političnih ritualih venomer izklicujejo že skoraj povsem izpraznjeno in tolikokrat zlorabljeno parolo o "bratstvu in enotnosti" kot nekakšno magično formulo — kakor bi hoteli z njo ukrotiti mo-

derne duhove in jih priklicati nazaj v steklenico, iz katere zahtohlega vzdušja so ušli. Da bi lahko še naprej čarali po svoje in v svoj prid.

Jugoslovanski narodi bodo menda tudi brez njih in kljub vsem razlikam že našli skupni jezik za sporazum v spremenjenih razmerah — ne da bi se moral zato kdorkoli svojemu lastnemu odpovedati!

*Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;
otrok, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša boste last!* ⁶

Tak je Prešernov jugoslovanski "program", kakor ga je izrazil v Zdravljici, tej "visoki pesmi slovenske prihodnosti".

"Slovanski svet je bil tudi Prešernu impozantno, ogromno torišče, navdajajoč ga s samozavestjo in ponosom, a torišče, na katerem se uveljavlja svobodna volja vseh, ne pa diktatura posameznikov ali poedinah delov. Tako vsaj jaz razumem njegove znamenite verze iz 'Krsta':

*Nar več sveta otrokam sliši Slave,
Tje bomo najdlji pot, kjer nje sinovi,
Si prosti vol'jo vero in postave."* ⁷

Med slednje pa sodijo tudi in predvsem — ustave!

OPOMBE

- ¹ Ta zapis pravzaprav ni rezultat lastnih raziskovanj; je le nekakšna kompilacija, priložnostno sestavljena ugotovitev dr. Ivana Prijatelja, velikega raziskovalca slovenske kulturnopolitične in slovstvene zgodovine.
- ² Citirana mesta so iz njegovega dela "Duševni profili slovenskih prepovediteljev" (1921); navajam jih po izdaji v vsem dostopni zbirki Naša beseda: I. P., Izbrano delo, I. Lj. 1970, stran 223 — 224.
- ³ Tako so v avstrijskih časih rekli ljudem, katerim je bilo prirojeno ali privzgojeno tisto nevarno nagnjenje k temu, da mislijo s svojo glavo.
- ⁴ Glej op. 1, stran 98.
- ⁵ Prav tam, stran 187.
- ⁶ F. Prešeren, Zbrano delo, Naša beseda, MK, Lj. 1969, strani 351, 353, 356 in 357.
- ⁷ Prav tam, stran 30.
- ⁸ Glej op. 1, stran 220.

Odprte strani

2

Gorenjsko srečanje pisateljev in pesnikov

Gorenjsko srečanje pisateljev in pesnikov

Gore

Karel Leskovec, Mile Pavlin, Ivan Jan in Jože Peternelj

VIKTOR ŽAKELJ

Nagovor gorenjskim piscem

Davno je že tega, ko sem razmišljal, pa kasneje zapisal, da imamo Slovenci pravzaprav dva praznika:

— 8. februar in 27. april.
V tem vidim koncentrirano zgodovino slovenstva, a obenem prav ta dva praznika zaobjemata tudi moj nazor, mojo življenjsko, in če hočete, tudi politično filozofijo.

8. februar Razumem ga kot izraz posebnega pomena kulture, ki ga je imela v zgodovini maloštevilnega slovenskega naroda.
— potrjuje tradicionalno slovensko intelektualno odprtost v svet, kateremu smo vedno dajali in seveda od njega tudi dobro in slabo sprejemali;
— še osebna nota: vedno znova me usmerja k vsemu lepemu, kar je ustvaril človeški um.

27. april
— simbolizira odpornost in upornost našega naroda do nasilja, ki se je in se zgrinja na nas zdaj od zahoda, severa ali juga;
— govori o pluralnosti kot pravica biti različen v prostoru, ko so unitarizmi, centralizmi, egalitarnosti, kratka nasilno enotenje vsega in povsod ne le zgodovina, ampak tudi kruta praksa sedanosti;

— je izraz spoznanja, da ima naš narod prihodnost le v socialistični družbi, ki je to le, če je ekonomsko učinkovita, socialno pravična in demokratična;

— govori o pripravljenosti našega naroda, da živimo skupaj z drugimi južnoslovanskimi narodi v enakopravnem partnerstvu skladno z ljudsko modrostjo: čisti računi, dobri prijatelji!

Dolgo je že tega, ko mi je prijatelj Lojze Briški dejal kot starejši izkušen človek, da je takega mnenja tudi akademik Josip Vidmar, ki pa menda tej misli dodaja, da Slovenci 8. februar praznujemo, ga jemljemo za svojega, ne pa tudi 27. april. Dodajam: spet neizprosno potrdilo naše hlapčevske poti in dolgolet-

ne prižnične vzgoje! Žal.

Živeti nam je v poglabljajoči se krizi, ki s tisočeriimi popadljivimi zobmi grize socialno, narodno in državno tkivo. Kdaj in kako se bo ta zver umirila, ne ve nihče prav natančno. Bati se je, da bo po stari balkanski navadi ondehala šele po krvavem plesu.

Toda sredi te grozeče temnine, ko trepetamo, da bodo grozeči bliski vsak čas razparali toliko let slikano idiliko, se naša slovenska družba vrača vase, preverja svoje korenine, utrjuje načeto identiteto, ustvarja mostove med še včeraj sovražnimi bregovi, resno deluje na redefiniranju socializma, išče novo ravnovesje med nacionalnim in razrednim, javni delavci hočejo delovati javno, politiki se borijo za podporo polisa, republika hoče biti javna zadeva in še bi lahko našteval.

To je edino, kar razveseljuje, kar daje upanje, da se bomo vendarle postopno izvili iz te večplastne krize. In še nekaj: to je pot, kalvarijska sicer, za mnoge nerazumljiva, veliko jo ima za zmotno, mnogim pomeni vračanje nazaj, a vendar edino ta nas more dokončno konstituirati kot narod, kot nacijo.

Naša gorenjska družba je dokončno izčrpala možnosti nadaljnjega ekstenzivnega razvoja.

Gospodarski razvoj, utemeljen na klasičnem industrializmu, je že resno ogrozil ravnovesje v naravi, razpoložljivi naravni resursi že dolgo niso več v funkciji uresničevanja interesov avtohtonega prebivalstva, za izobražence skoraj ni več delovnih mest v obstoječi gospodarski strukturi, tuja govorica na avtobusnih in železniških postajah, seznami prosilcev solidarnostnih stanovanj, kriminalne kronike v časopisih itd. so zgovorni dokazi cene tega modela razvoja.

Sedaj je skrajni čas za kvalitativni zasuk. Ta pa je mogoče le ob spremenjeni zavesti, ki jo

zmorejo modulariti le ljudje jasne programske orientacije, ki so sposobni govoriti v večini razumljivi govorjeni in pisani besedi. V tem je treba iskati razloge za pluralnost slovenskega tiska, zato so pripravljeni slovenski politiki hoditi v "Zajčje dobrane" (jutri bo morda treba tudi v "Volčja žrela"), zato se rojevajo novodobna taborska gibanja na Slovenskem, in končno — tudi to naše srečanje, ki, upam, da ne sme biti zadnje, je izraz tega novega časa, je v funkciji oblikovanja neke drugačne zavesti, ki je predpogoj za prepotrebno družbeno prenovu.

V 49. letu prejšnjega stoletja, v času torej, ko se je kolo gospodarskega in družbenega napredka začelo naglo gibati, je v našem mestu nehalo biti srce Franceta, ki je za toliko desetletij prehitel svoj čas, da resnično ni mogel biti tedaj razumljen. Sedaj upam, da ga razumemo. Toda pozor: mar nismo tudi sedaj v fazi gospodarskega in družbenega vrenja — enem tistih, ki jih v tem prostoru ni nikoli manjkalo? In v trušcu takih družbenih preirvanj se rado dogaja, da misli vidcev utišajo glasniki in oblastniki sedanosti in zgodovine. Zato kaže napeti čutila, da nam prihodni rodovi ne bi mogli očitati slepote in gluhosti.

Ko se tudi sam pridružujem že izrečenim čestitkam ob skrajšanem kulturnem prazniku, obenem odpiram razgovor, ki naj bi vsaj v skromnem delu ujel utrip časa, ki nam ga je živeti. Smem biti preroški in upati, da bi se nocoj, v tem hramu zlahtne vinske kapljice, miljeju, ki je tako domač slovenskim častilcem najrazličnejših muz, mogla poroditi že — v vabili sicer kmečko nerodno prikrita — ideja po pogostejših tovrstnih srečanjih, ki bi — če nič drugega — popestrili kulturni in politični utrip našega Prešernovega mesta.

Dialog je vezivo mosto

Zamisel, ki smo jo pri Gorenjskem glasu imeli že kar lep čas, se je minuli kot tedna lahko uresničila: v čast slovenskega kulturnega praznika so se zbrali gorenjski književniki, pisatelji in pesniki, znani, manj znani, uveljavljeni in manj javljeni, taki, ki se s pisano besedo pojavljajo v gorenjskem in tudi slovenskem kulturnem prostoru. Da se književni ustvarjalci znajo tudi oglašati, da imajo kaj povedati in da so ta mnenja tudi zelo različna, vsa pa izvirajoča iz lastne ustvarjalne prizadetosti in hotenj, se je pokazalo v tem pogovoru, ki ga je spodbudil mag. Viktor Žakelj. Večeri, ki so se začeli s književniki, se bodo nadaljevali s pesniki, na katere vabimo in pričakujemo k besedi tudi ustvarjalce, razumne in druge področij dela in ustvarjanja.

Srečanje v vinoteki hotela Creine je začel **ŠTEFAN ŽARGI**, direktor in glavni urednik Gorenjskega glasa, ter kot gostitelj pozdravil zbrane goste. V imenu soorganizatorja prireditve, gorenjskih občin, pa je književnike in druge goste pozdravil **IVAN TORKAR**, predsednik sveta gorenjskih občin in predsednik kranjske občinske skupščine. Z zadovoljstvom je v nagovoru ugotovil, da so kulturni ustvarjalci na Gorenjskem v preteklosti in tudi danes dali brez dvoma velik pečat kulturnemu in zgodovinskemu razvoju tega kraja kot tudi vse slovenske dežele.

»Skozi besede naših pomembnih mož je svet spoznaval ta delček Evrope, ter tako lahko ugotavljal, da tu živi slovenski in ne kak drug narod. Vsako obdobje književnosti je imelo tudi na Gorenjskem svoje velike ljudi, velika imena od protestantizma pa do danes«, je dejal Ivan Torkar. Življenje današnjega časa z vsemi pozitivnimi in negativnimi platmi opisovati in s tem ohranjati zanamcem pa je v veliki meri odvisno prav od književnikov. Še posebej pomembno pa je danes širiti spoznanje, kaj pomeni kultura za narod, je v nadaljevanju svojega nagovora rekel Torkar in opozoril, da v iskanju izhodov iz ekonomske krize jemljemo prepotrebno prav pri koreninah, kar ima lahko tudi največje negativne učinke. Vsak narod mora pač za svoj kulturni razvoj poskrbeti sam: tudi ta gorenjski prostor.

Morda je prav uvodno razmišljanje Viktorja Žaklja o praznovanju dveh slovenskih praznikov spodbudilo gorenjske književnike, da so spontano in brez zadirkov razpeli pred sabo misli značilne za čas, splošne krize kot tudi krize kulture. Za kulturne ustvarjalce značilno prizadevanje odzivanje na takšne barve časa je najprej začel **FRANCI ZAGORIČNIK**. V daljši razpravi se je prizadeval lotiti razčlenbe problema vpliva politike na umetniško ustvarjanje. »Umetnost kot umetnost je razvezana od določenih zunaj umetniških, neposrednih kulturtregerjskih nalog.

Pravega umetnika lahko da nič ne briga neposredni družbeni angažma. Svoj družbeni alibi lahko pokrije z ustvarjanjem duhovnih in kulturnih vrednot, zaradi katerih je njegova družbena izolacija skorajda ustvarjalni predpogoj. Ne samo, da z ustvarjalnimi rezultati svojega dela lahko odkupi grehe svojega izostanka v neposredni družbeni prisotnosti, seveda za ceno kakršno si sam določi in jo tudi plačuje.

Ne le **TOMAŽ ISKRA**, ki je načel potrebo gorenjskih ustvarjalcev po povezovalni reviji, tudi precej kasnejših govornikov je načenjalo ta problem. Kaže, da Snovanja, ki so izhajala kot priloga Glasa, niso pozabljena in da so ob drugih revijah kot so Žirovski občasnik, Loški razgledi na Gorenjskem še vedno močne želje po skupni kulturni povezovalni reviji.

IGOR TORKAR si ni mogel kaj, da ne bi razložil, kako se strinja s 75 odstotki tistega, kar prinaša Nova revija, z ostalim delom se pa ne. Postavil pa se je v bran politike, vendar pa le v toliko, da je ne kaže napadati kot celoto, kar prav zdaj počenjamo. Končno imamo tudi Slovenci med svojimi vodilnimi politiki kadre, ki jih vendarle kaže zelo podpirati. »Z nasiljem pa ne pridemo nikamor,« je rekel Torkar.

Nit pogovora, ki se je med književnimi ustvarjalci Gorenjske začela plesti prav okoli problema vpliva politike na ustvar-

jalnost, je povzela tudi **NEŽA MAURER**. »Književniki smo veliki individualisti, vsak po svoje delamo, po svoje mislimo. Vsi pa pošteno mislimo za našo družbo, za našo skupnost in, če hočete, za naše bratstvo. Ker pa smo književniki individualisti, je pravzaprav z nami zelo težko manipulirati, težko nas je prevzgjati, ne da se nas vpreči. Kadar pa gre naša skupnost težko, smo ji pravzaprav opora. Kajti tisti, ki sam trdnost, se ga tudi ne da podreti,« je dejala pesnica Maurerjeva in dodala še to, da so za krizne čase bila prav značilna podobna zbiranja književnikov, zato je tudi to gorenjsko prav dobrodošlo v času, ko ljudje vse manj kupujejo in tudi berejo knjige.

Literati naj ostanejo literati, zgodovinarji pa zgodovinarji, je ugotovil **IVAN JAN**, ko je govoril o zgodovinskih podatkih, izredno zanimivih za Gorenjsko. Čeprav se sicer ukvarja z zgodovinopisjem, ga neprestano mika, da bi te podatke uporabil tudi v literarnem delu. No, sam se tega verjetno ne bi lotil, škoda pa bi bilo, če se tega ne bi lotila druga, spretna peresa, ki jih na Gorenjskem ne manjka. Dotaknil se je tudi povezovanja na Gorenjskem, ob odsotnosti revije ali priloge za kulturne ustvarjalce, ni mogoče prezreti tudi pomanjkanje enotnosti in povezanosti na drugih področjih: pogledimo samo kako so v različnih občinah plačani učitelji. Vsekakor razdelitev, upravnata kot je, in tudi vsa druga organiziranost čisto pri naša probleme, saj se vsak drži za svoje. Njegovo misel je pozl **VIKTOR ŽAKELJ**:

»Naša družba postaja diferencirana. Ko si prizadevamo za neko drugačno povezovanje ekonomskih subjektov, tudi za drugačno povezovanje političnih subjektov, je ta diferenciacija morda večja, kot bi smela biti. Če bo ta smer prevladala, se bodo tudi anomalije na duhovnem in materialnem na nek način uredile, upam, da tudi glede hiperorganiziranosti, na kar je opozoril Jan. Družba, ki išče nek modus vivendi, ki se skuša s svojo zgodovino in sedanostjo na nek način poenotiti, tudi bega in išče neustrezne organizacijske in druge razlike. Mislim, da se bo življenje v letih, ki prihajajo, uravnotežilo v tistem pravem odnosu med celoto, med Gorenjsko in njenimi konstitutivnimi deli, občinami. To pa velja tudi za federalno raven.«

VENO DOLENC se ni mogel znebiti občutka nekakšnega snubljenja, spravaštva, ki naj bi botrovalo srečanju gorenjskih književnikov s politiki. Menil je, da je politika in tudi Slovenci sploh rabila umetnike, pesnike in pisatelje pa še posebej, kadar nam je »šlo za nohte«. To uči že zgodovina od Trubarja, Prešerna, Ketteja, Cankarja, vsi so živeli na robu eksistence. Toda kadar v viharnem času narod potrebuje trdne stebre, korenine, se spomni zavrženih pesnikov, pisateljev, po njim so se na primer imenovali brigade med vojno. Danes naj ne bi bilo kaj dosti drugače.

VIKTOR ŽAKELJ je še enkrat obrazložil namen takega srečanja in obžaloval, ker zaradi tesnega prostora ni bilo mogoče že takoj na začetku ob književnikih vključevati tudi ostale ustvarjalce. Za to pa bo, če bo vse po sreči, priložnosti dovolj na naslednjih srečanjih v tej zimi. »Sicer pa«, je rekel Žakelj, »sem proti temu, da bi prihajalo do profesionalnih zlitij, vsak naj ostane znotraj svoje profesije. Sem proti temu, da bi se poistovetila kultura in politika, naj ostaneta vsaka na svoje. Vsaka ima svoje mesto, svoj medij,

svoje poslanstvo. Zelo pa ne zadržam kot politični delo, da bi ustvarjali drugu mostove, da bi ustvarili prepotrebno alianso, ki bi na tem križpotju omogočila preživimo.«

O današnji družbeni pogoji za mlade generacije je govoril **TONE PERČIČ**. »Če je kakaj more na primedi vilka Nove revije in tudi številka za nas predtisk, ko pa se vendar uči slovensko narodovo idejo. Prav vsak narod se mora jati s tem, se vedno spre vsak dan in to delajo tudi narodi večji od našega. In dolžnost je razmišljati nacionalni identitete, je kot je pravica in dolžnost vojsko. Menim, da smo zabredli, gradili smo k visoko v nebo, zdaj pa se la podirati. Pogledimo zemljo, naredimo korak nizem, renesanso. Pono ramo odkriti, da smo lj nismo ideologije. Če d smo bili vajeni, da so se srečevali s pisatelji, zdaj preseči tudi to. Tudi v tiste katedrale, ki naj drle...« je zaključil Perčič.

Temu, da mora biti monografija kritična, je pri Franci Bohaneč, ki znamo med drugim tudi govori monografiji o Iva čarju. Vendar pa je kot

LEA MENCINGER

Ni pot

Naj mi bo dovoljenolj tek razmišljati znova o ve krat razgovorjeni teme nje čase dobesedno ob nkega od nas, sije s tevat se razliva iz časopisn in lebdli skupaj s kav

dimom nad razgretim. Kaj se je za boga mileg lo z nami vsa desetletja i da se zdaj s tako ihto, g n jo brez primere, nekaj d balnim kopanjem po la g stih spravljamo nad to pravzaprav muči: kaj ori ne moremo biti, kaj niz, nečemo biti in postati.

Temu se ni hotelo vo izogniti niti razpravljaj cev na srečanju goren teljev in pesnikov. Zep čem bi se sicer sploš renjci vendarle rasi drugih samosprašes to počenjajo od bliž nem prazniku ali z n ga koli drugega aktu n nuka? Kajti eno je malr vo: čeprav bi morali ppo log že zdavnaj, pa se lo pogovarjanja med ljude teli priznati ali ne — rško zadnje čase. Namesto, ni vsakdanja, kot je vsak to jo spoznavamo šele k r Ali morda zato še ne djs tehnike, ki se ji reče kres loga, ker smo bili vajevoj je v ušesu bil zgolj m p je koga na tem sreča e še zatrgalo po bobniču d ga novega, drugačne nja misli, je seveda n osebna zadeva. Svet am vrti naprej, in cela hrl s tislavji pač ni več moga vati iz varnih dolinbra mladi dobro razumejole ba do sredice, pa čepom včasih uporabljajo lar cepin in prodorno zvev Toda resnici na ljubo, lo

Viktor Žakelj in Igor Torkar

ANEKDATE O PREŠERNU

Zbral: Črtomir Zorec

Presečanje pisateljev in pesnikov med nami

Kotarejšje v marsičem presku- generacije pač moral opo- na čase, ko je bilo manj kracije kot danes, manj de kot danes. »Toda zve- humanističnim, renesan- idealom mora obstajati, četudi se gotške katedra- ipavajo: mi ostanemo po- ti, verniki tiste radosti ži- a, ki nam jo ta košček e daje.« Bohanec se je do- tudi teme o svobodi. Zanj oboda v ustvarjanju. Vsak nas ima tak družbeni sta- katerem se svoboda odra- njegovem ustvarjanju, v jalnem delu. Zaželel je moge da ne bi imeli pri nas "got- atedral", pač pa samo sim- umanizma in renesanse, radiost polnokrvnega generiranja.

Če primel **JOŽE ŠIFRER** se ni izo- n tudni, ki je v bistvu preveva- predanje — svobodo ustvarja- dar uh uveljavljanja mladih vo idalcev v današnjem prav e mohkem času. Za resnično no spito umetniško ustvarja- ajo tupo potrebna popolna svobo- išegamenil Šifrer. Toda starej- nišljajleracija ni bila vedno te teti, od konca vojne naprej je ložnosvobode ustvarjanja pres- a smčalo, to je skusil tudi sam.

Samo bežen preblik in zelo mlahav pozdrav sem v srcih in možganih mnogih. Ko pa hočem končati to nesrečno komedijo planejo vsi ti mlahavci zavistneži in pravičniki po meni. Moje življenje je naenkrat njihova last. Jaz pa vam pravim — moje je lahko ga prodam lahko ga zapijem lahko ga vržem čez plot. Ampak odšla bom tiho kot da nikdar me ni bilo.

Veliko pisateljskih kolegov je ustvarjalo pod hudimi pritiski, mnogi niso imeli možnosti izda- jati svojih del, mnoge so sodno preganjali. »Vse to poznamo; ves- sel pa sem,« je rekel Šifrer, »da smo danes vendarle prišli do drugačne družbene klime in lah- ko rečem, da je današnja svobo- da ustvarjanja mnogo večja kot takrat, ko smo mi začeli pisa- ti.« Pozval je tako mlade kot sta- rejše književnike, da hodijo po poteh, ki so jih pred njimi že pred časom ustvarila najzlaht- nejša peresa gorenjske in tudi slovenske kulturne ustvarjalno- sti. Borovi verzi o virjih, ki rjo- vejo čez gozdove in drevesih, ki se takrat korenin zavedo, so kot nalašč za označitev tudi današ- njega časa. Končno pa je bila vedno usoda, pesnikov in pisate- ljev, da so bili duhovni vodniki naroda, vedno med njimi, pa tu- di korak naprej.

Približno dvournno kresanje misli bolj ali manj iskrivih, pa spet razlag in tvornih prispev- kov, zdaj s prizvokom razočara- nja pa spet nenehne vere v na- predek demokracije, svobode ustvarjanja, je nekako simboli- čno zaključila mlada pesnica **ALENKA ČESNOVAR**, ki ni hotela govoriti ne o svobodi ne o politi- ki niti o tem, kdo ima prav, kdo ne. Vsem pa je podarila svojo pesem:

Tu spi France Prešeren, doktor nemiren — neveren

Lani smo pri Gorenjskem glasu počastili slovenski kulturni praznik z drobno knjiži- co Po Prešernovih stopinjah, ki jo je napisal velik ljubitelj in poznavalec dr. France- ta Prešerna Črtomir Zorec. (Nekaj izvodov knjižice še imamo v uredništvu). Letos smo nekoliko skromnejši in smo za čestitko ob prazniku pripravili nekaj anekdot o Prešernu, izpod peresa istega avtorja.

Rdeči nagelj na pesnikovem grobu

H kasi ne smeš

Ko se je Prešeren odpravil na službo, mu je mati naročala: »H kasi pa ne smeš priti, denarja ti zelo nucaš in koj bi bilo faljeno za té.«

Kakšen gospod, ko še krajcarja nimate

Katra je po bratovi smrti pravila Lenki, kako hudo je bilo včasih doktorju, če ni imel denarja. Da je prišel nekoč v hišo berač in prosil za en krajcar. »Ga ni- mam,« je rekel France. »No, to ste pa res pravi gospod, ko še enega krajcarja nimate,« je bevsknil berač in šel.

Saj smo vsi glih

»Saj smo vsi glih,« je rekel Prešeren vsakokrat, če se je kdo previsoko nosil.

Žlice za moje fante

Prešeren je v svojih zadnjih ljubljanskih letih mnogim siromašnim dijakom preskrbel kosilo v franciškanskem samostanu. V Ljubljani se je pesnik pobratil s takrat zelo znanim patrom Benvenutom, ki je bil doma iz Stražišča pri Kranju. Preden so se na jesen odprle šole, se je Prešeren vedno oglašil pri patru. Benvenut je že vedel, zakaj ga je pesnik obiskal, pa se je zasmel in vprašal: »No, France, koliko bi jih pa letos rad preskrbel z zloglasnim klosterskim ričetom? Ali, da veš: žlice jim boš moral sam kupiti!« Pa se je zasukal Prešeren, v bližnji suhi robi kupil dvanajst lesenih žlic in jih čez četrte ure prinesel v samostan. »Za moje fante, so, kadar pridejo.«

Srajca za berača

Pisatelju Finžgarju je povedal sodobnik pesnikov iz Kranja: Za re- vne ljudi je bil Prešeren prava duša. Imel je doma poseben mošnjič iz rdečega usnja, v katerem je hranil same krajcarje. Če je bil berač posebno reven, je dobil od dohtarja kar celo pest krajcarjev iz tega mošnjička. Sicer pa je Prešeren tako ali tako vse razdal. Pravijo, da je imel le dve srajci. Pa pride k njemu siromak, ogrnjen le s suknji- čem. Brž veli Prešeren svoji sestri Katri, da eno od sraje podari reve- žu.

Prešernov gaj, počivališče velikanov slovenskega duha

Daj vbogajme, da bodo imeli otroci dobro srce

Ano, mater svojih treh otrok, je Prešeren ob neki priložnosti poučil: »Če srečaš kdaj z otro- kom berača, le daj mu kaj vbo- gajme, da bodo najini otroci pozneje v življenju imeli dobro srce.«

Doktor nemiren — neveren

Do konca decembra l. 1848 Prešeren ni izgubil svojega humo- rja, kljub iz dneve v dan bolj hudi boleznim. Prijateljem, ki so ga obiskovali je večkrat rekel: »Ke- der umerjem, zapišite mi na grob tako: Tu spi France Preše- ren, doktor nemiren — neve- ren!«

Tudi berač mora jesti vsak dan

Matija Valjavec-Kračmanov (1831 — 1897), znani slovenski pripo- vedni pesnik in bližnji naš rojak s Srednje Bele pod Storžičem, je uvrstil v svojo zbirko »Vzglebi ljubezni do svojega bližnjega« tudi to- le mično sporočilo o Prešernovem dobrem srcu. Beračev v Kranju se ni manjkalo, drznejši so obiskovali hiše vsak dan, nekateri celo po dvakrat — čeprav je bil njihov le petek. Gospodinja Prešernova, huda sestra Katra, je nekega popoldneva prav izgrda in na ves glas podila iz hiše berača, ki je že zjutraj dobil svoj krajcar. Tedaj prihiti iz pisarne pesnik sam, naroči starčku, naj poslej vsak dan po dvakrat pride, sestro pa okrega: »Saj mora tudi jesti večkrat na dan, ne le enkrat — siromak prav tako, kot vsak drug človek.«

Tragično snubljenje

Kako si je Katra Čopovo smrt tolmačila, zvemo iz njenih origi- nalnih besed: »Dohitar ni znal prav nič plavati, Čop je pa znal. V smrt hiteč, je Čop hotel dohtar- tarja s seboj imeti. Pa France ni časa imel, je imel veliko za pisa- ti. Čop je bil namenjen k neki grofovski hčeri iti snubit. In prav zato je neki šel kopat se, da bi se bil prav spucal in poštimal, potem bi šel pa snubit.«

Pa imava res enga botra

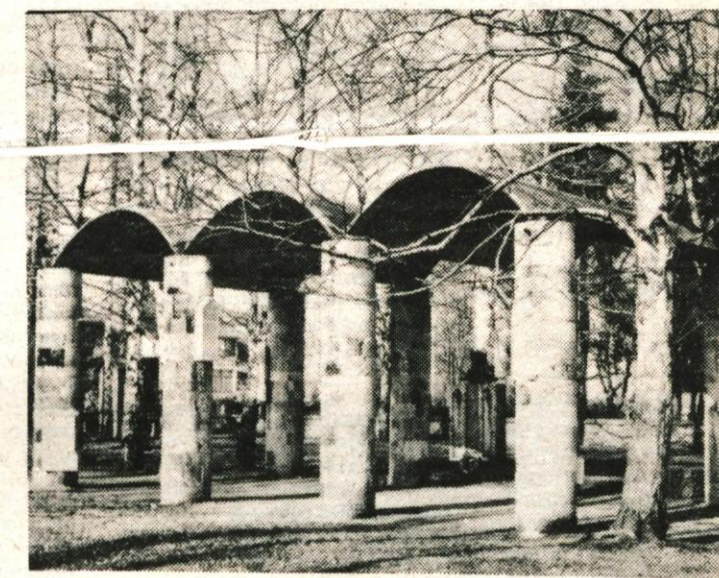
Jakob Prešeren, boter Boštjan so mu rekli pri Ribičevih, ker je bil menda vsem njihovim otro- kom krstni boter, ni bil Lenki prav nič všeč: »Pa so bili res en pravi boter! Koj so pri stricah za- tožili Franceta in Jurija.« Pes- nik je nekoč svojemu bratu Juri- ju rekel: »Pa imava res enga bo- tra!« Boštjan ju je nekaj namreč tako zatožil, da je bil stari stric Jožef hud in ju pošteno skregal.

V lemenat pojdi, tu pri nas, se ne da naprej priti

Sinu svojega botra Boštjana je Prešeren takole svetoval, ko je sam iz leta v leto doživljal razo- čaranje v poklicu: »V lemenat pojdi, tam boš kmalu naprej pri- šel, tu, pri nas, se ne da naprej priti. Jaz sem svojo reč tako za- stopil, da nobeden bolje — pa nisem nič sreče imel. Kar v le- menat pojdi, saj ni treba, da bi bil tudi ti nesrečen kot jaz.« No, pa Boštjanov fant le ni šel v le- menat, po pravnih študijah je postal notar v Radovljici.

Kako bi mogel novo mašo — peti

Prešeren ni imel glasu za petje, ni imel »štíme za to«. Mati nje- gova in brat Jurij pa sta znala lepo peti. In ko je Jurij novo ma- šo bral, je ganjena mati vzklík- nila: »Lej, France, kako bi bilo fletno, ko bi bil še ti duhoven!« France pa šegavo materi nazaj: »Ja, mati, kako pa bi mogel no- vo mašo peti, ko peti nič ne znam!«

V vejah polno tišine in hladu, pod Plečnikovimi oboki mir, tihota večnosti

Učeni sveti Pavel je bil tkalec in si s tem služil kruh

Znano je, da je pesnik, že advokat v Kranju, v imenu večje skupine okoliških kmetov vodil pravdo proti dekanu Dagarinu. Šlo je za to, da ne bi še nadalje plačevali krivične desetine cerkveni gosposki. Pa je prirohnal Dagarin v Prešernovo pisarno: »Oropati hočete cer- kev prastarih pravic. Saj vendar veste, da mora duhovnik živeti od oltarja, ne sme pa kopati, trgovati ali opravljati kako rokodelstvo!« Poredno ga zavrne Prešeren: »Pravijo, da je bil sam učeni sveti Pa- vel tudi dober tkalec in si s tem služil kruh!« Resneje pa je dodal: »Sicer pa se s tožbo ne ženem zase, hočem le pomagati revnim lju- dem.«

Kjer je maša, je tudi kaša

Naklanski fajmošter, Blaž Blaznik (1800 — 1862), je ob neki prilož- nosti (25. ali 30. maja l. 1847), ko je bil Prešeren pri njem v gosteh, kar zavistno navrgel: »Vam, advokatom, pač ni sile, vi že znate za- služiti dosti goldinarjev s svojimi pravdami!« Prešeren pa urno na- zaj: »Ti pa se res ne pritožuj, kjer je maša, je tudi kaša!« Naš pesnik je že moral vedeti, kako je bilo s tedanjimi cerkvenimi zaslužki, saj je imel brata, strica, in stare strice duhovne. — »Kaša« pa je bila v tistih časih splošen sinonim za izdatno, tečno in dobro hrano, medtem ko je bil »ričet« beseda za slabo hrano revežev.

Prez nadeva

ovoljenomna mladih, tudi "si- znova", kot je elegantno ozna- jeni terišo in po duši še vedno sedno on bojevito generacijo, ije s tevr večera Viktor Žakelj, asopisnvi kotu in ne pripavajo aj s ka- zanje vrste tja v os- razgreti oga mile nečem niso gorenjski desettlet pisatelji drugačni od iko ihto, ihov ugled, pomen nje- re, neka ela, ne nazadnje tudi jem po a z njihovim osebnim mo nad a z tak, kot se na- nuči: ka nas dogaja, ne more iti, kaj n elavci ne v gospodar- in postat upravi, ne v politiki. ni hotelma mučen položaj, za azpravlj nekateri ne najdejo nju goreiede kot pavperizacija. snikov, la kljub temu ali celo ceno sploadi tega nikomur ne arle razisel, da bi demonstra- sprashe il. Celo nasprotno — od bliž izomalovaževanje kul- ku ali zastvarjanja (ne glede zega akcija priznanja in nagra- i eno je le za kulturna prazno- i moralistaja prav to za kultur- naj, pa s edina manifestacija ja med svobode. Zato je tudi ali ne — ali povsem nemogoče . Namestni ustvarjalci manipu- kot je vs misel je Neža Maurer amo šelezsin dodala nadevu za zato še nko potico. Sicer pa je se ji rečenico zapisal že Preše- no bili vai Glosi — tragično je bil zgolj ed stopetdesetimi leti tem srečač resnica, je razum- po bobnjanec. i, drugač je sevzadnje: kdo, če ne pi- deva. Svetniki najprej zasluži- j, in cela začne tanjšati tista čni več mlast, zaradi katere arnih dol nek narod obstaja, ro razumi drugih iz zgodovin- dice, pa embnosti. Po tej plati porablja pisatelji in pesniki, rodorno prihajajo med ljudi z icipisano besedo, ver-

zom, vendarle po svoje zelo gla- sni. Lako bi jim rekli celo, da so po svoje kulturni politiki ali če hočete politiki kulture, saj je nji- hovo delo — manifestacija du- na — merilo narodove biti. Pu- stimo ob strani razprave o tem, da se včasih duhovnost ne mafi- festira ravno na najvišji ravni, končno iz vsake moke ne nasta- ne potica, kvečjemu mlinci in brez pravega nadeva ni prave potice, pa če jo tudi na zunaj "poštopamo". Toda iskanja res- nice, pri tem gorenjski pesniki in pisatelji niso izjemni, so bila in so vse prevečkrat celo neže- ljena in celo ovirana dejanja. In če je tako, je te ovire duhovnega osvobajanja pač treba odstra- njevati tako ali drugače.

Da na ta način razmišljajo tu- di gorenjski pesniki in pisatelji, se je pokazalo tudi tokrat: sv- obodno razpravljanje je ne glede na razlike v mišljenju vendarle tisto ogledalo, v katerem si dru- žba, ki se hoče ogniti zmedi, la- žem, polresnicam, neduhovnosti lušči plasti do svojega pravega obraza. In ne glede na to, da je za nekatere takšen verbalni plu- ralizem kot bobnenje toče po pločevini in za druge spet želje- na muzika po obdobjih glasne ti- šine, je eno gotovo: alergija na vse drugačno v našem času ne spada več v danes, v jutri pa še manj.

Pa še to: mimo vsega dobrega okusa so udarili mladi škofje- loški "drugačniki", neustvarjalni ustvarjalci z obdobja neukture, kjer iščejo svoj izraz. Za njihov ekslibicionistični nastop si niso izbrali prave publike, saj govna- ški žargon ni povzročil pričako- vanega pohujšanja, padanja s stolov in užaljenega žvižganja. Praznota pač ne vzbuja odzivno- sti.

JOŽE NOVAK
BRANKO SLANOVIC

Trdinove podobe prednikov

Blaž Kumerdej

Ivan Cankar: »V teh težkih časih nam bodi Trdina tolažba in zavetišče.«

Deset let (1870-1879) je **Janez Trdina** zapisoval v 27-zapisnih knjižicah, da bi popisal »podobo pravega značaja slovenskega naroda na Dolenjskem in v to služijo prekrasno ne le resnične prigode in reči, ampak tudi basni, kriva mnenja in laži«. Tere si pripoveduje ljudstvo o raznih prilikah svojega življenja. Meni ni nikoli le na misel prišlo nabirati kroniko škan-dalov. Vsa data zapisujem edino le zato, da dobim pravo fotografijo našega naroda, kakršen je v svojem djanju, govorjenju in mišljenju, kakršen v svojih čednostih in napakah, kakšen v svoji sreči in nesreči in kakovi so vzroki in nagibi njegovega delovanja in njegove nemarnosti. To vodilo zahtevalo je zabilježiti tudi satirične ali lažnjive pravljice in govorice o raznih ljudeh in razmerah, ker se vidi tudi iz njih sočutje in nesočutje našega ubogega naroda, kar zmatram za potreben privesek za njegove temeljitega poznanja...» Skoraj 3.300 zapisov nam omogoča razumeti obdobje po ukinitvi fevdalizma, za katerega je bilo značilno propadanje kmetijstva, industrija ni mogla sprejeti propadlih kmetov, zato se je širilo goljufanje, tatvine in beračenje. Goljufanje z menicami ni nikakršen izum Fikreta Abdića, saj v 10. zvezku na strani 485 beremo: »Na menice dobivamo denar se brez misli da bo treba plačati, zl. če je kak garant. Kdor je komu dolžan in mora plačati

je vesel kakor da dolg plačan bil, če dobi kje drugje na posodo.« Kdo še lahko trdi, da se je zgodovina v sto letih veliko spremenila? Trdina je v »zapisane knjižice« zapisoval posebej v dveh obdobjih 1870-1872 in 1877-1878. V prvem obdobju se nizajo zapisi o ljubezenskih idilah, noši, pitju, prehrani, volitvah, čitalnicah, nemškutarjih in vsem, kar se je Trdini zdelo vredno zapisa. V drugem obdobju se kratkim zapisom o vremenu, letini itd. pridružuje še večje zbirke modrosti, pregovori in šal o določeni temi npr. o sreči, vojski, ženskah, vinu... Vse zapisne knjižice povezuje Trdinovo opisanje Dolenjske in Dolenjcev, zato jih lahko označimo za ne- navadno zgodovinsko enciklopedijo dolenjskega etosa in eposa tistega časa. Toda, ne le dolenjskega, kajti Trdina je v mladosti živel na Gorenjskem, zato je čestokrat primerjal Dolenjce z Gorenjci.

Mnenja, opisi in trditve v zapisih si čisto nasprotujejo (primerjaj kratek izbor zapisov o Gorenjcih!), kar bralca prisili, da si ne izoblikuje dokočne in veljavne sodbe, ampak mu omogoča kaleidoskopsko montažo o času in ljudeh, ki so živeli pred sto leti. Zapis bralcu zgodovine ne spremenjajo v neko zgodbo, ampak mu preteklost puščajo odprto. Trdinove »zapisne knjižice« bodo dragocen vir za različne

drboslovne znanosti, verjetno bo literarna veda morala revidirati svojo tradicionalno sodbo o Trdini kot o »folklor-nem realistu«. Poleg tega pa bi morale biti zanimive za običajnega bralca, saj so neizčrpen vir najrazličnejših branj, ki jih omogočajo »tematska ka-zala na koncu vsakega zvezka, tako da bo bralec kmalu odkril, da je na skoraj tisoč straneh Trdinovih antropološko-zgodovinskih spisov mogoče najti »sto romanov v treh knji-gah.« Trdinove antropološko-zgodo-vinske spise sta priredila za tisk Igor Kramberger in Snežana Štabi s sodelavci. Njuna izdaja Trdine bo še dolgo veljala kot klasična in kot skora- rajda nedosegljiv vzor, kako izdajati slovenske klasike. Upajmo, da bodo bralci znali ceniti mukotrpno enoletno de- lo, kajti družba in založbe tega ne cenijo.

Trdinove »zapisne knjižice« so izšle pri marginalni založbi KRT, kar je očiten dokaz za be- do »velikih založb.« Skupen naslov Trdinovih spisov je »Podobe prednikov« z uredniškimi naslovi posameznih knjig: 1. knjiga — ... pohujšljive za vsakega..., 2. knjiga — »Vsaka svinja naj si rije svoje korenje« in 3. knjiga — »Tre- zne vinske in praznoverne.« Knjige so vložene v zaščitni karton, na katerem je barvna reprodukcija risbe vinske trte »črta tična« iz leta 1874, cena treh knjig je 19.500.

Ob slovenskem kulturnem prazniku se spominjamo še enega velikega Gorenjca — šolnika, filologa in preporoditelja Blaža Kumerdeja. Zapis Branka Slanovica zaradi izredne dolžine objavljamo v dveh delih. Nadaljevanje bomo objavili na Odprtih straneh 19. februarja. (uredništvo)

V letošnjem letu, točneje, 27. jan- uarja poteka 250-letnica roj- stva, na Bledu rojenega šolnika in filologa, preporoditelja, Blaža Kumerdeja. Leto njegovega roj- stva je 1738. Res je, da je Blaž Kumerdej ne- koliko bolj znan v literarni zgodo- vini, pa še tam je dandanes bolj pozabljen. Morda je krivo temu dejstvo, da so ostala njego- va filološka dela skoraj vsa v ro- kopisu in so tako ostala širši jav- nosti skoraj nedostopna. Vendar bi delali velikemu Blejcu krivi- co, če bi sodili njegovo delo sa- mo po tem, kaj so mu natisnili. Zato je prav, da se spomnimo ob tem pomembnem jubileju njega in njegovih zaslug za Slovence, za slovenski jezik in za sloven- sko šolstvo.

Čas delovanja Blaža Kumerdeja opredeljuje doba dveh vladarjev takratnega avstrijskega cesar- stva, cesarice Marije Terezije in njenega sina Jožefa II. To je tu- di obdobje pravih preporodnih začetkov, ki so se odražali v lite- rarnih delih tudi naših, takrat- nih preporoditeljev Marka Pohl- ina, Jurija Japlja, A.T. Linharta in zlasti še Blaža Kumerdeja. Če poizkusimo slediti Kumerde- jevi poti od doma v šole in dalje, med preporoditelje, tedaj more- mo ugotoviti, da je hodil v osno- vno šolo v takratno »Proštijo« na Mlinem, na Bledu, obiskoval do 1757 gimnazijo v Ljubljani, ver- jetno do 1759 filozofijo, bogoslov- je pa vsaj v letih 1761-1762. Takrat je bil med ljubljanskimi študenti tudi Kamničan Jurij Ja- pelj, pozneje Kumerdejev sode- lavec, zlasti pri prevajanju Sv. Pisma. Sicer se je slovenska preporodna miselnost najprej razvila pri Pohlínu, ki pa je več- krat pri tem prihajal sam s se- boj v protislovja. — Ko je bilo Kumerdeju 24 let, torej pred prejetjem prvih redov na lju- bljanskem bogoslovju 10. aprila 1763 je želel obravnavati mate-

rin jezik. V tem času se je goto- vo že zanimal za Ruse, se učil glagolice in cirilice. Razen bra- nja Valvasorja in uvoda v Boho- ričevu slovnico, sta na Kumerde- ja gotovo vplivali tudi rastoča ruska politična veljava in nova ruska literatura. Kje se je zadrževal Blaž Kumer- dej v času od 10. aprila 1762 do 1767 ni ugotovljivo. Znano je, da se je vpisal jeseni 1767 na Dunaj na juridično fakulteto, kjer je pravne študije tudi dokončal okoli 1771 in tako postal »Artium liberalium et Philosophiae Doc- tor«, ali v slovenskem prevodu, »doktor svobodnih umetnosti in modroslovja«. Vendar je po tem ostal na Dunaju kot »corpeti- tor iuris« na tamkajšnji viteški akademiji za vzgojo diplomatov v Orientu. Za Pohlínovo slovnico se je na Dunaju zanimalo več Slovencev, med njimi Žiga Popo- vič, Matija Čop in Blaž Kumer- dej. Ta trojica je sicer utegnila vplivati na preporodno akcijo v svojih okoliših, vendar ne tako, kot bi bilo pričakovati. Na Dunaju je Kumerdej nada- ljeval svoje, že prej začete, slavi- stične študije. S kom se je tam družil, sicer ne vemo, smemo pa domnevati, da z Žigo Popovi- čem. Posebno pozornost pa so v njem vzbujale prav gotovo nem- ške knjige o Slovanih, med kate- rimi so ga zlasti privlačila Schloerzerjeva dela. Med temi je vsekakor močno vplivala na Ku- merdeja »Allgemeine nordische Geschichte«, kjer avtor med dru- gim poziva slovenske jezikoslov- ce, naj bi kdo med njimi ustvaril nekako spošno slovansko filo- zofsko slovnico. Istočasno je Ku- merdej tudi budno opazoval pro- ces avstrijske šolske reforme. Verjetno je bil znanec Kappusa, ki je bil blizu avstrijskim vlad- nim krogom in je tako posredo- val Kumerdeju informacije o šolskih vladnih načrtih »iz prve roke«. Počasi je začel gledati na

te načrte s stališča svoje prepo- rodne miselnosti, ki si jo je še poglubil s študijem Schloerzerja. V času svojega učiteljevanja na dunajski orientalski akademiji je videl prve uspehe nove dunaj- ske normalke in opazil splošno zanimanje za šolstvo v vseh av- strijskih deželah. Želel je izbolj- šati tudi šolske razmere v svoji ožji domovini, Kranjski. Nepri- čakovano je priskočil na pomoč tedaj kranjskim preporodite- ljem. V tem času je bil Blaž Ku- merdej prvi Slovenec s točnim načrtom, kako spremeniti v no- vi, nemški šoli na Kranjskem je- zikovno prakso v korist sloven- ščini. Tako je izdelal spomladi 1773 na Dunaju »domoljubni načrt, kako bi se dalo kranjsko prebivalstvo najuspešneje pou- čevati v pisanju in čitanju. Ta načrt je nenaprosen predložil dunajski vladi. Sicer ni povsem prekinil s preteklostjo, kar se ti- če jezikovno kulturne prakse in tudi nemščine ni povsem odpra- vil iz osnovne šole, kljub temu pa je »domoljubni načrt«, s kate- rim je hotel pridobiti vlado, vse- boval za tisti čas nezasišane no- vosti, kot na primer: prirediti slovenski abecednik, posloveniti šolske knjige, oziroma sestaviti in izdati nove, slovenske izdaje; Slovenci naj se tudi v šoli učijo v slovenskem jeziku brati in pi- sati; vlada naj »uskadi domači je- zik s hrvaščino, dalmatinščino in drugimi, sorodnimi jeziki, kajti naloga nove šole na Kran- skem bi morala biti, naučiti tu- di kmete, poleg materinščine tu- di nemščine, dalmatinščine in poljščine«.

To je bila prva slovenska prepo- rodna manifestacija, naslovlje- na naravnost vladi, ki jo je s tem opozarjala na obstoj nove, slo- venske miselnosti. S tem so bili tudi mnogi Slovenci prisiljeni k presojanju o pomembnosti vse- bine preporodnega programa.

Iz podob prednikov

O Gorenjcih in Dolenjcih

Dve lastnosti dolenski sta po- sebno odurni a nehvaležnost in nepriznanje za prejeto do- bro. b da se ne da prepričati popolnoma tudi naj poštenje- mu možu — poslušal bo — verjel pa ne, naj mu pravi kdor hoče. — Gorenec je sicer bolj sirov, ali v teh dveh rečeh mož, da se da z njim kaj govo- rit in mu človek iz srca rad kaj stori (R.)

Nadležno zdi se vsem Goren- cem ne le gosposkim in omi- kanim to hinavsko dolenjsko pozdravljanje, odkrivanje in v obraz — hvaljenje. Marsikteri ima raje da ga Dolenec graja in zmirja kot v obraz hvali, za hrbtom pa ga po kačje pika. Po hinavski sladki so tudi do- lenjski uradniki in sploh vsi stanovi, še vaše gnade: Ta in- fama medenost zmatra se ce- lo za potreben del in za dokaz omike.

Gorenjec škrica zmirja v brk in mu ne veruje nič. Dolenjec se v brk dobrika, za hrbtom pa opravlja (Gorenjec ignorira) in ga zmatra za velo avtorite- to.

Gorenjke boje se škricev, raje lajo kmečkim fantom. Dolenj- ke škrice volijo

Dolenjske misli o Gorenjih: »Gorenc je prvi za bikom — govori kakor bi rutil — je sle- par nad vse sleparje — neu- smiljen. Gorenjski duhovni očitajo Dolenkam pijanost, ali pri nas se dobi že še dostih treznih in zmernih — Goren- ke pa ki so priselile se simo, so pa sploh brez ene vse naj večje pijanke.

Dolenec je mnogo bolj nara- ven od Gorenca v vseh svojih veselicah, strastih in navadah, resp. razvadah. Pohotnica laj- dra se rada in očitno, kar naravnost zapeljuje tistega, ki j j je všeč. — Može ki bi slo- veli radi za veljake, se ga vpri- čo ljudi našverkajo in delajo škandale, ki morajo škoditi njih ugledu, ali pa se če, ko jih

pa žene duh k kupici. 'tako so tudi ženske očitne pijanke, kar zadržuje tudi rast deklic.' (vpisano na koncu zapisa) Obrekoval bo sosed sosedu in skor vsak vsakega tudi proti takemu, za katerega ve, da bo nesel besede obrekovanemu na nos. — Nevošljivost kaže se javno, na belem dnevu spod- kapa se zoprnik. Gorenec dela vse te in tako grehe skrivaj premišljeno, varuje se da bi ljudje ugnali njegov pravi na- men, pravo misel, pravi vzrok delovanja ali nehanja. Dole- nec ne pozna ne zadržkov ver- nih ne moralnih ne društve- nih, ne postav spodobnosti in vnanjih obzirov. Gorenec pazi na se še v vinu ne vselej — ali dostikrat zl. če je že bolj v i- etih — Dolencu treba je le 3 ku- pice pod kapo, da bo jel že kle- ti gospodo, kvantati, peti etc. kakor ga sili strast ali nagnje- nje (kvantal bo tudi vpiro otrok, gospodo klel tudi če se- di kak gospod za mizo etc.)

Gorenec hvalijo Dolenjci da so možati, zastavni ljudje in da znajo kmetovati bolje od njih ali jih vendar tudi za nekatere reči grajajo, npr. zakaj nareja- jo tako ozke kraje kakor šent- jernejci ko je vendar očitno, da v razorih malo zraste.

Na Kranjskem ni nikjer vse sreče: Dolencem manjka de- narja. Gorencem vina.

Dolenke mehkužne proti Go- renkam, še po letu se prehlade. Ko pero — Gorenke pa po zimi boste točleje perilo si po nogah o naj hujem mrazu in snegu.

NAMESTO SKLEPA:

Star pregovor pravi: Na Dolen- skem vsaka Gorenka postane pijanka. Dolenka rekla je Go- renki: S frakelinom si začela, s firkeljni boš pa nehala, če jih boš imela za kaj kupiti. Goren- ka pije doma mleko, na Dolen- skem pa še zanj ne vpraša. Kako ne bi bila pijanka, saj je Gorenka. Kar ne ve Bog ne hudič, ugame baba. Ko bi je- mali Gorenci Dolenke, prišel bi zarod, da 'mu ga' ne bi bilo 'v lepoti' para pod tem cesar- jem, rekel je prežeški graščak Andrej Smole. Gorenci nimajo sreče v zakonu, ker ne jemljo za žene veselih Dolenk, Dolen- ci pa zato ne, ker se ne ženijo pri zastavnih Gorenkah, ko bi se menjali, bi bilo prav za obo- je, trdili so 'vinski' tovarniki (v poganški krčmi)

Prejeli smo

EDO TORKAR

Sol naroda

Pred slovenskim kulturnim praznikom so skupščine gorenj- skih občin in Gorenjski glas pri- pravili sprejem za gorenjske književne ustvarjalce v vinoteki kranjskega hotela Creina. Spre- jem je izšel kot ganljiv po- skus zblizanja med politiko in kulturo, oz. literaturo in če si obe sferi javnega življenja na koncu le nista padli v bratski ob- jem, kot so nekateri želeli in pri- čakovali, (kajti v teh težkih ča- siah, ko je slovenska samobitnost ogrožena od vseh strani, je treba narodove sile strniti v boj proti skupnemu sovražniku), so za to krivi predvsem nekateri pretira- no nezaupljivi in večno nezado- voljni posamezniki iz književni- ških vrst, ki so se pridružili, da jih politika spet hoče za nekaj izkoristiti...

Priznati moram, da se razprave nisem dejavno udeležil in ji tudi

nisem najbolj zbrano sledil, pre- več sem hitel jesti in piti, saj se mi zastojna večerja ne ponuja ravno vsak dan. Sem in tja pa sem le ujel kakšno cvetko z go- vorniškega odra in celo kak gri- žljaj mi je zastal v ustih, ko sem premleval o tem, kar sem slišal. Npr. tedaj, ko je voditelj pogovo- ra, visok politik republiškega ranga, zbranim povablencem pokadil, da so »sol naroda«. Ta kompliment je nekaterim, zlasti tistim, ki so po zaslugi svojega položaja, častitljivih let in knji- ževnega ugleda zasedali častna mesta v bližini mikrofona, očit- no kar teknil — meni pa ne pre- več. Po kakšnih kriterijih in či- gavi volji sem se jaz, ubog perop- rask, klovni mnenjskih rubrik v lokalnih časopisih, samozalož- nik in bankrotiranec, ki mu narod vsak dan dokazuje, kako malo je vreden na trgu ponudbe in povpraševanja, zdaj kar ne- nadoma izsolil iz narodovega te- lesa v kristal čistega NaCl?

Kako shajam kot »sol naroda« v svojem neposrednem okolju, naj ponazorijo tile primerčki: Ko sem pred leti prišel k uredniku jeseniškega Zelezarja po pred- jem za povest, ki je pri njem že celo leto čakala na objavo, me je zviška pogledal in mi zabrusil, naj grem pač delat v fabriko, če sem v stiski z denarjem. Potem je prišel na njegovo mesto nov, mlajši urednik, za katerega sem vsak teden pisal leposlovne pod- listke: 25 tednov zapored natan- ko po 40 vrstic, da sem olajšal delo tehničnemu uredniku. Za en podlistek, ki sem ga v pov- prečju pisal ves dan, sem dobil toliko, kolikor je zaslužil ured- nik v eni sami uri urednikova- nja. Vsemu spoštovanju uredni- škega dela navkljub sem menil, da so moji podlistki vredni vsaj še enkrat več — torej dve uri urednikovega dela. In namesto, da bi urednik ugodil moji skromni zahtevi po zvišanju ho- norarja, mi je podlistke enosta- vno nehal objavljati. Zdaj za Ze-

lezarja, ali natančneje, za njego- vo bralno stran, že skoraj pol- drugo leto zbiram leposlovno gradivo: izvirno kratko prozo slovenskih avtorjev. Ta moj po- sel zahteva nemalo iznajdljivo- sti in samoiniciativnosti, vendar ga opravljam zastoj, iz čistega veselja do ustvarjanja novih del in talentov. Pred kratkim pa sem prosil urednika, naj mi za protiuslugo dovoli za moje pri- vatne pisateljske potrebe kdaj pa kdaj uporabiti fotokopirni stroj na uredništvu. To mi je si- cer milostno dovolil, vendar ga je močno zaskrbelo, da ga ne bi uporabljal preveč in prepogosto in na obeh širše javnosti. Ker menim, da zaradi urednikove netaktnosti (da ne rečem kaj hujšega) bralci ne smejo biti pri- krajšani za svoj redni tedenski obrok duhovne hrane, (če jim je sploh kaj zanjo), še nisem preki- nil sodelovanja pri urejanju bralne strani Zelezarja — foto- kopiram pa raje še naprej na la- stne stroške v fotokopirnici na vogalu naše ulice.

Naj mi bralci ne zamerijo, da se ob prazniku slovenske kulture ukvarjam s takšnimi banalnost- mi, toda življenje kulturnega ustvarjalca, ki hoče živeti samo od tistega, kar napravi s svojim umom in rokami in ne od sine- kur, funkcij in minulega dela, je tlakovano s samimi banalnost- mi. Vse, kar lepega in zlahtnega izcedi iz sebe, se v kužnem zra- ku kulturne province sesiri v smrdljivo godljo, v kateri slejko- prej krepneš tudi sam — če se prej ne spametuješ in greš v službo.

Le dan pred sprejemom v Creini sem bil na predstavitvi knjige Damjana Jensterla Potovanje klobca volne, na kateri se je av- tor pojavil — preoblečen v klo- vna. Naj mi bo dovoljeno biti klov- n — reven, smešen in svobo- den. Sol naroda pa naj bodo ti- sti, ki narodu solijo pamet. Bog jim daj soli!

Edo Torkar

Franček Bohanec in Jože Šifrer

POPULARNI NA GORENJSKEM

dijski otroški vrtec

lica ljubljanskega Vala 202 Alenka Dakič je znana množičnim poslušalcem, verjetno pa le malokdo ve, da je Gorenjska, točneje Preddvorčanka.

1979 je prek avdicije za novinarje prišla v Ljubljano radijsko hišo, kjer je delala Vahen njena prva tiskovna enota. Začela je s terenskim delom – anketo na vprašanje, kaj je to taščin jezik. Šlo je za prispevek, ki bi ji danes veljal samo kratko, neopravilo, takrat pa bilo veliko drugače. Posnela je izjav, odšla domov »prebrat« posnetke in tako prek celega dne. Zjutraj je navsezgodaj pred mikrofonom pripravila prispevek za predvajanje.

Ko je pravzaprav na Valu

kolegi v šoli pravijo tudi radijski otroški vrtec, ker je bilo pri nas zmerom veselo, polno števila. Dolgo so nas imeli za posebej neresne, podatki o poslušalnosti pa so vse skupaj postavili malo na glavo.

Verjetno mnogi mislijo, kako izredne delovne pogoje ima-

mo, pa naj zato povem, da smo šele pred kratkim časom dobili vsak vsaj svojo delovno mizo. Pa je še vedno vse prevečkrat tako kot na železniški postaji, eni prihajajo, drugi odhajajo...

Sam program na Valu 202 se v bistvu dela sproti. Poskušamo se čim bolj aktualno odzivati na vse, kar se godi okrog nas. Še vedno se na primer živno spominjam reportaže iz Vevčanov.

Kako pa tvoje urednikovanje?

»V bistvu sem šele dobro leto na tem mestu. Predvsem je polno raznoraznih sestankov, poslušanje prispevkov in podobnega. Velikokrat ima človek občutek, da si deklica za vse, a vendarle.

Tako se počutim čisto drugače, ko sem v studiu, pred mikrofonom in sem v bistvu v posebnem drugačnem položaju.

Ljubljanski Val 202 se bo ob sedanjih zasnovi verjetno vse več poslušal tudi v prihodnje, za kar ima poleg celotne ekipe zanesljivo svoje zasluge tudi Alenka Dakič.

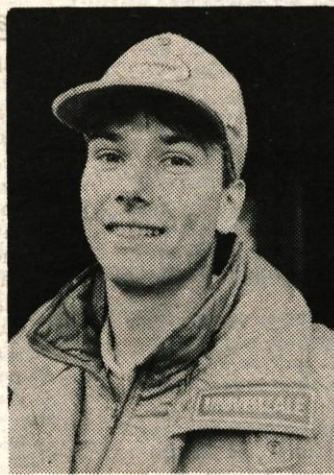
Vine Bešter

Grega Grilec

Ljudje, ki dobro poznajo našo smučarijo, so večkrat govorili o Gregu Grilecu iz Senčurja kot o nasledniku Križaja, Strele, Benedika, Žana... O njegovem smučarskem znanju in talentu so govorili tudi o rezultatih na republiških in državnih prvenstvih, na mednarodnih tekmovanjih, pa kopica priznanj, nagrad in kolajn, med katerimi je manjkala le še tista svetovnega mladinskega prvenstva. Lani se mu je izmuznila, čeprav je po prvi slalomski vožnji še kazalo, da se bo vmešal v boj za prva tri mesta. V drugi je šlo vse po zlu, zapeljal je s proge.

Letos se je kolajna vsem zdela blizu, še bliže kot lani, tudi Gregu, a hkrati tudi daleč, kajti šport ni le znanje, sposobnost, pripravljenost, temveč tudi navdih, športna sreča, malenkosti. Za leto starejši in izkušenejši pa tokrat v Madonni di Campiglio ni izpustil priložnosti iz rok. V vijuganju med koli, snežinkami in meglo je bil najhitrejši med vsemi veleslalomisti sveta. Prvi mu je čestital Delov novinar Peter Lovšin, nato še vsi drugi, prijatelji iz reprezentance, smučarski delavci... Čestitke so prihajale od vsehovod, v jugoslovanskem taboru je bilo nepopisno veselje, toda na pravo slavo je bilo treba še počakati. Naslednji dan je bila še ena tekma, boj za svetovnega prva-

PETKOV PORTRAIT

ka v slalomu, v disciplini, ki je Gregu že od vsega začetka ljubša kot veleslalom, in v kateri je tudi pričakoval boljši rezultat. Sreča mu je tokrat, žal, obrnila hrbet. Merilne naprave so sicer izpisale na semafor daleč najboljši čas prve vožnje (prednost osmih desetink), toda Grega je dobro vedel, da je naredil napako. Ni bil posebno razočaran, tudi z eno kolajno zatega sijaja se je nadev zadovoljen vračal domov. Med potjo je v Kranjski gori stisnil roko junakinji 25. Zlate lisice, nepremagljivi Mateji Svet, doma v Senčurju pa ga je čakalo še eno presenečenje. Več kot tisoč ljudi se je

zbralo v nedeljo popoldne pred domom Kokrške čete in vsi so hoteli stisniti roko kranjskemu znancu, smučarskemu asu s Sveteljeve 4, dijaku 4. letnika škofojeleške strojne tehnične šole. Grega je tudi v slavlju ostal skromen in predvsem trezen: »To je vrh enega dela športne poti, zdaj se začnejo drugi, še napornejši. Mislim, da ne bi smeli takoj pričakovati preveč, prehod med člane je težak. Uspeh mi je v spodbudo, sprejem me je še posebej presenetil, vendar pa upam, da vse skupaj ne bo vplivalo na moje življenje, in da bom ostal tak kot doslej.

Grega zdaj še ureja spomine s svetovnega prvenstva in čaka na usodo državnega prvenstva, z mislimi pa je že uprt v prihodnost: »V Madonni nisem niti za malenkost izboljšal FIS točk, zato je moj glavni cilj, da si z dobrimi vožnjami med člani popravim štartni položaj. Trdo bom treniral, tako kot doslej, potem pa bomo videli...»

Kaj se »skriva« za temi besedami? Želje za uvrstitev v prvo jugoslovansko moštvo, za nastope na tekmah svetovnega pokala... Če o tem razmišlja svetovni mladinski prvak, potem so želje realne in cilji dosegljivi.

Grega – čestitamo in držimo pesti za nove uspehe, v športu, v šoli, drugod!

C. Zaplotnik

z vsega sveta na Jesenicah

Kranjskogorska je najlepša

je bila kriva žena, ki mu je za petdeseti rojstni dan kupila punčko, oblečeno v gorenjsko narodno. Potem ji je sam dodal fanta, le da je vsega sam obul in oblekel. Da bi bila gorenjska idila popolna, nikanila le še zibko...

tera je prava slovenska je se poglabljal vanje Stawitz in ugotavljal vse mo. Med drugim tudi to, da škogorsko zibko propagi kot slovensko, vendar slot je toliko različnih. Druje grajena prekmurska kot jska, primorska drugače ana kot ona na Ptuj. Kroo je poganjala voda, kočeva ob končnicah robnike iz eva, Stane jim pravi kar arke», svojo posebnost ima ke iz Trente in prav tako e Metlike. Vsaka je zase le aka posebej zanimiva. e je spoznaval to neverjetno nost pri zibkah, so ga privle še bolj. Niso mu dale miru zibke drugod po Jugoslaviji. ni je na muzeje posameznih in kustosi so mu ponekod

ljubeznivo odgovarjali, pošiljali skice. Stane pa se je loteval vsake posebej z vso natančnostjo, z vedno večjo vnemo. Iz Vranja je dobil Vranski zbornik, v katerem je posebna študija zibelk iz tega konca Jugoslavije. Lepo izrezljane so, podobno tudi na Kosovem. Zanimivo je, da imajo skoraj vse zibke, pa naj bodo slovenske ali one s Kosova ali iz Romunije, na končnici zvezdo. Petero ali šesterokrako. Proti urokom, pravijo. Spodaj v dnu, pa pet ali sedem lukenj.

Menda pa je najbolj komplicirano narejena gorenjska zibka, kajti sestavljena je iz petih vrst lesa: dno je iz smreke, okrogla noga za zibanje je iz češnje, končnice so iz jablane, robovi iz javorja, »knofi« pa iz hruske. Bohinjske so iz samega macesna,

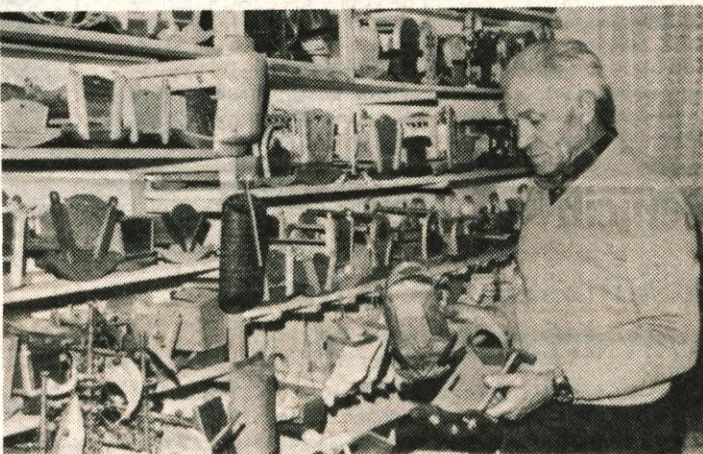
poključke pa iz macesna in bukke.

Stane ni ostal samo pri jugoslovanskih zibkah, tudi prek meje je segel. Tako je našel pri Bolgarih edino zibko iz železa, ugotovil, da imajo Romuni, Madžari in Bolgari, pa tudi Indijanci, zelo radi viseče zibke, potem pa ali jih obesijo v hiši na tram, ali pa zunaj na drevo. Pogosto so pri teh narodih tudi zibke, prirejene za nošnjo na hrbtu. Albanci imajo visoke zibke z enim locnom in drobnimi rezbarijami. Posebno zanimive so kosovske; vse od kraja se razstavijo. Ko jo pri enem otroku obrabijo, jo razstavijo in spravijo.

Stopetdeset zibk ima zdaj Stane v svoji zbirki. Miniature so, seveda, največ 25 cm dolge in temu primerno visoke. Vso steno

mu že zasedajo, da jih skorajda nima več kam spravljati. Toda, ne odneha. Vse mu pride prav. Ko je na televiziji gledal švedsko nadaljevanje in v njej opazil zibko, jo je takoj naredil. Tako z baldahinom. Kako je pri iskanju motivov iznajdljiv, priča tudi zibka Rojstva matere božje iz 16. stoletja – posnel jo je kar s freske samostana Studenice.

Marsikatero zanimivo šego je Stane spoznal ob teh svojih zibkah. Na primer tudi to, da so na našem jugo zibko, v kateri je otrok umrl, postavili na pokopališče, na voljo revnim ljudem. Če pa je bilo pri kakšni hiši rojenih veliko deklic, so si šli pred rojstvom naslednjega otroka sposoditi zibko k sosedu, kjer so se rojevali fantje. Tudi zibke v obliki nečeh so obstajale. Te so bile vedno okrašene z ornamentmi, pri robu pa so imele gumbe za otroka povezat. V takih zibkah so navadno nosili h krstu. Ponekod so imeli tudi po več zibk, okrašen

Stopetdeset zibk ima v svoji zbirki Stane Zugwitz, upokojeni železničar z Jesenic, toda od nobene se ne bi ločil, od kranjskogorske pa sploh ne.

Foto: D. Dolenc

pa je bila le tista, ki je bila za nošnjo h krstu.

Koliko zanimivih spoznanj ob preprosti zibki. Na Jesenicah se dogovarjajo, da bi konec avgusta Stanetovo zbirko zibk razstavili kot etnološko zanimivost v Kosovi graščini. Medtem ko pa se bo na polici verjetno zna-

šla še kakšna nova. Stane bi silno rad spoznal tudi zibke naših sosedov Italijanov, Avstrijcev, posebno naših manjšin, Furlanov, Režijanov, Korošcev, Lužičkih Srbov in drugih. Deset let jim je že posvetil, pa jim jih bo še naslednjih deset, če bo le do bil predloge.

D. Dolenc

onovno splošna srednja šola?

3. februarja – Republiški strokovni svet za vzgojo in izobraževanje premišlja o zlitju petih gimnazijskih programov: naravoslovno-matematičnega, družboslovno-jezikovnega, pedagoškega, splošnokulturnega in računalniškega, ki naj bi oblikovali novo splošno srednjo šolo kot kvalitativno pripravljalnico mladih za študij za razvoju.

pred sedmimi leti smo podobni splošni srednji šoli rekli lepo na kratko gimnazija. Nič narobe bilo, če bi zbledele napise na pročeljih osvebeveda pa stara gimnazija po svoji vsebini ni nogoča. V Sloveniji so se že pred četrto stoletja emali za delitev splošne gimnazije na družbo- no in naravoslovno, pojavili so se tudi že prvi tiki z intenzivnim tujim jezikom in intenzivno matematiko. Tudi v kranjski gimnaziji so se 1974. pripravljali za nekaj oddelkov splošne gimnazije z intenzivno matematiko, a je naslednje leto velj vmes program pedagoške gimnazije, ki je precej učencev, tako da je zamisel zamrla. Če želimo vstrec s svetovnim razvojem, moramo vedeti, da bodo lahko držali korak le visoko razvijeni ljudje. Danes je čas hitrega prevrednotenja vrednot. Preveč ozka specializirana znanja, ki dajemo učencem v šoli, na primer v računalstvu, elektroniki, so čez pet let, že zastarela. potrebujemo kvalitetno splošno srednjo šolo, ki mladim vcepila stalne, temeljne vsebine, program vsaj dve, če ne tri leta, v četrtem, pa tudi v tretjem letniku pa nekatere izbirne vsebine. Temeljne so po mogo samo slovenski jezik ter matematika. Na takih trdnih osnovah lahko potem na višji stopnji lahko gradili spretnosti. Spremembe, ki jih prinaša hiter razvoj, so tudi po najnem stalnem samozloboževanju dopolnilnem izobraževanju, podiplomskem študiju in podobnih oblikah, ki prav tako zahteva temeljno znanje, (gimnazije) srednje šole pedagoško, naravoslovno – matematično in računalniško usmeritev Valentin Pivk.

Naravoslovno – matematični in jezikovni program sta po prenovi letoma že precej bližje drug drugemu. Zakaj naj bi posebej izobraževali kulturne in pedagoški program pa trdim, da

Družboslovno-jezikovnemu programu se menda že jeseni obeta klasično-humanistična smer, ki v srednje šolstvo spet vrača pouk latinščine in grščine. V Sloveniji naj bi bilo za začetek le pet takih (najbrž kombiniranih) oddelkov, od teh eden v Škofji Loki. Latinščina naj bi bila vsa štiri leta po tri ure na teden, grščina pa le fakultativno v tretjem in četrtem letniku. Predlog sicer še ni dozorel, očitno pa se klasična gimnazija, s katero smo »počedili« prav pred tremi desetletji, po drobcih vrača v življenje. Vprašanje je, kako bo ljudem mogoče dopovedati, da je pouk latinščine in grščine naenkrat spet pomemben in potreben, velika vrzel pa je zazidala tudi v učiteljskih vrstah; nekaj učiteljev latinščine je v Ljubljani, medtem ko jih za grščino sploh ni.

sploh ni bil zamišljen kot samostojen, ampak v okviru naravoslovja, potem pa so nekatere predmete preprosto premaknili s fakultete za štiri leta nazaj. Vrh tega je računalništvo eno tistih področij, kjer se potrebna znanja najhitreje menjajo.

Razen vsebinskih povezav, ki govorijo v prid splošni srednji šoli, ni zanemarljiv tudi vidik večje racionalnosti in ekonomičnosti. S splošno srednjo šolo bi rešili problem tako imenovanih majhnih oddelkov. Za primer naj navedem tolminski pedagoški program, v katerega ne morejo vpisati toliko mladih, da bi lahko po prvem letu oblikovali tri smeri in oddelke, ki bi bili ekonomsko utemeljeni. V splošni srednji šoli bi se poleg bodočih uč-

teljev izobraževali tudi medicinci, strojniki, ekonomisti in drugi. Dobili bi vsebinsko boljše in cenejšo šolo.

Podobnih lokalnih šol na Gorenjskem ni, vendar se kljub temu poraja vprašanje, kako se bodo zili in organizirali »gimnazijski« programi na Jesenicah, v Kranju in Škofji Loki. Valentin Pivk meni, da ne bo posebnih pretekci; nobena od treh šol ne bi bila bistveno na slabšem ali na boljšem s številom učencev, pač pa bi zavezili veliko migracijo učencev, ki se zdaj vozijo iz Trčiča in Kranja v Škofjo Loko, iz Jesenic in iz Škofje Loke v Kranj.

Kdaj bo do zlitja petih programov prišlo, še ni jasno. Ta jesen je gotovo preblizu in tudi škoda bi bilo brez zares temeljitih priprav tako močno po-

strokovno v razbitje stare gimnazije, in da gremo zdaj po podobni poti in zlitje programov, čeprav se zanjo ogreva.

V loški gimnaziji so pred uvedbo usmerjenega izobraževanja 1980. leta izdelali analizo, s katere

Valentin Pivk: »V enem programu bi v naši stavbi lahko izobraževali ravno toliko učencev kot zdaj, pa verjetno ne bi bilo potrebnih 34 oddelkov, kot jih imamo zdaj. Val oddelki niso polni, povprečje ni niti 28 učencev. Ob enem programu in povprečju 30 učencev bi lahko imeli dva oddelka manj.«

ro so želeli prikazati prednost gimnazije kot splošne srednje šole pred specializiranimi programi. Analiza je še vedno oziroma spet aktualna, zato iz nje povzemam nekatere zaključke.

V devetnajstih generacijah, kolikor jih je raziskava zajela, je od leta 1954 do 1973 maturiralo 640 učencev. Med njimi jih je 44 odstotkov kasneje doseglo visoko izobrazbo, 31 višjo, 24 odstotkov se jih je zaposlilo kot gimnazijski maturanti, nekateri od njih so študirali ob delu.

Po tedaj javljani razpredelnici 86 poklicev, za katere je potrebna višja in visoka izobrazba, so se loški maturanti usposobili kar za 68 poklicev. Analiza dokazuje, kako pomembna pripravljalnica za študij je bila gimnazija in zavrača očitke, ki je nasploh in poprek nekritično veljal gimnaziji, češ da ne vzgaja ljudi za gospodarstvo. Med 640 maturanti je bilo namreč kar 110 inženirjev raznih strokov, 105 posvetnih delavcev, 74 zdravstvenih delavcev, 78 ekonomistov in 50 pravnih in upravnih delavcev.

H. Jelovčan

Organizirana vadba v senci tekmovanj

Radovljica, 2. februarja — V radovljiški občini so v časih, ko še ni bilo treba gledati na vsak sindikalni in telesnokulturni dinar, prirejali sindikalna prvenstva kar v šestnajstih panogah, med drugim tudi v avtorallyju, orientacijskih pohodih in krosu. Ker je bila v nekaterih panogah udeležba silno skromna in zastopanost delovnih organizacij slaba, je komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu pred šestimi leti sklenila, naj bodo tekmovanja le v tistih devetih panogah, kjer je udeležba množična — v smučarskem teku, veleslalomu, v kegljskih borbenih partijah in v posamičnem tekmovanju, v odbojki, streljanju, malem nogometu, plavanju in namiznem tenisu. Občasno sicer izvedejo sindikalna prvenstva tudi v kolesarjenju, orientacijskem pohodu in hokeju, vendar pa ta niso tako uspešna, da bi jih vključili v redni program tekmovanj.

Radovljiških sindikalnih športnih iger se povprečno udeležuje 2300 delavcev in delavk. Številka je pravo in edino merilo za množičnost, toda — ali tudi za kakovost in obseg rekreativne dejavnosti v delovnih organizacijah? Res je, da se mnogi šele na sindikalnih igrah seznanijo z rekreativskimi tekmovanji, in da so mnogim prav tovrstna prvenstva motiv za redno, vsakodnevno vadbo, pa vendarle: tudi v občinskem sindikalnem svetu ugotavljajo, da se rekreacija v združenem delu še preveč osredotoča na sindikalna prvenstva, premalo pa na organizirano vadbo, na rekreacijo med delom in podobno. Eden od razlogov za takšno stanje je tudi pomanjkanje strokovno usposobljenih ljudi. Zanimanje za šolanje (ljubiteljskih) organizatorjev rekreacije je namreč po začetnem zanosu precej upadlo.

Čeprav si stroške pri organizaciji sindikalnih iger delijo osnovne sindikalne organizacije (štartnina), občinski sindikalni svet priznanja in ZTKO (najemnine, sodniki, organizacija), bo kljub temu treba razmisliti, kako bi tovrstna prvenstva še pocenili (cena žetona za kegljanje se je v enem letu podražila s 150 na 500 dinarjev). Možnosti je še nekaj, ena od njih je tudi ta, da bi nekatera tekmovanja namesto v telovadnici, za katere je treba plačati najemnino, izvedli na prostem, na zunanjih športnih igriščih.

C. Zaplotnik

Hokej na ledu

Jeseničani tudi v Beogradu zmagali

Jesenice, 2. februarja — V predzadnjem kolu končnice letošnjega državnega prvenstva v hokeju na ledu v prvi zvezni ligi so Jeseničani v Beogradu premagali Partizana. S to zmago so se še bolj utrdili na drugem mestu, ki vodi v superfinale. Gortan Medveščak je v Zagrebu gostil Kompas Olimpijo in jo visoko premagal. **Danes, v petek, ob 18. uri** na Jesenicah gostuje Partizan. To je zaostala tekma, ko Beograjčanov zaradi megle ni bilo na Jesenice. **V soboto, ob 18. uri** pa Jeseničani na domačem ledu v Podmežakliji gostijo Vojvodino iz Novega Sada.

Izidi — Partizan : Jesenice 1:4 (0:1, 1:2, 0:1), Gortan Medveščak : Kompas Olimpija 11:3 (3:0, 1:0, 7:3), Vojvodina : Crvena zvezda 11:3 (4:0, 2:2, 5:1).

D. H.

Jeseniškim sankočem pet naslovov državnih prvakov

Jesenice — Člani sankočkega kluba Jesenice so kljub neugodnemu vremenu v Savskih jamah uspešno organizirali peto državno prvenstvo v sankanju in četrti memorial Jožeta Jelovčana. Nastopilo je 71 tekmovalcev in tekmovalk iz petih slovenskih klubov, vabilu pa se niso odzvali sankočci iz Sarajeva. Najuspešnejši so bili gostitelji, ki so osvojili pet naslovov, sankočci iz Železnikov pa štiri. Na memorialu Jožeta Jelovčana so zmagali Tinka Tolar (Iskra Železniki), Mirko Klinar (Jesenice), med dvosedi pa Potočnik-Luznar (Iskra Železniki). Državni prvaki so postali Damjana Mlinarič (Tržič) med pionirkami, Tončka Tolar (Iskra Železniki) med mladinkami, Tinka Tolar (Iskra Železniki) med članicami, Grega Špendov (Jesenice) med mlajšimi pionirji, Damjan Tramte (Jesenice) med starejšimi pionirji, Matej Šebjančič (Jesenice) med mlajšimi mladinci, Boris Nastran (Iskra Železniki) med starejšimi mladinci, Mirko Klinar (Jesenice) med člani, Vinko Lavtizar (Jesenice) med starejšimi člani, Rožič-Rožič (Tržič) med mladinskimi dvosedi in Luznar-Potočnik (Iskra Železniki) med članskimi dvosedi.

J. Rabič

Tekalci ob slovenskem kulturnem prazniku

Od Kranja do Vrbe

Kranj, 2. februarja — Turistični društvi Kranj in Žirovnica prirejata s pomočjo pokrovitelja Mladinskega servisa Kranj v soboto peti tek od Prešernove hiše v Kranju do pesnikove rojstne hiše v Vrbi. Znani kranjski tekači Janez Umek, Duško Hribernik, Franc Kaučič, Marko Dovjak, Pavel Močnik, Milan Klemenčič, Dušan Mravljine in Goran Križnar bodo krenili iz Kranja, izpred Prešernove hiše, ob desetih dopoldne, odtod jih bo pot vodila po stari gorenjski cesti, okrog dvanajstih pa bodo v Vrbi, kjer bodo k pesnikovi rojstni hiši položili spominski venec.

C. Z.

Življenje in smrt Tuga Vidmarja — Jožeta

V Begunjah je v I. knjigi v seznamu zapornikov zapisano: Vidmar Franc, Vidmar Vladovita Eingelifert 31.XII.1941, Entlassen 16.IV.1942; Vidmar Tugomir, Eingelifert 7.I.1942, Hingerichtet 21.I.1942. Vladovita pripoveduje: "V Begunjah sem bila zaprta z dekleti z Jesenic in Javornika. Nekega večera, ko smo sedele za mizo, nas je stražar nagnal v bunker. Precej hrupno smo se preselile v enega od bunkerjev. V tem zasilnišnem glasu iz sosednjega bunkerja: Od kod ste dekleta? Odgovorile smo, da iz Javornika, Jesenic in Kranja. 'Vse vas poznam, prav vse.' Potem pa smo zaslišale slaboten tenor in tiho pesem: 'Da nije ljubavi, ne bi tebe, mene, draga bilo...' Po nežnem glasu in melodiji sem spoznala, da je to vendar Tugomir. Ko sem ga poklicala, ni bilo odgovora."

Dne 21. januarja 1942 so na Gorenjskem rdeči plakati naznanili smrt 15 talcev med njimi je bilo ušteljenih 10 jeseniških in javorniških skojcev. Pod zaporedno številko 14 je zapisan Vidmar Tugomir "brez stalnega bivališča". Torej, Tugomir ni izdal nobene družine, kjer se je zadrževal in prenočeval. Ponosno, z dvignjeno glavo je šel v smrt, telesno uničen in pretepen tako, da so ga morali nositi na morišče.

Gestapovski strelji so prekinili življenje razgledanemu, zagnanemu in priljubljenemu aktivistu OF, mladeniču, polnemu nad in idealov, ki jih žal zaradi krute usode ni mogel uresničiti.

ureja JOŽE KOŠNJEK

Miloš Rutar

Le še osem dni do petnajstih zimskih olimpijskih iger

V Calgaryju bodo prvi nastopili skakalci

Kranj, 3. februarja — Le še nekaj dni nas loči do svečane otvoritve petnajstih zimskih olimpijskih iger v Calgaryju, v Kanadi. Od naših prvih, v nedeljo, odpotovali na prizorišče smučarski skakalci. Miran Tepeš, Rajko Lotrič, Matjaž Zupan in Matjaž Debeljak, z njimi pa sta tudi trener Bogdan Norčič in fizioterapevtka Sonja Albreht. Alpinci in skakalec Primož Ulaga ter oba tekača pa bodo odpotovali to nedeljo.

Vse je nared za slovesni začetek petnajstih zimskih olimpijskih iger v Calgaryju v Kanadi. Na prizorišče prihajajo prvi športniki. Vsi že nestrno pričakujejo boje za najboljša mesta, za olimpijske medalje. Prvi bodo na malo skakalno stopili smučarski skakalci. Med temi bodo tudi štirje Jugoslovani. V Calgaryju so od torka že skakalci Miran Tepeš, Rajko Lotrič, Matjaž Zupan in Matjaž Debeljak, ki že preizkušajo skakalnice. Ni odveč zapisati, da je to njihova prednost, saj se bo šele tik pred zdejci odločilo, katera dva bosta še zastopala naše barve. Določena sta že Miran Tepeš in Primož Ulaga, od ostalih treh pa eden odpade. Na pot so odšli iz Zagreba že v nedeljo. Odšli so skupaj s trenerji Danilom Pudgarjem, Lukom Koprivškom, Bogdanom Norčičem in fizioterapevtko Sonjo Albreht iz Kranjske gore. Ostali naši odpotujejo iz Zagreba to nedeljo, med njimi tudi vsi tisti, od katerih naša športna javnost pričakuje visoka mesta in olimpijske medalje.

Naši smučarski skakalci in alpski smučarji in smučarke so prav v zadnjih tekmah za svetovni pokal dosegali odlične rezultate. Še naj-

boj odmevna je bila dvojna zmaga Mateje Svet na Zlati lisici na Podkorenju. Dosti za njo niso zaostali fantje in seveda tudi smučarski skakalci na švicarski turneji. Prav zato od njih pričakujemo zavidljive uspehe. V nedeljo gredo na pot, smučarska tekača Grajf in Klemenčič, skakalec Primož Ulaga ter alpinke Mateja Svet, Katra Zajc, Veronika Šarec in Kranjčanka Mojca Dežman. Od fantov bodo naše barve zastopali Gorenjci: Bojan Križaj, Grega Benedik, Robert Žan ter Ljubljani Rok Petrovič, Tomaž Čizman in Klemen Bergant. Od Gorenjcev bodo na olimpijskih igrah še trener moških alpincev Jože Šparovec, generalni direktor nordijcev Lojze Gorjanc, Bogdan Norčič in Sonja Albreht. Na poti v Calgary sta že generalni direktor Elana Uroš Aljančič in serviser Bošjan Gaser, v nedeljo pa gresta na pot še serviserja Gašperšič in Vogelink. Našo olimpijsko odpravo bo vodil predsednik republiškega sindikata Miha Ravnik, na FIS kongresu bo predsednik SZ Jugoslavije Janez Kocijančič, s tekači pa bo tudi Kranjčan Janez Bukovnik. Vsem našim tekmovalcem želimo le lepih uspehov. Tudi kolajne so dosegljive!

Bogdan Norčič, trener skakalcev: »Imamo dva skakalca, ki sta v vrhu smučarskega skakalnega športa. To sta Primož Ulaga in Miran Tepeš. Ostala trojica: Matjaž Debeljak, Matjaž Zupan in Rajko Lotrič so izenačeni in lahko presenetijo. So v dobri formi in upam, da bodo to formo obdržali. Kaj naj še rečem? Le to, da je olimpiada loterija in nikoli ne veš, kdo se bo prebil v sam vrh.«

Matjaž Zupan: »Upam, da sem samega sebe že ujel in na olimpiadi bom dal vse od sebe. Sam sicer poznam obe skakalnici in želim si, da bi bil med tistimi štirimi našimi, ki se bodo na obeh borili za medalje.«

Jože Šparovec, trener moških v slalomu: »Zadnji uspehi žensk in moških nas ne smejo uspavati. Imamo res močno moško slalomsko ekipo. Naša želja je, da bi uspeli. Le športni sreča naj nam bo naklonjena in ne bo bojazen za dobre uvrstitve, tako pri fantih kot pri dekletih. Vemo pa, da na olimpiadah zmagujejo tudi tisti, od katerih tega ne pričakujemo.«

Vsem iz srca — srečno!

D. Humer

Foto: F. Perdan

Tone Vogrinec

Bojan Križaj

Grega Benedik

Robert Žan

Rajko Lotrič

Matjaž Zupan

Mojca Dežman

Sonja Albreht

Lojze Gorjanc

Jože Šparovec

Miran Gašperšič

Bogdan Norčič

Republiško prvenstvo v malem nogometu

V nedeljo finale

Škofja Loka, 3. februarja — V nedeljo bodo v športni dvorani Pod finalne borbe za republiškega prvaka v malem nogometu. V skupini A bodo igrali: Talci Branik Surovina, Triglav, Partizan (Zalec) in Hlapi bar 14 (Nova Gorica), v skupini B pa Tutti frutti Sonček (Koper), Bakovci, Strelček Lira (Ljubljana) in Ptuj.

Turnir se bo začel v nedeljo ob 9. uri, finalna tekma pa bo ob 17. uri. Ob 16. uri bo še ekshibicijsko srečanje. Pomerili se bosta ekipi Strel in selekcija turnirja.

D. H.

Košarka

Sava Commerce gosti jesenskega prvaka

Kranj, 3. februarja — S prvim kolom so v soboto začele košarkarice v drugi zvezni ligi. Kranjska Sava Commerce je v tem kolu gostovala v Zagrebu in tekmo s Peščenico izgubila. Izidi srečanja — 54 : 50 (31 : 21).

V soboto ob 18. uri pa Sava Commerce v dvorani na Planini gosti jesenskega prvaka Monting. Vsaka podpora gledalcev bo dobrodošla.

D. H.

Alpski smučar ASK Alpetour Andrej Miklave

Imeniten nastop na mladinskem svetovnem prvenstvu

Škofja Loka, 3. februarja — Znano smučarsko središče Madonna di Campiglio v Italiji je bilo prizorišče letošnjega svetovnega prvenstva v alpskem smučanju. Svetovni prvak v veleslalomu je postal član Triglava Gregor Grlic. Imeniten uspeh je z devetimi mestom v slalomu dosegel tudi član ASK Alpetoura iz Škofje Loke Andrej Miklave, sedemnajstletni dijak tretjega letnika srednje družboslovne šole Boris Zihlerl.

»Svojo smučarsko pot sem začel na "dilec", ki sem jih dobil za svoj tretji rojstni dan. S šestimi leti sem se vključil v tekmovalne vrste alpskega smučarskega kluba Alpetour, moj prvi trener pa je bil oče Ivan. Nato me je treniral Jernej Plajbes, sedaj pa je moj trener Jaroslav Kalan. Kot mlajši pionir sem trikrat zmagal v slalomu na mednarodnem pokalu Loka, kot starejši pionir pa sem bil na tem pokalu v slalomu štirikrat prvak. V tej kategoriji sem zmagal v veleslalomu v Val d'Isèru. Vmes so bile še dobre uvrstitve v pokalu Topolino in na mednarodnih tekmah v Italiji. V lanske sezoni sem bil v kategoriji mlajših mladincev trikrat državni prvak. Prvak sem bil v slalomu, superveleslalomu in kombinaciji in deveti na članskem državnem prvenstvu v slalomu.

Ze peto sezono sem reprezentant. Začel sem kot pionir, v letošnji sezoni pa sem v mladi moški reprezentanci. Lani sem bil udeleženec svetovnega mladinskega prvenstva na Švedskem. V slalomu sem bil šestnajsti, v veleslalomu pa šestindevetdeseti. Uspeh je bil tudi deveto mesto na mednarodnem tekmovanju FIS na Arehu. Na letošnjem svetovnem prvenstvu v Madonni di Campiglio sem nastopil v vseh disciplinah. V smuku sem bil osemindesetdeseti, v superveleslalomu deveti, v veleslalomu sem odstopil, v slalomu pa sem bil deveti. Moj cilj je bil prav mladinsko svetovno prvenstvo. Upam, da sem s temi mesti dosegel tisto, kar smo pričakovali. Seveda sta tudi še dve državni prvensti, v članski in mladinski konkurenci. Na mladinskem državnem prvenstvu naj bi se uvrščal med prve tri, pri članih pa med prvih deset. Tekmoval bom še na mednarodnih FIS tekmah in za točke evropskega pokala.

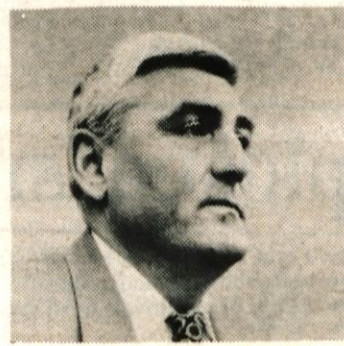
D. Humer

Foto: F. Perdan

Predsednik smučarskega tekaškega kluba Triglav Miloš Martinovič

Tretje državno prvenstvo na Jezerskem

Kranj, 3. februarja — Letošnje že tretje državno prvenstvo v smučarskih tekih za pionirje in pionirke v štirih kategorijah bo to soboto in nedeljo na Jezerskem. Organizator prvenstva je STK Triglav iz Kranja. Predsednik organizacijskega odbora Dušan Brekič vodi tekmovanja pa predsednik smučarskega tekaškega kluba Triglav iz Kranja Miloš Martinovič.

Lani je bilo prvenstvo v smučarskih tekih za mlajše in starejše pionirje in pionirke na Kokrici, letošnje pa bo to soboto in nedeljo na Jezerskem. Organizator je smučarski tekaški klub Triglav iz Kranja (pokrovitelj tega kluba je DO Tekstilindus), njegov predsednik pa je že četrto leto Miloš Martinovič, sicer direktor Gozdnega gospodarstva Kranj.

»Prva predložitnica smučarskega tekaškega športa pri Triglavu v Kranju se je začela v letu 1950 po uspehih tekmovalke Anke Kristanič-Drofenik. V tem letu je osvojila

naslov državne prvakinje. V sezoni 1951-52 je po odsluženju vojaškega roka v Kranju prišel Gašper Kordež, ki je poleg lastnih tekmovalnih uspehov, začel vzgajati mlajši rod tekmovalcev. Uspehi vseh naših bivših tekmovalcev in tekmovalk so znani. Naš klub je bil v preteklem obdobju najboljši v Jugoslaviji, v zadnjem obdobju pa je uvrstitev prednost še povečal. Največ zaslug za to so imeli in imajo tekmovalci. Na mladinskem svetovnem prvenstvu sodelujejo trije naši tekači.

Na teh terenih bo v soboto in nedeljo tretje državno prvenstvo v smučarskih tekih za mlajše in starejše pionirje in pionirke. Zadnje snežne padavine so nam to omogočile. V vseh štirih kategorijah bo državno prvenstvo v klasični tehniki. Mlajši in mlajše pionirke bodo tekle na tri kilometre, starejši pionirji in pionirke pa na pet kilometrov dolgi smučini.

Jutri bo pred hotelom Kazina na Jezerskem svečana otvoritev, ob 10. uri bo start. V nedeljo so na sporedu štafetni teki. Start bo ob 9.30.

D. Humer

Foto: F. Perdan

Plavanje

Radovljčani uspešni na mednarodnem mitingu

Radovljica, 3. februarja — Na mednarodnem plavalnem mitingu v Bad Reichenhallu v ZRN je nastopilo nad 450 mladih plavalcev iz trinštiridesetih klubov iz šestih držav. Na mitingu so nastopili plavalci in plavalke Avstrije, ZR Nemčije, Italije, Turčije, Izraela in Jugoslavije, med njimi tudi tekmovalci in tekmovalke PK Radovljica, ki so s svojimi nastopi in dobriimi uvrstitvami dali vedeti, da se za zimsko plavalno sezono dobro pripravljajo. Najboljša je bila Polona Rob, ki je na 200 m mešano zmagala v absolutni konkurenci in bila tako najboljša plavalka mitinga.

Vrstni red plavalcev Radovljice — st. pionirji — Sašo Robič — 1. na 100 m delfin 1:14,3, 1. na 200 m mešano 2:42,8, 2. na 100 m kravl 1:05,4, 2. na 200 m hrbtno 1:14,8, Miha Potočnik — 1. na 100 m hrbtno 1:11,7, 3. na 400 m kravl 4:45,5, 3. na 100 m prsno 1:20,1, mladinci — Staša Melink — 1. 100 m prsno 1:20,3, 3. na 100 m kravl 1:06,6, Monika Kavčič — 2. na 100 m delfin 1:13,4, 6. na 100 m kravl 1:08,4, Janez Jazbec — 4. mesto na 400 m kravl 4:35,3, 5. mesto na 100 m kravl 1:00,0, Primož Zadavec — 2. na 100 m prsno 1:4,5, 4. na 100 m hrbtno 1:10,7, Polona Rob — 1. na 200 m mešano s 2:30,3, 1. na 100 m hrbtno 1:10,7, 1. na 100 m delfin 1:11,0, 2. na 100 m kravl 1:06,3.

D. H.

● Tržičani so za kulturo

Pri občinski konferenci SZDL v Tržiču so ob začetku leta pripravili programska izhodišča za leto. Med drugimi nalogami je tudi posebna pozornost namenjena delu društev in zvez, še posebej stanju v kulturi.

Edina pripomba k predlogu je bila, da na kulturo NIKAKOR ne smejo pozabiti, kljub gospodarskim težavam. Bravo, mi smo za kulturo!

● Komunala protestira (3. nadaljevanje)

Prodajalec časopisov je moral kranski komunali plačati več kot dva stara milijona dinarjev za soglasje, da po Kranju lahko prodaja »caj-tenge«. **Pritočil se je, češ za en sam listek 2 milijona!**

Kranska komunala je protestirala in povedala, kaj je v teh dveh milijonih: **ogled terena, vožnja z osebnim vozilom, kilometrina, izdelava koncepta soglasja, tipkanje ter ostalo administrativno delo, materialni stroški...**

Kljub natančnemu pojasnilu še naprej topoumno ne moremo razumeti in ne verjeti, da si je s tem soglasjem komunala res dala toliko opraviti. Da so **dirkali** po Kranju, si **ogledovali** prodajne »pункte«, **staknili** glave in **risali** KONCEPTE soglasja, jih na mile viže **pretipkavali** in administrativno **prekladali** zdaj sem zdaj tja — in končno naračunali 2 milijona stroškov?

Vsaka čast, če so pri čisto navadnih soglasjih tako temeljiti. Zdaj vsaj vemo, KAJ dela naša komunala, kadar se dušimo v odpadkih in si lomimo noge po ledenih pločnikih. ONI tedaj izdelujejo KONCEPTE soglasij, tipkajo in si ogledujejo njim neznane kranjske »pункte« in tuhtajo, kje sploh lahko stoji en čisto navaden prodajalec časopisov...

KJE SO, KAJ DELAJO NAŠI ZNANI NEKDANJI SPORTNIKI

MAJDA ANKELE — SAMALUK

Majda Ankele, naša znana smučarka, je leta 1964 na olimpiadi v Innsbrucku zasedla 15., 1968, v Grenoblu pa 12. mesto. Takoj po olimpiadi 1968 je zmagala v slalomu v Alp d'Hoese v Franciji. Bila je v formi, kot še nikoli. Večino deklet, ki so bila na olimpiadi pred njo, je pustila za seboj. Dvanajsto mesto, najboljši dosežek naših smučark na olimpiadi drži še danes, že dvajset let. Upala je, da jo bo Mateja Svet v Sarajevu pred štirimi leti presegla, a je imela smolo. No, zdaj, v Calgaryju, se bo zagotovo prebila med prvih pet. Če se bo pa držala tako, kot tokrat v Kranjski gori, če bo imela ravno pravi bioritem, ima pa vse možnosti za zmagovalne stopničke, pravi Majda. Kako iz srca bi ji privoščila!

»Vesela je, da se je v naši smučarski tako spremenilo. Dekleta so bila vsa leta hudo zapostavljena. Šele po letu 1970, ko so prišli Krizaj, Strel in drugi, ko se je začela zlata doba slovenske smučarije, se je tudi za dekleta obrnilo. Zdaj imajo enake pogoje kot fantje, take, kot jih moras imeti, če se hočeš meriti s svetovno elito. Takrat pa je bilo veliko drugače. Nismo imeli smučarskega serviserja, same smo pred tekmami pilile smuči. Vedno nas je skrbelo ali sploh bo denar, da bomo šli na tekmo. Nobe-nih snežnih topov ni bilo. Za zadnje treninge pred olimpiado 1968. leta v Kranjski gori ni bilo snega. Vsako dopoldne ga je zmanjkalo, popoldne smo ga z robov nametali na progo. Zvečer pa smo s sanmi vozili vodo v vedrih do Bedanca in jo tam polivali po »esu«, da je čez

noč zamrznilo in smo naslednji dan spet lahko trenirali. Vendar so bila to moja najlepša leta, nikoli jih ne bom pozabila.«

Majda Anekele-Samalak je diplomirala na VŠTK in je bila deset let profesorica za telesno vzgojo na Gradbeni tehniški šoli v Ljubljani, zadnjih petnajst let pa uči na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo. Sama se bolj vnema za smučarske teke, vsakomur jih priporoča. V svoji stroki se tudi postdiplomsko izobražuje, zelo pa jo zanimajo tudi znanosti in vede o človeku, ki prihajajo z vzhoda. Tako je obiskovala tečaj radiesteziije, zanima se za šiatso akupresuro, akupunkturo, te dni pa je bila na tečaju joge v Kranju.

Majda, doma iz Stražišča pri Kranju, danes živi v Mednem, poročena je z znanim košarkarjem Samalukom, ima 18-letnega sina in 11-letno hčer; tudi ona spoznava, da se najstniške probleme najboljše kroti s športom.

D. Dolenc

VELJAVNE OBRESTNE MERE OD 1. 2. 1988 DALJE

DINARSKA SREDSTVA OBČANOV		letna obrestna mera	konformna obrestna mera
- vloge na vpogled		7,5 %	
- vloge, vezane nad 1 mesec		46 %	38,45 %
- vloge, vezane nad 3 mesece		48 %	41,68 %
- vloge, vezane nad 6 mesecev		49 %	44,64 %
- vloge, vezane nad 12 mesecev		51 %	
- vloge, vezane nad 24 mesecev		53 %	
- vloge, vezane nad 36 mesecev		55 %	

DEVIZNA SREDSTVA OBČANOV

Obrestne mere so določene za 10 domicilnih valut. Višina letne obrestne mere je pri poslovnih bankah v Jugoslaviji izračunana na osnovi povprečnih obrestnih mer pri tujih bankah v deželah domicilne valute, povečane za dve obrestni točki za vloge na vpogled in za štiri obrestne točke za vezane devizne vloge.

za namensko vezane vloge					
	vpogledna sredstva	nad 12 mesecev	nad 24 mesecev	nad 36 mesecev	nad 60 mesecev
1. Avstrijski šiling ATS	4,65 %	6,85 %	7,00 %	7,50 %	8,00 %
2. Francoski frank FRF	9,50 %	13,50 %	14,00 %	14,50 %	15,00 %
3. Italijanska lira ITL	5,50 %	12,00 %	12,50 %	13,00 %	13,50 %
4. Nemška marka DEM	4,00 %	6,75 %	7,00 %	7,50 %	8,00 %
5. Švicarski frank CHF	5,25 %	7,00 %	7,50 %	8,00 %	9,00 %
6. Švedska krona SEK	6,50 %	10,90 %	13,25 %	15,65 %	18,05 %
7. Angleški funt GBP	5,65 %	8,15 %	8,65 %	9,15 %	9,65 %
8. Kanadski dolar CAD	7,25 %	12,65 %	13,25 %	13,75 %	14,50 %
9. Ameriški dolar USD	7,40 %	11,40 %	11,60 %	11,80 %	12,25 %
10. Avstralski dolar AUD	11,00 %	15,25 %	15,75 %	15,75 %	15,75 %
11. Ostale valute	4,00 %	6,75 %	7,00 %	7,50 %	8,00 %

x - Danska krona DKK - uporabljajo se obrestne mere veljavne za švedsko krono

ljubljska banka
Temeljna banka Gorenjske

GLASBENA LESTVICA RADIA ŽIRI

Lestvico lahko poslušate v sredo, 10. februarja ob 17. uri. Od 16. ure dalje pa lahko sodelujete pri nagradnih vprašanjih.

- ### ● Domača lestvica:
1. Agropop — Samo milijon nas je
 2. Andreja Makoter (Don Juan) — Govorijo, da bo drugi prstan dal
 3. Marjan Smode — Predraga Ančka
 4. Nace Junkar — Daleč od doma
 5. Pop design — Lena
 6. Big ben — Adijo Špela
 7. Novi fosili — Okreni se, idi
 8. Doris Dragović — Oprosti
 9. Magazin — Tri sam ti zime šaptala ime
 10. Bazar — Na glavo si klobuk bom dal

Novi predlog: Don Juan — O vem, da njena mati joče

- ### ● Tuja lestvica:
1. Los Lobos — La Bamba
 2. Judy Baucher — Can't stay with you tonight
 3. The Fans — Ole, ole
 4. Modern Talking — In 100 Years
 5. Madonna — Over and over
 6. Michael Jackson — I can't stop loving you
 7. Sting — We'll be together
 8. Cliff Richard — Some people
 9. Bruce Springsteen — Tunnel of love
 10. Diana Ross — Tell me again

Novi predlog: Francesco Napoli — Bala, bala

KUPON

Domača pesem.....

Tuja pesem.....

Moj naslov.....

Novi predlog.....

Glasovnico izrežite in jo v sedmih dneh pošljite na naslov: Radio Žiri, Trg osvoboditve 1, 64226 Žiri. Srečni izžrebanc bo dobil LP ploščo, izžrebali pa bomo tudi nekoga, ki bo pol leta dobival Gorenjski glas. Tokrat je imel srečo **Marjan Trškan**, Jaka Platiše 3, Kranj, ki bo dobil LP ploščo.

Anekdota ● PISATELJ IN SLABA KOMEDIJA

Na začetku svoje pisateljske poti je Tristan Bernard, francoski pisatelj, v majhnem gledališču v Franciji uprizorjal svojo komedijo, ki pa ni in ni imela uspeha.

Pisatelj se je zavedal, da komedija ni kaj prida. Ko ga je prijatelj prosil za dve brezplačni vstopnici, mu jih je Bernard poslal kar petnajst. V spremnem pismu je pisatelj sporočil prijatelju:

»Pametno bi bilo, da vzamete s seboj revolver, kajti kraj je precej zapuščen...«

Nagradna križanka

GLAS	EMIL ZATOPEK	VOJAŠKO POROČILO	ANG. FILM IGRALEC (STEWART)	THOMAS ... EDISON	KRAJŠE IME BRAZ VELEMESTA	GLAS	FR. SKLA-DATELJ (CHARLES, -FAUST-)	SR. MESTO ZNANO PO PREPROGAH	OMEJEVA-NJE DOLO-ČITEV ZGO-RNJE MEJE	SRBSKI REŽISER (JOVANI)
GORAV GRČU, V TESALUJ	NEKO ENO-TA ZA DELO	ONDREJ NEPELA	ARGON	SLAVNOST-NA OBLEKA	GREGOR NOVAK					
JUGOSL. ŠAH VELE-MOJSTER (GLUGA)										
AVTOMO-BILSKO KRMILO	SL. FINSKI TEKAČ	NEM. ILUSTR. REVUJA								
TROPSKO DREVO, ČRNI HRAST	PEVKA GABRŠČEK			ITALIJ. POMOR-ŠČAK VESPUCCI	MESTO V IRANU	IT. PISATELJ (CARLO)				JAHALNA STEZA V CIRKUSU
TISOČ KI-LOGRAMOV	TRŽIŠČE	MESTEČE NA JUŽU SICILIJE		LJUBLJ. VELEBLA-GOVNICA	MESTO V BELGIJI (AALST)					
LOJZE DOLINAR	SRBSKO MOŠ IME	ANGL. ŠAH VELEMOJST.			STRD				IVAN MINATTI	
REKA SKO-ZI INNS-BRUCK	IRIDU	ROMUN. DENARNA. ENOTA	HRV. PEVKA (MARJANA)	OTOČEK PRI LAPADU				NADAV	GOROVJE V SAHARI (ASBENI)	
MORSKI SESALEC FOKA			POLDNEVNIK	SRB. PIŠEC, KI ŽIVI IN DELA V LJUBLJANI				EVROPSKI VELETOK		
PORTUG. DRŽAVNIK (ANTONIO RAMALHO)			DRUŽINA IZDELOV. GOGAL IZ CREMONNE	SLANG				REKA V NORMANDUJ		
YKNJI ŽENJE			PEVOVOD-JA KUNEJ	MESTO V ROMUNUJ				LUKA NA PELJESCU		
	AVTOR KRIZANKE R. NOČ.	ZNAK EPIL-EPI-PTIOGEGA NAPADA	OSVEŽUJ. PIAČKA						JOŽE ŽEMVA	
	HRZREPA DVOŽIVKA				OTOK V ALEUTH	BEOGR. IGRALKA RAS			GL. MESTO SENEGALA	1 ZVER IZ RODU MACK
	LUKA V ALŽIRU (POTRES)					ROČKASTA KOVINA (CUI)				
	IVAN BRATKO					RUEKA				
			VELIKO FINSKO JEZERO						PORTUG. TISKOVNA AGENCIJA	
			HRV. PESNIK IN ESEJIST (MUSA CAZIM)						ETIOPSKI KNEZ	

Video top lestvica — potovanje v Benetke

1. LA BAMBA (hit 88)
2. AJKULA IV.
3. WHO IS JULIJA (hit 87)
4. HAJDE DA SE VOLIMO (lepa Brena)
5. TEEN WOLF II.
6. HOLLYWOOD AIR FORCE (hit 87)
8. SPACE BALLS
9. THE FOURTH PROTOCOL
10. LET'S GET HARRY

V tokratni video lestvici vam Janko Hausman iz Video studia Bled predstavlja deset najbolj gledanih filmov iz video kaset v preteklem mese-cu. V videoteki Video studia Bled vsak dan ponujajo nov film, poleg video in avdio kaset pa lahko kupite tudi blago iz konsignacije, televizorje in vi-deo rekorderje. Tokratno nagradno vprašanje pa je: **od katere tuje tovar-ne so ti aparati?** Dopisnice z odgovorom na kuponu pošljite na naslov Gorenjski glas, Moše Pijadeja 1, 64000 Kranj, do srede, 17. februarja. Iz-žrebance čakajo tri lepe nagrade: **1. Video kaset s filmom iz lestvice, 2. potovanje v Benetke in 3. ribja plošča za dve osebi v Dalmatinski konobi na Bledu.**

KUPON:

Ime in priimek:

Naslov:

Odgovor:

Vreme — megla in sneg

Pratika nam za naslednji teden napoveduje meglo in v petek, 12. fe-bruarja spet obeta SNEŽENJE.

Lunine spremembe: v četrtek, 11. februarja bo ob polnoči ZADNJI KRAJEC.

Sonce vzide ob 7. uri in 12 minut in zaide ob 17. 21 uri. **Dan je že dolg deset ur.**

Nagradna križanka:

Rešitve prejšnje križanke: presta, mesto, raster, Iller, Asmara, tiara, sta-tor, Kosmač, el, ira, Col, ak, ink, ke, ilo, om, inkasant, regleta, zoo, Aten-ci, ilkan, osmina, ail, jar, Blak, lar, anand, ao, Agatha, onan, tvarina, Aleks, vi, aed, nt, erato, ran, Cankar, Jakob, ruda, mao, ron, sejmar.

Naša Klavdija je izžrebala naslednje reševalce:

1. nagrada: **Marija Volc**, Zgornje Jezerstvo 109, Zgornje Jezerstvo; 2. nagrada: **Metka Terzjev**, Mencingerja 3, Kranj; tri tretje nagrade: **Iva Florjančič**, Pot na Jošta 61, Kranj, **Mimi Mi-klavčič**, Kajuhova 19, Kranj in **Marko Pandžič**, Ulica 31, divizije 60, Kranj.

Za današnje križanko razpisujemo naslednje nagrade:

1. nagrada: 8.000 dinarjev

2. nagrada: 6.000 dinarjev

tri tretje nagrade po 3.000 dinarjev

Rešitve pošljite do srede, 10. februarja, na naslov: uredništvo Gorenjske-ga glasa, Moše Pijadeja 1, 64000 Kranj (za nagradno križanko).

Ljubljanska banka

Temeljna banka Gorenjske Kranj

Delovna skupnost Ljubljanske banke, Temeljne banke Gorenjske Kranj, na osnovi sklepa komisije za delovna razmerja z dne 29. 1. 1988, objavlja dela in naloge v okviru delovnega področja

NAČRTOVANJE OSNOVNIH SREDSTEV, ORGANIZIRANJE IN IZVAJANJE INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJA v sektorju splošnih poslov

Pogoji:

- VI. zahtevnostna stopnja gradbene, elektro ali druge ustrezne smeri
- 3 leta delovnih izkušenj
- trimesečno poskusno delo

Delovno razmerje sklenemo za določen čas.

Prijave naj kandidati, skupaj z dokazili o izpolnjevanju pogojev, pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: Ljubljanska banka, Temeljna banka Gorenjske Kranj, Cesta JLA 1.

O izbiri bomo kandidate obvestili pisno v 45 dneh po zaključnem zbiranju prijav.

ALPETOUR

Hotel TRANSTURIST Škofja Loka

**vabi na veselo
PUSTOVANJE
v soboto, 13.2. ob 20. uri
Igra ansambel OBVEZNA SMER**

**in v torek, 16.2. ob 20. uri
Igra ansambel DVANAJSTO
NADSTROPJE.**

Najboljše maske prejmejo nagrado.

Rezervacije in informacije
recepција hotela Transturist
tel.: (064) 61-261.

IZOBRAŽEVALNI CENTER ZSMS BOHINJ
v ustanavljanju
Dalmatinova 4
61000 LJUBLJANA

Svet delovne organizacije Izobraževalnega centra ZSMS Bohinj v ustanavljanju razpisuje prosta dela in naloge

1. ZAČASNI INDIVIDUALNI POSLOVODNI ORGAN S POSEBNIMI POOBLASTILI IN ODGOVORNOSTMI

2. RAČUNOVODJA

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

pod 1. visoka ali višja izobrazba ustrezne smeri, ter 1 ali 2 leti delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah

poznavanje organizacije ZSMS

izkušnje pri vodenju in organizacijske sposobnosti

Poseben pogoj: kandidat mora pripraviti program delovanja IC ZSMS Bohinj v ustanavljanju

pod 2. višja ali srednja izobrazba ekonomske smeri in 3 do 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah.

Kandidati bodo imenovani za dobo 4 let.

Rok prijave je 8 dni po objavi, obvestilo o izbiri kandidatov pa 15 dni po izbiri.

Prijave pošljite na naslov: Izobraževalni center ZSMS Bohinj, v ustanavljanju, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

Hoteli

KOMPAS HOTEL RIBNO

Vabimo vas na

KULINARIČNE PRIREDITVE:

Dnevi banatske kuhinje s kuharji iz Zrenjanina,
ob spremljavi ansambla PRIJO.

Vsak dan od 18. — 24. ure, od 5. — 15. II.

Dnevi bavarške kuhinje v izvedbi kuharjev iz Bad Tölza in ob prijetni
glasbi na citre.

Vsak dan od 18. — 24. ure, od 19. — 29. II.

Ob sobotah in nedeljah vam nudimo izdatno družinsko kosilo za samo
24.000 din.

SOZD ALPETOUR
DO PROMET ŠKOFJA LOKA
TOZD Potniški promet Kranj

objavlja več prostih mest za kandidate, ki bi se želeli šolati za poklic

VOZNIK AVTOBUSA

Prijavijo se lahko vsi tisti kandidati, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- dopolnjena starost 21 let,
- sposobnost pisnega in ustnega komuniciranja v slovenskem jeziku,
- kandidat mora imeti dovoljenje za C kategorijo najmanj dve leti, ali B in C kategorijo skupaj najmanj tri leta.

Poleg naštetega morajo kandidati predložiti pisno dokazilo, da imajo strokovno izobrazbo IV. zahtevnostne stopnje.

Pisne prijave z dokazili sprejema SOZD Alpetour, kadrovskega sektorja, 64000 Kranj, Koroška c. 5, 8 dni po objavi.

TUDI ČASOPISOV VEČKRAT ZMANJKA

toda **NIKDAR**
v kiosku **DELO**

na avtobusni postaji v **KRANJU**

DELO in vse edicije ČGP Delo
boste tu vedno našli!

**NR, JANA, TELEKS, STOP, KIH,
DR. ROMAN, AVTO MAGAZIN,
ZDRAVJE, RADAR, MOJ MIKRO**

IZBRALI SO ZA VAS

kovinotehna

JUGOTERM

Kovinotehna Celje je v blagovnici **FUŽINAR** na **Jesenicah** pripravila enkratno **akcijsko prodajo radiatorjev JUGOTERM**. Plačate jih lahko na 6 mesečnih obrokov in s samo 11,5 % obresti za preostalih 5 obrokov. Radiatorje prevzamete takoj ob nakupu.

Ni kaj, nemogoče, je mogoče!

VGP VODNOGOSPODARSKO PODJETJE KRANJ

Ul. Mirka Vadnova 5

razpisuje na podlagi sklepa delavskega sveta z dne 29.1.1988

JAVNO LICITACIJO

za odprodajo sledečih osnovnih sredstev:

Zap. št.	Osnovno sredstvo	Štev. šasijske	Leto izdel.	Prevož. km	Stanje vozila	Izključna cena (din)
1.	Avtobus TAM 75 A 6	820000426	1982	100.000	nevozen	3.500.000
2.	Tovor. prek. FAP 1314 SK	92076	1983	79.000	nevozen	4.000.000
3.	Tovor. avt. TATRA 148 S 3	7137166	1979	300.000	nevozen	4.500.000
4.	Oseb. avt. Zastava 750 SC	648594	1979	152.000	nevozen	150.000
5.	Oseb. avt. Zastava 750 SC	731492	1980	108.000	nevozen	350.000
6.	Oseb. avt. Zastava 750 SC	735933	1980	100.000	nevozen	300.000
7.	Kompresor FAGRAM 702	—	1972	—	—	2.000.000
8.	Bager Radoje Dakič 600 B	—	1980	—	—	9.000.000

Javna licitacija bo v torek, dne 16.2.1988 ob 10. uri na dvorišču mehanične delavnice VGP Kranj, ul. Mirka Vadnova 5 (na Primskovem).

Ogled osnovnih sredstev je mogoč na dan licitacije od 9. do 10. ure, na kraju licitacije. Na javni licitaciji lahko sodelujejo pravne in fizične osebe.

Interesenti morajo pred pričetkom javne licitacije plačati varščino v višini 10% od izključne cene na blagajni DO in sicer družbeni sektor z bariranim čekom, zasebniki pa z gotovino.

Predstavniki pravnih oseb morajo predložiti pooblastila OZD, ki jo zastopajo.

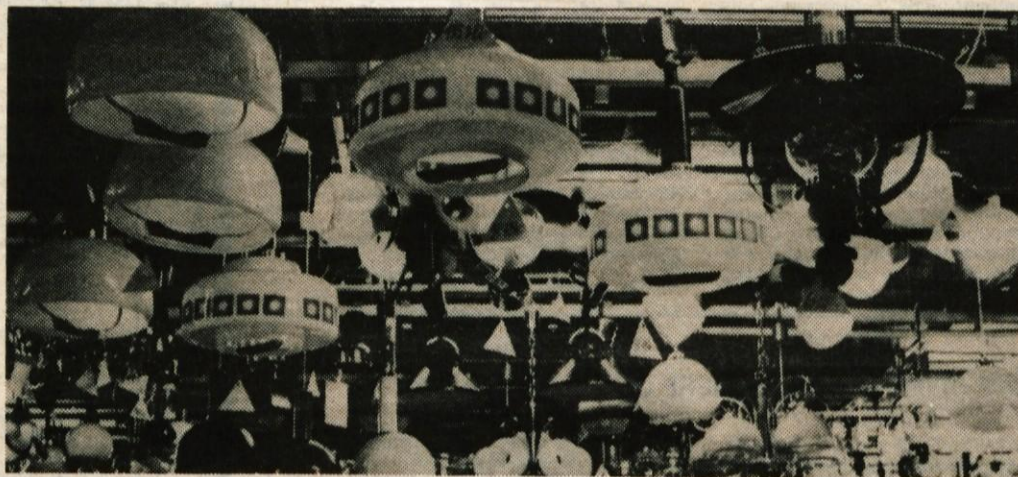
Izlicirano blago je treba plačati in prevzeti takoj, oziroma najkasneje v 5 dneh po licitaciji, sicer varščine zapade.

Prometni davek na izlicirano ceno plača kupec. Kupec plača tudi stroške prepisa vozila.

Nakup osnovnih sredstev na licitaciji bo po načelu "VIDENO — KUPljENO".

Kasnejših reklamacij ne bomo upoštevali.

ZDAJ JE ČAS ZA NAKUP LESTENCEV!

**V SODELOVANJU S PROIZVAJALCEM
»STEKLARNA — SIJAJ« — HRASNİK**

VAM V ČASU OD 1. — 29. FEBRUARJA

V AKCIJSKI PRODAJI LESTENCEV

V VELEBLAGOVNICI

GLOBUS — KRANJ

V PRODAJALNAH

UNION — JESENICE in

OKOVJE — ŠENTVID

**NA NEKATERE IZDELKE NUDIMO
30% POPUSTA**

OGLEJTE SI VELIKO IZBIRO LESTENCEV!

**IZKORISTITE MOŽNOST PLAČILA V 5 OBROKIH
S (SAMO) 13% OBRESTMI!**

MERKUR KRANJ

SEZONSKO ZNIŽANJE ZIMSKO — ŠPORTNIH

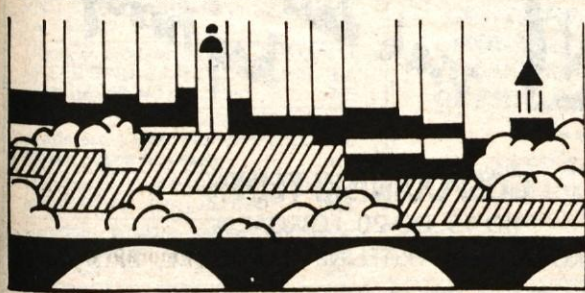
TEKSTILNIH IZDELKOV

OD 8. DO 20. FEBRUARJA

Elita

KRANJ

DO 40%

**KOGP — TOZD OPEKARNE
KRANJ, Stražišče, Pševska 18
GRADITELJI!**

Na začetku gradbene sezone se pravočasno oskrbite z gradbenim materialom.

Po najugodnejših cenah vam nudimo modularne in betonske bloke, ter ostali gradbeni material za gradnjo do III. gradbene faze.

Po vplačilu nudimo skladiščenje do prevzema materiala. Organiziramo prevoze in razkladanje z avtodvigalom. Trgovina posluje tudi vsako soboto od 7 — 12. ure.

Informacije in prodaja v Stražišču, Pševska cesta 18, tel.: 21 — 140, 21 — 180, 21 — 195.

**VČERAJ STE NAM
SPOROČILI...**

3 x 3

STUDIA

ODPRTI KROG:

DINAR — BANKA — DOBRO?
DEVIZA — NOGAVICA — BOLJŠE?!
DENAR — UMETNINA — NAJBOLJŠE!!
PRODAM UNIKATNE TAPISARIJE
INFORMACIJE: 064/26-249

**KOMPAS
JUGOSLAVIJA**

KOMPAS JUGOSLAVIJA vas vabi na naslednje zanimive izlete:

KRIŽARJENJE Z LIBURNIJO Reka — Opatija — Kreta — Izmir — Carigrad — Atene — Delfi — Reka
ODHOD: 22.4.88, 12 dni

LA PALMA — 7 dnevna križarjenja, od maja do oktobra, Benetke — Atene — Rodos — Kreta — Krk — Dubrovnik — Benetke

SVETA DEŽELA — JERUZALEM, 12.2., 19.2. zvečer, 8 dni
LONDON, vsako sredo, 4 dni

LONDON, 13.2., 5 dni

MUNCHEN, v februarju, 3 ali 4 dni, ODHODI: 16., 18. in 23. februarja

PRIJAVE IN INFORMACIJE v vseh poslovalnicah KOMPA-SA in pooblaščenih agencijah.

PRODAJA DOMAČIH IN MEDNARODNIH ŽELEZNIŠKIH VOZOVNIC!

OBIŠČITE KOMPASOVE POSLOVALNICE: Letališče BRNIK tel. 22-347, JESENICE, Ulica Maršala Tita 18, tel. 81-768, KRANJ, Koroška cesta 2, tel. 28-473, 28-472, BLEJ, Ljubljanska cesta 7, tel. 77-245

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

Vabimo vas, da zimske počitnice preživite v enem izmed KOMPASOVIH hotelov. Smučarjem priporočamo Slovenj Gradec, Most na Soči, Bovec, Ribno in Bohinj; vsem, ki dajejo prednost toplejši zimi ob morju, pa Dubrovnik.

murka

**AKCIJSKA PRODAJA
BELE TEHNIKE IN DROBNIH
GOSPODINJSKIH
APARATOV**

— PRALNI STROJI
— ŠTEDILNIKI
— HLADILNIKI
— SKRINJE idr...

V POSLOVALNICI ELGO V LESCAH
IN SUPERMARKETU UNION NA
JESENICAH

OD 1. — 20. FEBRUARJA
1988

UGODNI 6. MESEČNI POGOJI BREZ OBRESTI
OGLASITE SE PRI NAS.

**Z I M A
ŠELE PRIHAJA**

IZKORISTITE UGODNOST

ZA SEZONSKO OBUTEV

POPUST

od 1. 2.

do 27. 2. 1988

30%

LIP BLED
lesna industrija, n.s.o.o.
TO, lesna predelava REČICA
64260 BLED, Rečiška c. 61/a

Na podlagi sklepa odbora za delovna razmerja LIP BLED – TO, lesna predelava REČICA objavljamo naslednja prosta dela in naloge:

1. GASILEC – ČUVAJ

Pogoji: II. stopnja zahtevnosti dela, tečaj za varnostnika pri DO Varnost in tečaj za naziv gasilec

2. VEČ MIZARJEV

Pogoji: IV. stopnja zahtevnosti dela lesne smeri in opravljena pripravniška praksa

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjih zaposlitev pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: LIP BLED – TO, lesna predelava REČICA, 64260 BLED, Rečiška c. 61/a.

S kandidati bomo sklenili razmerje za nedoločen čas.

GOSTILNA NA JAMI PAVEL POLAK ŠENČUR

Na novo preurejena gostilna vas vabi, da jo obiščete. Posebnost ponudbe so pizze, krače, itd...

ODPRTO VSAK DAN

od 11. do 23.

Nedelje 14. do 20., ponedeljek zaprto

SE PRIPOROČAMO!

MALI OGLASI

tel.: 27-960
cesta JLA 16

aparati, stroji

Ugodno prodam OJAČEVALEC in ZVOČNIKA PIONEER 2x110 W ter TERMOAKUMULACIJSKO PEČ 2,5 KW. Telefon: 70-441

Prodajam zamrzovalno SKRINJO - Gorenjska c. 31, Naklo, tel.: 47-319, po 18. uri 1397

Prodajam skoraj nov barvni TV sprejemnik iskra. Tel.: 25-687 1399

ŽAGO sekular brez motorja ugodno prodam in stroj za tanjšanje usnja (šif mašina). Kvas, Ljubljanska 14, Kranj 1402

Prodajam nov trosilec za gnoj 2700, za 10 SM ceneje in skoraj novo MLATILNICO natresale. Jernej Razpotnik, Kostanj 3, Laze v Tuhinju, tel.: (061) 847-111 1409

Vrtalni stroj BS 4, dalma stroj MK 4, avtomat za sitotisk in več manjših pnevmatskih stiskalnic, prodam. Ludvik Rekelj, Hraše 14/a, Lesce 1411

Samonakladalno PRIKOLICO senator 22, prenovljeno, prodam. Remic, Rupa 9, Kranj 1436

Prodajam barvni TV sharp z daljinskim vodenjem in RADIO grundig. Tel.: 80-170 1438

Prodajam nov HI FI STOLP, 2 x 100 W in stereo RADIOKASETOFON 30 W (dvojni kasetofon). Tel.: 50-852 1439

Točkovni varilni aparat, vodno hlajen, prodam, primerno za popoldansko obrt. Tel.: 36-373 1460

Prodajam molzni STROJ alfa laval. Tel.: 68-489 1463

Prodajam barvni TV grundig. Tel.: 25-243 1468

Prodajam VITLO italijansko. Jože Rozman, Nemški rovt 3, Boh. Bistrica 1471

Prodajam barvni TV gorenje, star 12 let. Drago Družinec, Sv. Duh 120, Škofja Loka 1477

VIDEOREKORDER stereo toshiba, prodam. Tel.: 50-172 1529

Prodajam nov pralni STROJ gorenje, z garancijo. Tel.: 25-886 1530

Prodajam šivalni STROJ bagat. Tel.: 77-143 1532

Prodajam HI FI TOSCHIBA 2 x 80 W. Tel.: 36-357 1533

Prodajam črno-bel TV ei niš, star dve leti. Zg. Bitnje 170, blizu gasilskega doma 1534

Ugodno prodam nov STOLP tensai, dvojni kasetar, equaliser, daljinski vodenje. Tel.: 33-798 1536

Prodajam malo rabljen PUHALNIK tajfun z motorjem 7,5 KW. Alič, Godešič 35 1543

RAČUNALNIK atari 800 XL, s kasetarjem, voj sticim in igrami, ugodno prodam. Tel.: 83-355 1545

Prodajam KOMPRESOR trubenik 460 litrski. Boris Skrllec, Poljane 66, Poljane nad Škofjo Loko, tel.: 62-681 1557

Prodajam črno-beli TV sprejemnik. Banovšek, Štefanja gora 28, tel.: 27-271, dopoldan 1560

Prodajam barvni TV. Tel.: 37-786 1563

Prodajam barvni TV grundig z daljinskim upravljanjem, star 4 leta, velikost ekrana 43 cm. Tel.: 60-651 1565

Prodajam nov kardanski CEPILNIK fi 250 z dvodelno glavo ter kamniški pesek za fasado 1600 kg. Tel.: 21-161, Vodiče, Vodiška 45 1566

Prodajam barvni TV corting, 56 cm, brezhiben, odlično ohranjen, star 6 let, za 500000 din in termoakumulacijsko PEČ 5 KW za 130.000 din. Tel.: 74-616 1569

Generalno obnovljen TRAKTOR ferguson 35 konj, moči, prodam za 350 SM. Langerholc Jože, Pevno 7, Škofja Loka 1571

Barvni TV samsung, ekran 37, prodam. Dolenc, Hafnarjeva 17, Kranj Stražišče, tel.: 23-785, petek, sobota dopoldan 1573

Ugodno prodam barvno TV gorenje, kotno brusilko prikolico in frezo muta s plugom in kovinskimi kolesi. Tel.: 39-265 1584

Prodajam pralni STROJ zopass, električno štedilnik, dodatne zavorne luči za avto. Jezerska 42, Kranj 1585

Prodajam rotacijsko KOSILNICO RK 135. Plevel, Zalog 89, Cerklje 1608

Prodajam pletilni stroj passat z motorjem. Jazbec, Sebenje 70, Krize 1613

Prodajam rezervoarja za kompresor. Perko, Tenetiše 37 1615

Prodajam Z 750, Čirče 30 1435

Prodajam Z 750, letnik 1979 in neregistrirano Z 101, letnik 1976. Tel.: 51-340 1437

Prodajam Z 101, letnik 1980. Belehajeva 26/a, Šenčur 1440

Prodajam R 4, letnik 1986. Janez Papler, Prežinova 9, Bled 1443

Prodajam VW, starejši letnik. Naglič, Trstenik, tel.: 46-265 1446

Poceni prodajam Z 750, letnik 1977, registriran do decembra. Tel.: 34-813 1450

Prodajam GOLF, star 9 let. Tel.: 51-507 1452

Z 101, letnik 1976, neregistrirano, poceni prodajam. Ovniček, Planina 31 1454

Ugodno prodajam KOLO personal. Peter Hafner, Pod Plevno 64, Škofja Loka 1455

Prodajam OPEL KADET karavan, letnik 1983, cena po dogovoru. Railič, C. Maršala Tita 45, 2. nad. stanovanje 8, Jesenice 1457

Prodajam avto WARTBURGA in VOZIČEK (globok). Šorlijeva 21, Kranj 1461

Prodajam AUDI, letnik 1973, prva registracija 1976, generalno obnovljen. Huje 1, Kranj, dopoldan 1464

Prodajam JUGO 45/a, letnik 1986. Kovačević, Podlubnik 156, Škofja Loka 1470

Ugodno prodajam ŠKODO 100 L, generalno obnovljena, registrirana do oktobra 1988, cena 800.000. Zevnikova 3/a, tel.: 21-612 1473

Ugodno prodajam obnovljeno Z 750 de lux, letnik 1978. Bešter, Dolenja vas 49, Selca 1474

TOYOTO CELICO, letnik 1979, prodam. Tel.: 36-209, Britof 212 1475

MOPED tomos 14 M, dobro ohranjen, ugodno prodajam. Tel.: 76-100, dopoldan 1482

Prodajam avto VW PASSAT, letnik 1977. Šifrer, Žabnica 10 1483

JUGO 45/a, letnik 1986, ugodno prodajam. Tel.: 39-290 1486

Poceni prodajam registriranega "FIČKA". Zg. Brnik 139, Cerklje 1488

Prodajam R 4 TLS rdeč, letnik 1978, registriran. Krapež Sandi, C. na Loko 16, Tržič 1489

Prodajam Z 750, letnik 1979 in motor za Z 101. Hrastje 99, tel.: 38-726 1494

Prodajam GOLFA, letnik 1979, modre barve, registriran celo leto. Kurirski pot 11, Primskovo 1497

Prodajam ŠLEP PRIKOLICO itas za TAM 5500 ali 6500. Tel.: od 17. do 19. ure 62-147 1499

Prodajam WARTBURG KARAVAN, letnik 1982. Kenda, Brezovica 3, Kropa, tel.: 79-690 1500

BMW 316, letnik 1985/7, temno rdeč, garažiran, dobro ohranjen, 29.000 km, ugodno prodajam. Tel.: (061) 841-034 1504

Prodajam LADIJSKI POD in DESKE za opaž. Keršič Blaž, Sp. Duplje 68

Prodajam suhe SMREKOVE OBLOGE (opaž), zelo primerne za oblaganje stropov in sten, šir. 5, 7, 9 cm. Dolžina po želji, od 1 do 4 m. Tel.: 64-103 1310

Prodajam kakovostne suhe jesenove (0,6 kub. m), hrastove (0,6 kub. m) in javorove (0,3 kub. m) PLOHE. Tel.: 68-579 1412

Prodajam LES ZA OSTREŠJE, dolžine 9 in 12 m. Tel.: 46-326, po 19. uri 1418

Prodajam 5 armaturnih MREŽ. Tel.: 66-918 1442

Prodajam suhe smrekove PLOHE, debeline 4 cm. Štefe, Tenetiše 36/a 1469

Prodajam smrekove PLOHE, suhe. Tel.: (061) 627-071 1505

Prodajam KORITA dravograd in centralno enoetažno PEČ, ugodno. Čebulj, Adergas 27 1605

Prodajam motor Honda CB 550, starejši letnik in VW po delih tel. 44-536

Prodajam 126 P, letnik 79 in MINI MORIS, letnik 77, odlično ohranjena. Ogled v petek popoldan. Tonči Mežnarec, Doslovčev 27, Žirovnica

Ugodno prodajam AVTOMATIK, letnik 87. Tel.: 22-048

Prodajam APN 6 in APN 4. Mali Vojko, Goriče 49 b 1374

Prodajam BMW 2002 ali zamenjam za motor. Stefan Marin, Cankarjeva 13, Tržič 1386

Prodajam Z 750, letnik 1977. Tel.: 82-636, od 10. do 11. ure 1389

Prodajam GOLF, letnik 1980, generalno obnovljen. Tel.: 66-046 1392

Zadnja desna VRATA za R 4 GTL, nova, prodam. Tel.: 24-415 1394

Prodajam AUDI 60 L, registriran do decembra. Tel.: 70-368 1403

Prodajam JUGO 45, letnik 1982 in TOMOS AVTOMATIK, nov. Tel.: 25-145 1404

Dobro ohranjeno LADO 1300 S, letnik 1983, prevoženih 33500 km, ugodno prodajam. Tel.: 23-369 1405

Prodajam R 4 TLS, letnik 1978, po delih ali celega. Prednost imajo kupci za celega. Tel.: 33-441 1408

Prodajam ŠKODO 105 S, letnik 1982. Blaznik, Kropa 120, tel.: 79-511 1410

Prodajam R 11 GTL, letnik 1987. Kalan, Podlubnik 296, Škofja Loka 1415

Prodajam Z 101 in Z 750, starejša letnika. Krize 98/b, Snakovo 1417

Prodajam Z 1300, letnik 1979, registriran do novembra 1988. Ziherl, Britof 98 1420

Menjalnik za Z 101, prodam. Tel.: 33-171, int. 69, dopoldan 1423

Prodajam KATRICO, letnik 1978. Kos, Milene Korbarjeva 2, Kranj 1430

Prodajam Z 101, letnik 1977, vozno, registrirano do marca 1988. Košnjek, Zg. Duplje 93 1432

Ugodno prodajam Z 101, staro 5 let. Tel.: 74-378, zvečer 1433

vsake dan
kaj novega

GOSPODINJSKI TEDEN

OD 15. DO 20. FEBRUARJA

— DEKORATIVA (POSTELJNE GARNITURE, BRISAČE...)

10% POPUST

— PREPROGE **5% POPUST**

— DROBNI GOSPODINJSKI APARATI **ELMA** IN **RADE KONČAR 5% POPUST**

— POSODE **EMO** III. KVALITETE — UGODNE CENE

VELEBLAGOVNICA **nama** ŠKOFJA LOKA

JUGO 45, letnik 1984 avgust, prodam. Podlubnik 13 1574

SUNBEAM 1300, letnik 1974, prodam. Ogled v soboto in nedeljo dopoldan. Kaurin, Lojzeta Hrovata 9 1576

APN 6, letnik 1987, dobro ohranjen, prodam. Tel.: 73-049 1578

Z 101, letnik 1984, 28.000 km, prodam. Toni, Mavčiče 95 1579

KOMBI Z 435 K, letnik 1980, prodam ali zamenjam za osebni avto. Tel.: 61-935 1580

Poceni prodajam CITROEN GSX, letnik 1981 ali zamenjam za drug avto. Miklavčič, Mlaška 107, Mlaka pri Kranju 1582

Prodajam 126 P, letnik 1977, celega ali za rezervne dele. Branko Smolej, Sp. Laze 13, Zg. Gorje 1590

Prodajam avto CITROEN GS, rumen, dobro ohranjen, v voznem stanju, letnik 1972, 115.000 km. Tel.: 27-958, po 15. uri 1591

Prodajam R 4, letnik 1982 november. Tel.: 35-882, popoldan 1596

Prodajam Z 101 GTL 55-3 vrata, letnik 1985 december. Tel.: 66-965 1598

JUGO 45, bele barve, letnik 1983, 71.000 km, dobro ohranjen, prodam za 4 Mio. Anka Colnar, Gosposvetska 7, Kranj, tel.: 24-611, v soboto od 10. ure dalje 1600

Prodajam ŠKODO 120 LS, letnik 1980. Pavle Medetovec 42, Naklo, tel.: 47-590 1518

Nujno prodajam karambolirano JETTO VW, letnik 1982. Tel.: 80-102 1519

Prodajam 4 avtogume best 145 x 12, cena 18 SM. Gričar, Tavčarjeva 6, Jesenice 1525

Prodajam LADO 1200, letnik 1972. Pavlec, 31. div. 46, Kranj 1527

Z 101 S, letnik 1978, registrirana do oktobra 1988, prodam. Tel.: 36-642 1531

Prodajam Z 101, letnik 1978. J. Platiše 7, Kranj-Planina 1537

Prodajam OPEL ASCONO 1.6 CSR, prva registracija 1984. Tel.: 81-608 1546

Prodajam MERCEDES 11 13 kiper, starejši letnik, za 7 Mio. Tel.: (061) 375-322 1548

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-654 1551

Prodajam Z 101, letnik 1981. Tel.: 77-

stan.oprema

Ugodno prodam 1 leto rabljeno DNEVNO SOBO, KUHINJO in SPALNICO. Tel.: 44-022 1372

Ugodno prodam novejšo SPALNICO in SEDEŽNO GARNITURO, gladki žamet. Tel.: 50-341 popoldan 1387

Prodajam starinsko POHIŠTVO in razne predmete. Ogled vsak dan popoldan. Rožna dolina 48, Lesce 1414

Ugodno prodam PEČ za centralno kurjavo KTK. Tel.: (061) 752-694 1416

Ugodno prodam dobro ohranjeno OMARO za dnevno sobo. Tel.: 78-645, po 17. uri 1419

Po zelo ugodni ceni prodam KAVČ in dva fotelja. Ogled od 15. do 18. ure. Klinar, Planina 19, Kranj 1429

Prodajam dobro ohranjeno PEČ za centralno kurjavo tam stader 35.000 cc za 200.000 din. Tel.: 79-410 1462

Prodajam dobro ohranjeno REGALE za dnevno sobo (možno tudi za vikend). Tel.: 28-516 1465

Prodajam kuhinjsko kotno GARNITURO (klop, miza, dva stola). Tel.: 43-077 1479

Prodajam rabljeno kuhinjsko mizo in štiri stole. Tel.: 39-326 1528

Zaradi selitve poceni prodam GARSONJERA POHIŠTVO, pult z mizo in hladilno omaro, hladilnik 80+50, zamrzovalno skrinjo 310 litrov, pipe, boiler in umivalnik. Tel.: 51-912 1544

Otroško POSTELJO z jogijem, prodam. Rant, Frankovo nas. 156, Škofja Loka 1562

Ugodno prodam rabljen KAVČ, sesalec za prah, jedilno mizo in štiri stole. Tel.: 62-410 1583

Jelen

GOSTILNA

»STARI MAYR«

KRANJ

OB PETKIH IN SOBOTAH

PRIREJAMO ZABAVNE VEČERE S PLESOM OD 20. DO 24. URE IGRA SKUPINA NOSTALGIC SHOW BIZ BAND

VLJUDNO VABLJENI

REZERVACIJE PO TELEFONU 21-387

Ugodno prodam otroški POGRAJ, posteljico in športni zložitljiv voziček. Tel.: 36-904 1589

Prodajam SPALNICO, zelo dobro ohranjeno. Tel.: 34-778 1606

Raztegljiv KAVČ in dva fotelja, ugodno prodam. Tel.: 24-282 1621

Prodajam novo kopalno KAD kolpa budva 170, karamel barve, ali zamenjam za budvo 180. Tel.: 79-002 1635

zaposlitve

Če si želite izboljšati finančni položaj s honorarnim delom ob vikendih, prostem času, z lastnim prevozom, se javite. Šifra: ENCIKLOPEDIJE, PRIROČNIKI 1385

ŠIVILJA dobi delo. Tel.: 34-156 1393

Zidarska skupina išče delo. Šifra: APRIL 1448

Honorarno delo! Zbiranje novih naročnikov 100 SM. Tel.: 41-136 1449

NATAKARICO išče gostilna pri Viktorju. Partizanska 17, Kranj, tel.: 23-484 1458

Nov artikel! Iščemo zastopnike na področju Slovenije. Šifra: TUDI VIKENDI 1459

Iščem čistilko za dvakrat tedensko čiščenje delavnice, po dogovoru. Šifra: JESENICE 1492

HS Dražgoška išče SNAŽILKO. Plačilo po dogovoru. 1588

Vsako varilsko-ključavničarsko delo (tudi zahtevno), posamična ali serijska izdelava, sprejem. C. na Belo 8, Koprca pri Kranju 1595

Prosti vikendi in lasten prevoz vam omogočajo dober zaslužek. Tel.: 37-465 1607

Če ste dober prodajalec, vam nudimo honorarno delo. Tel.: 25-650, od 15. do 18. ure 1623

razno prodam

Prodajam črno-bel TV sprejemnik ei niš, ekran 60 cm, star tri leta in betonsko OKNO 150 x 90, novo. Janez Škrjanc, Partizanska 23, Senčur 1421

Prodajam semenski KROMPIR igor. Voklo 44 1427

Prodajam FRITEZO in ležalni stolček za dojenčka. Tel.: 60-948 1431

Prodajam 2 kosa SONČNA KOLEKTORJA imp, cirkular, hladilnik z zamrzovalno skrinjo, električni štedilnik in regal za predsobo, srf in čoln maestral. Tel.: 70-539 1445

Poceni prodam FIAT Z 750, po delih in PANCERJE št. 45. Tel.: 34-606 1451

Prodajam STOJALO za izdelovanje gobelinov. Tel.: 28-745 1481

NA NOVO ODPRTA
OBRATOVALNICA ZA
CENTRIRANJE IN
MONTAŽO GUM.
UGODNE CENE.
ODPRTO OD 14.30
DALJE

MIKEC SIMON
ŽABNICA 24

Prodajam otroški VOZIČEK tribuna. Tel.: 34-616 1487

Prodajam RADIATOR 1,80 x 0,80 x 0,07 in star HLADILNIK bosch. Staneta Zagarja 21, Kranj, tel.: 24-682 1491

Prodajam strešno OPEKO špičak in SE-NO. Zg. Bitnje 18, Žabnica 1495

Prodajam jesenova drva in mešana DRVA. Franc Gaber, Gostče 15, tel.: 62-801 1509

Prodajam večjo količino BUTAR. Bašelj 16, Predvor 1520

Prodajam PLATIŠČA za GOLF, hladilnik gorenje 80 litrski, posteljo z jogijem. Seljakovo nas. 56, Stražišče 1526

Ugodno prodam otroško STAJICO in prenosljivi STOLČEK peg. Tel.: 35-094 1539

Prodajam dvomaneualne ORGLE farfisa in 120 W lesli farfisa. Tel.: 69-726 1550

Prodajam SMUČI elan RC 04, 200 cm, z vezmi tirolja 280 D in čevlje alpina SR CCOMP št. 10. Tel.: 61-807 1556

Prodajam dva para SMUČI z vezmi, dolžine 150 in 160 cm, ter čevlje št. 37. Tel.: 39-520 1594

Prodajam 126 P, pisalni stroj in malo rabljeno mrežo za ograjo. Vodnik, Skokova 9 1616

Prodajam SENO. Olševek 2 1632

PRIREĐITVE

KUD VISOKO prireja PUSTOVANJE 13. februarja ob 20. uri v Zadrudnem domu Visoko. Igral bo ansambel SREČKA VRTNIKA. Najboljše maske bodo nagrajene. VABLJENI! 1400

Bife ORLI DISKO vsako soboto in nedeljo ob 20. uri. VSTOP PROST! 1572

Škofjeljučani: vabimo vas v Športno dvorano Poden v PLESNE TEČAJE: petek, 5. februarja ob 19. uri začetni tečaj, ob 20.30 uri izpopolnjevalni, sobota, 6. februarja ob 17. uri AEROBIKA za dekleta in žene vseh starosti, petek, 19. februarja ob 16.30 uri začetna predšolska skupina, 17.30 uri 1.-4. razred-nadaljevalni. Vpis 1/2 ure pred pričetkom na Podnu 1609

Športno društvo Radovljica vas vabi v TVD Partizan v PLESNE TEČAJE: nedelja, 7. februarja, 17. uri začetni, 18.30 nadaljevalni, 20.00 izpopolnjevalni AEROBIKA, četrtek, 11. februarja ob 17.00 za dekleta in žene vseh starosti, petek, 11. februarja ob 15.30 uri začetna predšolska skupina, ob 16.15 uri nadaljevalna predšolska. Vpis pol ure pred pričetkom v Partizanu Radovljica. POZOR! Vstop v tečaje je možen le v čistih copatih! 1610

stanovanja

Iščem SOBO v Kranju. Tel.: (062) 845-651 1422

Oddam SOBO dvema fantoma s souporabo kopalnice. Šifra: PREDPLAČILO 1428

Trisobno STANOVANJE oddam v Kranju, novo 90 kvad. m predplačilo 3-5 let ali zamenjam začasno za gostinski lokal ali primerno hišo kjerkoli. Tel.: 34-754 1441

Dvoipol sobno stanovanje 62 kvad. m v Škofji Loki, Frankovo naselje, prodam. Tel.: (061) 322-911 1453

Dvosobno lastniško STANOVANJE 53 kvad. m v Izoli zamenjam za enako v Kranju, Škofji Loki, Tržiču ali Radovljici. Tel.: (064) 22-303 1508

V Kranju oddam sobo s souporabo kuhinje in kopalnice. Šifra: UGODNO 1538

Iščem nameniško STANOVANJE v okolici Radovljice. Šifra: STANOVANJE 1540

Na Duplici pri Kamniku prodam tri sobno mansardno stanovanje, vseljivo maja 1989. Tel.: (061) 832-557 1541

Mlad par, brez otrok na strokovnem izpopolnjevanju, najame stanovanje v Kranju. Šifra: KRANJ 1549

Prodajam dvosobno STANOVANJE. Tel.: 34-185 1567

Če ste v Radovljici, Lescan ali na Bledu ostali sami v hiši, ki jo težko vzdržuje, vam v zamenjavo za stanovanje rešim skrbi z ogrevanjem in vzdrževanjem. Šifra: POSTEN DOGOVOR 1577

Oddam stanovanje v najem za eno leto. Šifra: GOTOVINA 1602

kupim

Kupim SAMODEJNI ODVIJALEC z elektromotorjem, za odvijanje pločevine. Primožič Avgust, C. 1. maja 6, Kranj, tel.: 34-977 1388

Kupim MEŠALEC za beton. Tel.: 50-341 1395

Kupim programator znamke HOLZER za pralni stroj castor 800. Tel.: 44-687 1396

Kupim rezan jesen in hrast. Tel.: 45-488 1447

Kupim Z 750, letnik 1985. Tel.: 40-054 1487

Kupim mešalec za beton. Tel.: 37-336 1523

Kupim sedem dni starega TELETA simentalca. Tel.: 68-094 1552

V okolici Kranja kupim ZAZIDLJIVO PARCELO. Tel.: 47-136 1575

Kupim PŠENICO 1000 - 2000 kg. Tel.: 36-430 1581

Kupim desna vrata za P 126. Tel.: 78-608 1601

Otroški stolček za hranjenje pri mizi kupim. Tel.: 33-117 1629

Izgubljeno

Izgubil sem avtomobilske ključke. Prosim najditelja, da jih vrne na tel.: 40-002, proti nagradi 1514

posesiti

Prodajam PARCELO v bližini Kranja - 955 kvad. m. Šifra: ČIRČE 1401

V Bohinju prodam GOZD v izmeri 23154 kvad. m in tri TRAVNIKE v izmeri 7000 kvad. m v k. d. opč. Savica. Poudbe na tel.: (061) 264-714, popoldan 1476

Parcelo s hišno številko oz. zazidljivo parcelo na Gorenjskem kupim. Šifra: SONČNA LEGA 1592

Prodajam zazidljivo parcelo 1013 kvad. m v bližini Kranja. Tel.: (064) 21-417 1624

OBVESTILA

IZOLIRAM CEVI centralne kurjave z volno, pločevino. Tel.: (061) 216-673 112

ROLETE: lesene, plastične in aluminijaste polnjene s polivretanom, žaluzije vseh vrst, večja popravila rolet in žaluzij, zapiranje balkonov z roletami naročite ŠPILERJEVIM, Gradnikova 9, Radovljica, tel.: (064) 75-610 573

Cenjene stranke obveščam, da spet sprejemam naročila za žaluzije vseh barv in dimenzij ter rolete. Roletarstvo Nograšek, Milje 13, 64208 Senčur, tel.: (061) 50-720 1156

Opravljam vrtanje, "štemanje" za centralno, vodovod in elektro. Tel.: 73-894 1344

Opravljam vsa vodovodna instalaterska dela, z našim ali vašim materialom ter obnovitve kopalnic. Tel.: 38-657 ali 42-240, v popoldanskem času 1384

Gostinci, frizerji in kozmetiki v Kranju - priporoča se vam samopostrežna pralnica SAM (Kebetova 24, tel.: 21-386). Nudimo tudi odvoz in dostavo! 1413

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je zapustila draga sestra, teta in svakinja

FRANCKA PINTAR

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala tudi pevcem in g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

YSI NJENI

Kranj, januarja 1988

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 88. letu starosti zapustila draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

FRANČIŠKA PERNE

rojena Rebernik

Od nje se bomo poslovili v petek, 5. februarja 1988, ob 14. uri na kranjskem pokopališču

YSI NJENI

Kranj, Ljubljana, Vodice, Repnje, Adergas

ZAHVALA

Ob prerani izgubi našega dragega moža, očeta, brata in strica

MATIJA
PODJEDA

se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju Gastro oddelka Kliničnega centra Ljubljana, zdravstvenim ustanovam - bolnišnicama Jesenice in Golnik ter zdravilišču Rogaska Slatina. Posebno zahvalo izrekamo dr. Mihaelu Sajevcu za vso pomoč in patronažni sestr. Idi. Posebna zahvala tudi g. župniku Blaju za lepo opravljen pogrebni obred in zborovodkinji Branki in njenemu cerkvenemu zboru. Hvala praporščakom AMD Senčur in govornikom Servisnega podjetja Jožu Kereču in SZDL Olševek-Hotemaže Ivanu Zarniku. Posebna zahvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem za darovane vence, cvetje ter denarno pomoč. Hvala vsem, ki ste ga tako številni pospremili na zadnji poti in nam v težkih trenutkih bili v oporo.

ZALUJOČI VSI NJEGOVI

Olševek, 26. januarja 1988

ZAHVALA

Po dolgi boleznii je tiho odšla od nas naša mama, babica in prababica

KATARINA RAKOVEC

Andrejevčeva mama iz Zabukovja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem, sodelavcem in znancem za izrečena sožalja ter vsem, ki ste jo tako številno spremili na zadnji poti in ji s cvetjem zasuli grob. Iskrena hvala dr. Bajžlju za zdravljenje med njeno dolgoletno težko boleznijo. Hvala g. kaplanu za lepo opravljen pogrebni obred in pevcem za zapete žalostinke.

YSI NJENI**ZAHVALA**

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA TORKARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izrečeno sožalje in darovano cvetje. Posebna hvala vsem njegovim lovskim tovarišem LD Jelovica in vsem tovarišem iz drugih lovskih druženj, pevcem bratom Zupan, ZB KS Ribno, čebelarjem ČD Bled, osebju zdravstvenega doma Bled. Hvala tudi g. župniku za lep pogrebni obred in vsem, ki ste nam ob teh težkih urah stali ob strani in ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci vsi njegovi: žena Marija, sin in hčerka z družinama

Koritno pri Bledu, 31. januarja 1988

ZAHVALA

Je solza žalosti kanila,
na sveži grob se je razlila
kjer mirno zdaj počivaš ti,
trpljenja tvojega več ni.

Vsem, ki ste našo dobro mamo

ANGELO RAKAR

roj. Martinčič

spremili na njeni zadnji poti, ji prekrili grob s cvetjem, nam izrekli pisna in ustna sožalja, najlepša hvala. Iskreno se zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih. Prav posebno zahvalo smo dolžni dr. Novaku, predstojniku ZD Jesenice, ki ji je nudil pomoč v času njene dolgotrajne bolezni, ter dr. Ažmanu, kirurgu bolnišnice Jesenice za trud, da bi jo ohranil pri življenju. Hvala govornici za ganljivo izrečene besede ob odprtem grobu in g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred ter pevcem za zapete žalostinke. Vsem in vsakemu posebej, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, še enkrat iskrena hvala.

YSI NJENI**ZAHVALA**

Ob boleči izgubi naše drage mame

MARIJE
PETERNELJ

se zahvaljujemo vsem za izrečeno sožalje in darovano cvetje. Hvala sosedom za vso pomoč, hvala pevcem in g. župniku za opravljen obred in tolažilne besede ob zadnjem slovesu.

ŽALUJOČI VSI NJENI

Gorenja Žetina, 29. januarja 1988

ZAHVALA

Ob smrti drage in ljubljene mame, babice, prababice, tete in tašče

FRANČIŠKE
FAJFAR

roj. Vidmar

se iz srca zahvaljujemo za vso nesebično pomoč in tolažbo ob njeni smrti vsem dobrim sosedom in za vse izrečena sožalja, darovano cvetje, vsem sorodnikom, bližnjim in daljnim prijateljem. Zahvala velja dr. Belehharju in Institutu bolnišnice Golnik za večletno zdravljenje. Posebna hvala Katarini iz Zg. Brnika za vso požrtvovalnost v najtežjih trenutkih. Lepa hvala pevcem bratov Zupan za zapete žalostinke, g. župniku za lep pogrebni obred, cerkvenim pevcem za lepo petje, Jožetu Lampetu in Jožetu Močniku za lepo zvonjenje, ter vsem, ki ste darovali cvetje in denar, ter se v tako velikem številu poslovili od naše ljubljene mame. Še enkrat vsem in vsakemu posebej iskrena hvala. Hvala tudi vsem, ki niste tu omenjeni in ste z nami sočustvovali.

YSI NJENI

Sp. Brnik, 17. januarja 1988

Natezanje ali jara kača okrog odlagališča Raskovec

Med komunalnimi odpadki tudi industrijski

Škofja Loka, 4. februarja — Loški izvršni svet je na pragu lanskega poletja »potunkal« gorenjske inšpektorje v nekoliko neroden položaj, ko je zahteval od njih, naj poostrijo nadzor nad idrijskim odlagališčem komunalnih odpadkov Raskovec, ki je na občinski meji, na vrhu hriba, s katerega se nesnaga odceja tudi v potok Raskovec ter naprej v Žirovnico in reko Soro.

Neroden položaj zato, ker je nadzor nad odlagališčem v pristojnosti republiške inšpekcije; gorenjska na »tujem« ozemlju nima kaj iskati. Kot je povedal sanitarni inšpektor Franjo Jurman, je bilo to v stikih z Idrijo rahlo čutiti, čeprav so se trudili biti pri roki in v pomoč.

Inšpekcijska ekipa z obeh strani »meje« je 19. januarja obiskala odlagališče Raskovec, do katerega se, začuda, pride po desetih kilometrih vožnje v zelo strm klanec, kar je neprikladno in drago za vozila idrijskega komunalnega podjetja, ki za odlagališče sploh nima uporabnega dovoljenja. Odlagališče je sicer ograjeno, vendar so vrata na stečaj odprta, brez stalnega nadzorstva. Tudi vode ni in če bi požar ogrozil venec smrekovega gozda, bi morali cisterno vode pripeljati prav iz Idrije. 19. januarja je gorelo, a ne tako zelo. Nevrnih odpadkov niso zapazili. Dobili pa so jih pri drugem ogledu 27. januarja, ko je inšpektor Franjo Jurman vzel s seboj ostanke žlindre iz talilnih posod, ostanke sprimka brusilnega materiala, ter vzorce izcednih vod ter jih oddal v Zavod za socialno medicino in higieno v Kranju. Vendar so Idrijci zavrnilo plačilo

analize vzorcev; inšpekcijska skupina je 1. februarja že tretjič brskala po odlagališču Raskovec in vzela vzorce po želji Idrijcev, ki so jih nato poslali v preiskavo Inštitutu Borisa Kidriča.

Kaj z vzorci v kranjskem zavodu, kaj sploh ukreniti v zvezi z odlagališčem Raskovec, je bilo osnovno vprašanje, s katerim so se skupaj s sanitarnim inšpektorjem v torek spoprijeli člani loškega izvršnega sveta, že rahlo naveličani tri leta trajajočih polemik, pregovarjanj, strpnosti do reševanja idrijskega problema, ki je očitno bolj loški kot idrijski, začudeni nad popustljivostjo pristojnih republiških organov. Kot je povedala predsednica izvršnega sveta Ida Filipič — Pečelin, se bodo v kratkem s predstavniki idrijske občine spet sešli in že ne vem kolikolič odločno zahtevali, da se odlagališče Raskovec zapre in sanira. V zavodu v Kranju bodo opravili analizo osnovnih vrednosti vzorcev 27. januarja. Pričakujejo, da jim bodo rezultati dali hrbet za nadaljnji »boj« proti nezakonitemu odlaganju komunalnih in industrijskih odpadkov na odlagališču Raskovec, vse dokumente pa bodo poslali tudi republiški sanitarni inšpekciji. V

letih, kar grizljajo jabolko sosedskega spora, bi v Idriji pač že lahko pokazali vsaj kakšen droben korak k pridobitvi nove lokacije odlagališča, ne pa le obljubljali in nič naredili, zraven pa se še kar naprej sklicevali na potrebno strpnost.

H. Jelovčan

murka

STARO ZA NOVO

ocenjevanje starih vozil v LESCAH

od 15. do 17. ure

18. FEBRUARIA

RENAULT

Sisovske meje (in zakonodaja) ne smejo ovirati koristne porabe družbenega denarja

Prednost zdravstvu in čistilnim napravam

Bled, 3. februarja — Člani občinskega komiteja ZKS Radovljica so na današnji seji med drugim obravnavali vprašanje, kako bi v občini rešili probleme v zdravstvu in zgradili čistilne naprave, ne da bi dodatno obremenili gospodarstvo, ki je že zdaj toliko obremenjeno, kot še ni bilo nikoli doslej (pa čeprav je že tudi zveza komunistov sprejela sklep, da ga je treba razbremeniti).

Predlog, ki ga je že obravnaval izvršni svet, je takšen, naj bi del denarja iz občinskega proračuna namenili družbenim dejavnostim; sredstva, ki se zbirajo v cestni skupnosti za izgradnjo blejske obvoznice, naj bi usmerili (posodili) za gradnjo čistilnih naprav; komunalna skupnost naj bi se odrekla delu sredstev za skupno rabo, v družbe-

nih dejavnostih naj bi še racionalizirali delo, sicer pa naj bi pregledali še nekatere druge finančne vire v občini. Na ta način bi, kot je dejal Zlatko Kavčič, denar, ki ga izloča že tako preobremenjeno gospodarstvo in leže zdaj na več kot dvajsetih žiro računih, združili in ga koristno porabili za reševanje najpomembnejših sprotih in sred-

njernih nalog. V družbenih dejavnostih je glavni problem zdravstvo oziroma zdravstvena skupnost, ki je minulo leto imela po prvih ocenah več kot 1,2 milijarde dinarjev izgube. Na področju komunale je osrednja naloga izgradnja čistilnih naprav, za katere so v občini že pred leti nameravali razpisati samoprispevek, vendar so ocenili, da bi bil izid bržčas negativen. Bogo Košnik je menil, da bodo čistilne naprave za občino prevelik zalogaj, v republiški komunalni skupnosti pa za to niso predvidena sredstva. Samo radovljjska bo stala 3,5 milijarde dinarjev. Stanko Slivnik je dejal, da se mu ne zdi prav, da bi z denarjem, ki se zbira za blejsko obvoznico, delali čistilne naprave. Se torej odrekamo obvoznici? Ali ni to voda na mlin vsem njenim nasprotnikom? Kako bodo »komunalci« čez leta vrnili denar »cestarjem«? — se je vprašal. Predsednik izvršnega sveta

Na seji so oblikovali predlog kandidatne liste za delegate na konferencah zveze komunistov — za zvezno predlagajo Darka Kovača, za republiško pa Janeza Smoleta, Marjano Melink, Anico Svetino, Vlada Kovača, Stefana Hajdinjaka, Ferda Bema in Franca Faganela. Za predsednika predsedstva SR Slovenije so evidentirali Andreja Marince.

Pavel Zerovnik je pojasnil, da občina sama obvoznice ne bo mogla zgraditi, saj se njena cena suče verjetno že okrog deset milijard dinarjev, republiška cestna skupnost pa je nima v srednjeročnem planu. Obvoznice dve ali tri leta še bržčas ne bo, pravilnost postopkov pri sprejemanju odluka o lokacijskem načrtu pa presoja ustavno sodišče.

Občinski komite je podprl zamisel o prerazporejanju denarja med skupno in splošno porabo in med različnimi interesnimi dejavnostmi. Program ne bo vplival na srednjeročni načrt, kar pomeni, da bo blejska obvoznica še naprej prednostna naloga. Komunisti v zdravstvenih organizacijah morajo sodelovati pri pripravi programov varčevalnih ukrepov in sanacijskega programa, ki naj bi tudi pokazal, kolikšno družbeno pomoč potrebuje zdravstvo. Komite je tudi dal pobudo radovljjskim delegatom v republiški skupščini, naj vprašajo, ali je obseg zdravstvenih pravic pri nas v skladu z gmočnimi možnostmi gospodarstva in družbe.

IZŠLA JE NOVA ŠTEVILKA MLADINSKEGA GLASILA NAPREJ

● ZLOČIN IN KAZEN

O tem, kar so Naprejevi novinarji videli v Radovljjskih zaporih in slišali od vodje zapora in zapornikov

● PARTIJA JE S SVOJIM MONOPOLOM UBILA NAJMANJŠE ISKRE DEMOKRACIJE

je dejal Rudi Šeligo, gost Naprejeve tribune

● KORAK DO DOPOLNJENE LEPOTE

Pogovor s kranjskim manekenom Igorjem Tavčarjem

● IDIOTSKA KRIŽANKA, RECENZIJE, MODA ...

Naprej dobite v kranjskih knjigarnah in kioskih Dela, lahko pa ga tudi naročite na naslov: Mladinsko glasilo Naprej, Trg revolucije 1, Kranj, telefon 26 — 388.

Škofja Loka, 1. februarja — Na slikarski razstavi Pavleta Sedeja, ki so jo v ponedeljek zvečer odprli v škofjeloški knjižnici, so se zbrali številni ljubitelji likovne umetnosti. V kulturnem programu se je s svojimi pesnimi predstavil Franc Kopač, na kitaro pa je zaigral Bojan Valentinčič. Razstava slikarja samouka Pavleta Sedeja bo v loški knjižnici do začetka marca.

V. S.
Foto: F. Perdan

uredništvo tel. 21860

GLASOVA ANKETA

Premalo beremo domače avtorje

Ponavadi se ljudje določenih stvari spomnimo samo še ob čisto določenih trenutkih. Tako Slovenci kulturo z velikimi besedami ter različnimi dejanji častimo v zadnjem času predvsem in zgolj okrog 8. februarja.

Na ta dan, malo prej ali malo kasneje pripravljamo različne recitale, priložnostne svečanosti, delimo različne nagrade. Besedico kultura pravzaprav srečamo na vsakem koraku. Ko pa obrnemo koledar in pričnemo odšteti marčne dni pa je že marsikaj povsem drugače. Velike besede so pozabljene, prireditve se porazgubijo. Spet pristanemo v realnosti. Ni denarja, pomoči, pristrov in podobnega.

Naše tokratne sogovornike smo povprašali o tem in postavili vprašanje, zakaj po njihovem mnenju praznujemo za slovenski kulturni praznik dan pesnikove smrti in rojstva.

Marija Križnar, knjigarna Simon Jenko Kranj: »Dan smrti zato, ker mislim, da je bilo takrat Prešernovo delo že zaključeno in on kot pesnik že pomemben. Sicer mislim, da se ljudje ob 8. februarju le malo bolj spomnijo na knjige, na različna literarna dela. V teh dneh je tudi v naši knjigarni večji promet, kar vsekakor potrjuje prejšnjo misel.«

Vlasta Slak, Svet knjige Kranj: »Z dnevom smrti je jasno tudi človekovo dotedanje delo. Tako nekako je tudi s Francetom Prešernom, ki je veliko naredil ne samo za naš narod, temveč tudi širše.

Danes ljudje premalo, sploh pa Slovenci, beremo domače avtorje. Vse prevečkrat opazim, da se sprašuje samo po tujih naslovih. Zakaj?

Mirko Derlink, upokojenec: »Kaj niso nasploh smrtni dnevi bolj poznani kot pa rojstni, mislim, da ne gre za običaj, ki je poznan samo pri nas. Rekel bi še, da Slovenci marsikdaj izgubljamo svoj narodni jezik, spomnimo se samo zveznih organov v Beogradu. Tako domačega jezika kot slovenske kulture nasploh ne znamo dovolj ceniti.

Franc Osrednja, Drole, knjižnica Kranj: »Za obeleževanje Prešernovega rojstnega dne z Gorenjskim muzejem že nekaj časa pripravljamo akcije, ki pa so očitno premalo opazne, podobno kot akcije nekaterih srednjih šol. Prešernov praznik? Več srčne kulture, akademskega obnašanja, manj poniglavosti, manj nasilja, pa bo naš vsakdan prerasel v tisto, kar sedaj proslavljamo samo dan, ali teden.

Vine Bešter
Foto: F. Perdan

Bolnišnice varčujejo

Zapornica na regijski meji

Največje denarno breme zdravstva je bolnišnično zdravljenje, zato toliko prizadevanja, da bi ga v imenu varčevanja zmanjšali. Največji strošek pa so tisti bolniki, ki se zdravijo v bolnišnicah zunaj regije.

Gorenjsko bolnišnico so razmere že pred časom prisilile k varčevanju, tako da jim varčevalni program zdravstva za to leto, ki ga skupščina sicer ni sprejela, ne pomeni prav nič novega. Že lani so si naložili breme omejevanja hospitalizacije, ki je v večini medicinskih vejah pod republiškim povprečjem. Analiza, ki so jo napravili za lanskih deset mesecev, kaže, da so po stopnji hospitalizacije (koliko ljudi se zdravi v bolnišnici na 1000 prebivalcev) v vseh poglavitnih medicinskih panogah (internistiki, kirurgiji in pediatriji) pod normo, le v ginekologiji in porodništvu nad njo. Glede na to, da si na vse kriplje prizadevamo spodbujati rojstva, je to tudi razumljivo. Žal pa izstopa tudi onkologija, kajti rakovih obolenj drugače verjetno ni moč obvladovati. Tudi z bolniškimi oskrbnimi dnevi na Gorenjskem ne razsiplejo, razen v onkologiji. Enako velja za povprečno ležalno dobo, ki je povsod, celo v onkologiji, nižja kot nalaga republiško povprečje. Resda se vse občine ne drže enako strogo teh določil, tako je hospitalizacija v radovljjski in jeseniški občini višja kot drugje. Od tod je do bolnišnice pač najbližje, pa zdravniki najbrž lažjega srca izstavijo napotnico zanjo.

V domači bolnišnici domala ni več rezerv. Pač pa so, odkar v zdravstvenih blagajnah prede pajek, zlasti natančni pri omejevanju odliva domačih zavarovancev čez regijsko mejo. Opravičilo, da gorenjskim bolnikom,

ki imajo morda več zaupanja kot v domačo bolnišnico v ono v Ljubljani, v Medvodah postavljajo zapornico, so cene. Čeprav najbrž niso več rosno sveže (s konca lanskega leta), le nekaj najočnejših števil, za primerjavo: medtem ko velja dan ležanja na internem oddelku na Je-

senicah nekaj čez 41 tisočakov je v Ljubljani okoli 75 tisočakov. Kirurgija je v Ljubljani še enkrat dražja, 107 tisočakov kot na Gorenjskem, kjer je 52 tisoč dinarjev. Ginekologija stane doma 46 in čez regijsko mejo 107 tisoč dinarjev. Še najbližji stane pediatrije, 52 tisoč pri nas in 56 tisoč v Ljubljani. Zdravstvenim skupnostim se te razlike krepko poznajo, zlasti še, ko zdravljenje v Kliničnem centru plačujejo na storitven način, ne proračunsko kot domače. Zato tudi krčevito prizadevanje, da bi domače »primerne« obdržali jeseniški bolnišnici. Za tiste, ki imajo Ljubljano bliže kot Jesenice, to seveda ne more veljati isti meri. Skofjeločani, denimo večkrat prestopajo »mejo«, temveč primerni pa so tudi stroški, ki jih imajo za bolnišnično zdravljenje.

D. Z. Žlebe

pismo zaupanja

ljubljska banka

Temeljna banka Gorenjske

MERKUR

ZIME ŠE NI KONEC — OSKRbite SE S KURJAVO!

S takojšnjo dobavo, brez čakalne dobe vam po zelo ugodnih kreditnih pogojih nudimo:

- **PREMOG LIGNIT**
VELENJE KOSI cene 78.000 din/t
- **PREMOG RJAVI**
TRBOVLJE KOSI cene 139.000 din/t
- **PREMOG RJAVI**
ZENICA KOSI cena 138.000 din/t

Naročila sprejemajo prodajalne:

- KURIVO, Naklo tel.: 47-000
- UNIVERSAL, Jesenice tel.: 81-484
- ŽELEZNINA, Radovljica tel.: 75-670
- ŽELEZNINA, Bled tel.: 77-359
- MERCATOR, Tržič tel.: 50-894

IZKORISTITE MOŽNOST PLAČILA V 5 OBROKIH S (SAMO) 13% OBRESTMI!

M — KŽK GORENJSKE

TOZD Komercialni servis Kranj

OBVESTILO REJCEM MALIH ŽIVALI IN OSTALIM KUPCEM

V našem skladišču pred železniško postajo v Kranju vam ponujamo po ugodnih cenah: krmila za piščance, krmila za nesnice, ostala krmila, pesne rezance — brikete, koruzo, pšenično krmilno moko, oves, jedilno olje in jajca. Skladišče je odprto vsak dan od 7. do 14. ure, ob sobotah od 7. do 12. ure. Informacije po telefonu 21 — 652. Se pripravljamo!